

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра міжнародного публічного права

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

"МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ ЖІНОК"

Студентки 2-го курсу, 10м групи,
спеціальності 293 «Міжнародне право»
спеціалізації «Міжнародне право»

Кірди Аліні
Вікторівни

Науковий керівник
кандидат юридичних наук,
старший викладач

Гончарова Юлія
Анатоліївна

Керівник освітньо-
професійної програми
доктор юридичних наук,
доцент

Дешко Людмила
Миколаївна

Київ 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ГЕНЕЗА ІНСТИТУТУ ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ ЖІНОК.....	7
1.1 Становлення інституту захисту соціально-економічних прав жінок.....	7
1.2 Правові засади захисту соціально-економічних прав жінок.....	20
1.3 Міжнародні документи, що встановлюють стандарти захисту соціально-економічних прав жінок.....	29
РОЗДІЛ 2 ІНСТИТУЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ У ВСТАНОВЛЕНІ СТАНДАРТІВ ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ ЖІНОК.....	44
2.1 Захист соціально-економічних прав жінок в рамках ООН.....	44
2.2 Захист соціально-економічних прав жінок в рамках регіональних організацій.....	65
2.3 Роль міжнародних неурядових організацій у сфері захисту соціально-економічних прав жінок.....	85
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СТАНДАРТІВ ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ ЖІНОК.....	99
3.1 Проблеми у сфері захисту соціально-економічних прав жінок.....	99
3.2 Удосконалення законодавства України у сфері захисту соціально-економічних прав жінок.....	110
ВИСНОВКИ.....	128
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	140

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Питання захисту прав жінок та досягнення рівності між чоловіками та жінками було в центрі уваги міжнародної спільноти протягом не однієї сотні років. Місце жінки довгий час розглядалося, виключно, як «домашнє», вона була матір'ю для своїх дітей, домогосподаркою та джерелом любові для свого чоловіка, але натомість не отримувала нічого. Протягом історичного розвитку людства, жінкам було надано менше прав, ніж чоловікам, і їм довелося більше працювати, задля реалізації їхніх прав на практиці. Сьогодні майже 60% випускників вищих навчальних закладів в світі є жінками, та на жаль вони займають тільки біля 40% робочих місць, щонайменше половина з яких працюють за меншу заробітню плату, ніж чоловіки. Менша оплата праці жінок, ніж чоловіків, є не тільки несправедливою, вона також має далекосяжні наслідки для суспільства, сприяючи розходженню між чоловіками та жінками, нижчих пенсійних внесків жінок та збільшення їх часткової бідності в майбутньому житті. І тому, цілком природно, що питання захисту соціально-економічних прав жінок в даний час, стають все більш гострими. За сучасних обставин, це питання стало життєво важливим для всіх країн та певним викликом для всього людства. Сьогодні, бажання жінок різних народів жити відповідно до керівних принципів цивілізованого світу набуває особливого значення, адже жінки дедалі більше усвідомлюють значення своїх прав та необхідності їх захисту. Проте, не дивлячись на розвиток світу та людської цивілізації загалом, та на наявний доволі розгалужений комплекс міжнародних стандартів в сфері захисту соціально-економічних прав жінок, спроектований, зокрема, такою глобальною організацією, як Організація Об'єднаних Націй та інших регіональних організацій, на превеликий жаль, практика показує, що майже в кожній країні, не зважаючи на її розвиток, існує певна дискримінація жінок в соціально-економічній сфері і світове співтовариство все ж таки визнає недовершеність механізму захисту прав жінок. Представниці жіночої статті, на жаль, постійно зіштовхуються з проявом дискримінації різних ступенів та недотриманням своїх прав, і тому, без забезпечення захисту прав жінкам, не можливо говорити про

розвиток міжнародної спільноти в цілому, адже якщо світ не буде реагувати на проблеми захисту прав жінок, то про сучасний цивілізований світ можна забути, адже це зведе нанівець весь розвиток людства.

Мета і задачі дослідження. Мета даного дослідження полягає в комплексному аналізі стану міжнародних стандартів соціально-економічних прав жінок, їх впливу на міжнародну інституційну систему, на законодавче закріплення держав світу та на міжнародну спільноту загалом.

Мета дослідження обумовила постановку та пошук шляхів вирішення таких задач:

1. Розглянути етапи становлення інституту захисту соціально-економічних прав жінок;
2. Дослідити міжнародні документи, що встановлюють стандарти захисту соціально-економічних прав жінок;
3. Розглянути захист соціально-економічних прав жінок в рамках ООН;
4. Розглянути захист соціально-економічних прав жінок в рамках регіональних організацій;
5. Визначити роль міжнародних неурядових організацій у сфері захисту соціально-економічних прав жінок;
6. Виявити проблеми у сфері захисту соціально-економічних прав жінок;
7. Виробити та обґрунтувати пропозиції щодо удосконалення законодавства України у сфері захисту соціально-економічних прав жінок.

Об'єкт дослідження. Міжнародно-правові відносини у сфері становлення та забезпечення захисту соціально-економічних прав жінок, їх застосування та власне вплив міжнародних норм на національні законодавства.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є норми міжнародно-правових актів, резолюції та рішення міжнародних організацій, які встановлюють міжнародні стандарти захисту соціально-економічних прав жінок, акти національного законодавства країн.

Методи дослідження. У процесі дослідження міжнародно-правових питань захисту соціально-економічних прав жінок використовувались різні методи,

зокрема: діалектичний, історичний, філософський, формально-логічний, логіко-юридичний, соціологічний, статистичний, системно-структурний, метод порівняльного аналізу та структурно-функціональний.

Діалектичний метод допоміг виявити основні тенденції розвитку самої ідеї становлення прав жінок. Історичний підхід використовувався під час аналізу процесів і подій, які вплинули на формування і розвиток захисту соціально-економічних прав жінок. Формальний метод використовувався в процесі аналізу нормативних приписів щодо захисту прав жінки, які зафіксовані в міжнародних нормативно-правових актах. Завдяки системно-структурному методу вдалось здійснити класифікацію міжнародних організацій, які захищають права жінок, використовуючи міжнародно-правові механізми, що забезпечують рівні права і можливості. Статистичний метод використовувався, задля узагальнення показників частоти та проявів дискримінації стосовно жінок в деяких державах світу, зокрема в Україні.

Матеріал дослідження. В процесі дослідження було проаналізовано ряд наукових робіт, дисертацій, наукових статей, монографій зокрема В.І. Акуленко, М.В. Буроменський, В.Г. Буткевич, О.І. Вінгловська, Н.В. Грицяк, Р.В. Губань, О.Р. Дашковська, К.Б. Левченко, А.С. Мацко, Т.М. Мельник, Т.В. Омельченко, П.М. Рабіновича, О.М. Руднева, А.В. Слатвицька, К.І. Чижмарь, А.П. Шуміленко та інших. Також розглянуто та проаналізовано міжнародні стандарти в сфері захисту економічних та трудових прав, які містяться в таких міжнародних документах, як Загальна декларація прав людини 1948 року, Міжнародний пакт про економічні соціальні і культурні права 1966 р., Конвенція з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р. та інші.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в комплексному підході до проблеми питань міжнародних стандартів захисту соціально-економічних прав жінок. В ході даного дослідження різнобічно проаналізовано міжнародні документи із захисту соціально-економічних прав жінок. Виявлено позитивні й негативні сторони діяльності міжнародних урядових та неурядових організацій із захисту соціально-економічних прав жінок та запропоновано шляхи вирішення

певних недоліків. Та на основі проведеного дослідження запропоновано внести зміни до законодавства України з метою покращення і забезпечення захисту соціально-економічних прав жінок.

Структура роботи. Магістерська робота обумовлена метою та завданнями дослідження обсяг роботи викладений на 151 сторінках і складається зі вступу, трьох розділів, восьми підрозділів, висновків і списку використаних джерел, який включає 110 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ГЕНЕЗА ІНСТИТУТУ ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ ЖІНОК

1.1 Становлення інституту захисту соціально-економічних прав жінок

Гарантування та забезпечення прав і свобод людини є головним пріоритетом всієї міжнародної спільноти. Кожна держава, котра знаходиться на шляху становлення демократії, і ті держави, котрі позиціонують себе як демократичні, повинні забезпечувати права та свободи людини та допомагати в їх реалізації. З кожним роком міжнародне співтовариство все більше приділяє уваги в питаннях захисту та реалізації прав жінок, адже права жінок є невіддільною частиною прав людини в цілому і жінки мають бути впевнені в повноцінному забезпеченні та захисті своїх прав. Проте нерідко жінки піддаються дискримінації в різних сферах суспільного життя, зокрема в соціально-економічній сфері.

Права жінок не в один раз стали визнаватись міжнародною спільнотою у якості складової прав людини, їх визнання пройшло не малий відрізок часу. Жіночі права постійно є предметом дискусій та досліджень багатьма науковцями та спеціалістами в сферах юриспруденції, економіки, соціології та інших наук. К.Б. Левченко зазначає, що «Жінки складають понад половину людства. Це найбільша соціально-демографічна група, що виділяється при вивченні питання прав людини» [1, с. 5]. І не можливо не погодитись з цим висловом, оскільки жінки на ряду з чоловіками мають бути впевнені у реалізації та захисті своїх прав, та все ж маємо констатувати, що жінки в усі часи і в усіх країнах були наділені меншими правами, ніж чоловіки.

М.В. Буроменський відмічає що, «одним з основних принципів міжнародного захисту прав людини є рівноправність жінок і чоловіків. Вона полягає в забороні будь-якої дискримінації за статевою ознакою» [2, с. 203]. На нашу думку цей вислів є вірним і з ним варто погодитись, позаяк принцип рівних прав та можливостей жінок і чоловіків є ключовим на шляху становлення сталого

соціально-економічного розвитку будь-якого суспільства, і щоб дійти цієї мети необхідно надати дієвий захист прав жінок.

Протягом багатьох років правовий стан жінок в різних країнах неодноразово змінювався і осмислення жінками своїх політичних, громадянських, економічних та трудових прав пройшло немало етапів свого історичного розвитку на шляху становлення та захисту своїх прав.

Ще в Стародавній Греції жінки були обмежені майже в усіх сферах суспільного життя того часу. У грецькому суспільстві жінок вважали за громадян другого сорту. Небагатьом жінкам дозволялось обіймати відповідальні посади, той малий відсоток жінок які могли обіймати такі посади, належали до найвищих класів суспільства. Якщо в жінки були свої гроші або нерухомість, то після весілля вони автоматично переходили у власність чоловіка. Іноді найбідніші жінки виявлялись більш вільними в своїх правах аніж заможні, оскільки бідним жінкам принаймні дозволялось працювати і виходити на вулицю. Також жінки не мали змоги отримувати освіту, у діже рідкісних випадках представниці заможних родин могли відвідувати заняття. Доля жінок в Давній Греції була безрадісною, жінки мали виконувати всі завдання своїх чоловіків, а незаміжні жінки підпорядковувались своїм батькам та братам.

Життя римлянок, як і життя жінок Греції було тяжким, їх вважали за людей другого сорту. Рівень свободи жінки визначався її багатством. Римлянки повинні були господарювати, працювати в полі і не рідко, навіть, не отримуючи за це жодних коштів. Освіту могли отримувати лише жінки з заможних родин і лише займаючись з приватними викладачами, оскільки жінкам не було дозволено навчатись разом з чоловіками. Та все ж жінки отримували освіту лише з деяких предметів, після вивчення котрих, жінки повинні були навчатись виконувати домашні обов'язки, тоді як чоловіки здобували повну освіту. Незаможні жінки були приречені на роботу в полі чи служницями, заможним жінкам тут звичайно пощастило більше, оскільки вони могли працювати наприклад перукарками і отримувати за це гроші, найбагатші жінки мали право стати жрицями, але в

такому випадку їм заборонялось виходити заміж. Однією з небагатьох жіночих професій була професія акушерки. Становище жінки в суспільстві Давнього Риму порівняно з чоловіком було мізерним.

Вперше, хто визнавав необхідність рівності між чоловіком і жінкою у суспільстві був давньогрецький філософ Платон, котрий в своїй праці «Держава» формував ідею про рівноправність між чоловіками та жінками: «Однакові природні властивості зустрічаються у живих істот тієї й іншої статі і за своєю природою як жінки, так і чоловіка можуть брати участь в усіх справах» [3, с.251]. Але навіть ця ідея була дещо обмежуючою для всіх жінок, позаяк його ідея стосувалась лише представників панівного класу (правителів). Хоч ідеї та погляди Платона були далеко від становлення рівності між чоловіком та жінкою та все ж це було значним досягненням для того часу, адже питання прав жінок підіймались на рівень розгляду.

Християнське вчення оголосило рівність жінок і чоловіків, але не перед державою, а перед Ісусом Христом, Апостол Павло зазначає в своєму посланні до Галатів: «...нема чоловічої статі, ані жіночої, – бо всі ви один у Христі Ісусі!» [4]. Та хоч в християнстві було зроблено крок на зустріч в рівності між чоловіком та жінкою, та проте становище жінок все ж було обмеженим. Жінки не мали права, приміром, успадковувати безпосередньо від своїх чоловіків, могли отримувати спадщину лише в тому разі, якщо подружжя не мало дітей. Стосовно отримання спадщини дітьми, то перевага надавалась саме синам, дочки отримували в останню чергу чи то взагалі не отримували спадок.

Ідеї та думки філософів тих часів слугували для того, щоб становище жінки було переглянуто і це лягло в ідею боротьби жінок за власні права, та у прагнення становлення рівноправності чоловіків та жінок.

В епоху просвітництва (XVIII ст.) в жінок з'явилось право на публічне висловлення своїх думок, саме це поклало початок так званим жіночих (феміністичних) рухів у Франції де жінки боролись за свої права.

Фемінізм – це боротьба за рівні права і можливості жінок і чоловіків. Як відзначає К.Б. Левченко: «об'єднуючим початком усіх напрямків фемінізму є

визнання за жінкою самостійного соціального суб'єкта і її прав на самовизначення» [1, с. 325].

Визначною подією стало те, що жінка Мері де ла Рів'єр Менлі стала першою представницею жіночої статі, котра очолила видавництво журналу, що виявилось чи не першим прикладом, коли жінка займала керівні посади, позаяк жінки в ті часи піддавались дискримінації в трудовій сфері. В цей період жінки виборювали припинення дії декрету, котрий містив заборони жінкам приймати участь в різноманітних зборах та на прогулянки в публічних місцях в групі жінок. Положення цього декрету є протилежними, тим принципам котрі закріплені в Декларації прав людини і громадянина 1789 р.

Відома громадська діячка Олімпія де Гуж в Декларації прав людини і громадянина 1789 р., зауважує, що обмеження прав жінок є значним порушенням, і саме тому 1791р. розробила та оприлюднила власну «Декларацію прав жінки та громадянки», в котрій відстоювала рівноправність між чоловіками та жінками, та яка не отримала визнання тогочасним суспільством та елітами. В даній Декларації Олімпії де Гуж зазначалось, що «жінка народжена вільною і по праву рівна з чоловіком» [5]. Олімпія де Гуж протиставляла свої ідеї патріархальним засадам, закликаючи, що жінка така ж людина як і чоловік і має повне право на всеосяжність та захист своїх прав на рівні з чоловіком.

У ході Якобінської диктатури Олімпію де Гуж було покарано на смерть, саме цій визначній особі належить вислів: «...усі громадянки і всі громадяни, відповідно до своїх здібностей, мають бути допущені до всіх громадських місць, відзнак, посад; тільки відмінність між їх чеснотами і талантами повинна служити критерієм при їх виборі. Жінка має право вийти на ешафот, зійти на трибуну: їй слід було б мати обидва ці права» [6, с.244].

За часів революції Франції, завдяки жіночим рухам, представницям жіночої статі на рівні з чоловіками було надано рівні права на спадщину, проте варто зауважити, вони втрачають це право, коли монархія у Франції відновлюється.

Та не лише, жінки Франції боролись за захист своїх прав, на становлення та захист своїх прав стали і жінки Англії, яскравою представницею в боротьбі за

права жінок стала Марія Вольстонкрафт, котра створила працю «На захист прав жінок» 1792 р., в котрій ґрунтовно відображено становище неосвіченості та підсвідомої покірності та смиренності жінки, котра стала «заручницею» сталої системи виховання. Та на жаль, до 1870 року жінки Англії повинні були відмовитися від усіх майнових прав та зароблених грошей на користь своїх чоловіків після одруження, і саме через це вони мали такий же правовий статус, як божевільні особи. Лише 1922 року, закон про майнове право дозволив чоловікові та дружині наслідувати майно однаково.

Заради здолання стереотипів та так званих «забобонів» щодо жінок, утопісти також зробили значний внесок. Утопісти вважали, що заради майбутнього, жінки мають бути визволені з «безправного капкану». Відстоюючи жіночі права та рівність між чоловіками та жінками, зазначали, що потрібно брати до уваги особливості організму жінки при наданні їм конкретних видів праці. Також вимагалось право на навчання та отримання освіти для жінок, так в ідеальній державі Т. Мора «чоловіки і жінки проводять у навчанні ті години, коли вони вільні від робіт» [7, с.145].

Звичайно революційні події справили значний ефект на жінок того часу і жінки все більше стали усвідомлювати свою значимість в суспільстві, та все ж жінки були скуті в реалізації своїх прав, наприклад заміжні жінки навіть не мали права розпоряджатись власною заробітною платою, цим займались їх чоловіки мотивуючи це тим, що жінка має виключно займатись домашніми справами та доглядати за дітьми, а не розпоряджатись коштами, більш того багатьом заміжнім жінкам заборонялось працювати взагалі, позаяк це ганьбило їх чоловіків, тому більшість жінок не мали змоги реалізувати чи просто спробувати працювати лише по цій причині. Такі дії надзвичайно зменшували права жінок як в економічній так і в трудовій сфері, адже жінка тяжко працюючи не мала змоги ні отримати заробітню плату на рівні з чоловіками, ані розпоряджатись власними коштами, або взагалі не мала змоги піти працювати, виключно через небажання її чоловіка.

Щодо представниць так званого вищого класу, то їм взагалі було заборонено працювати, оскільки вважалось, що світські представниці мали бути «обличчям»

свого чоловіка та займатись виключно домашніми справами. До того ж одяг представниць вищого класу були достатньо не зручними «...власниця цієї сукні зазвичай не займається і не може займатися корисною працею» [8, с. 298].

В ході промислових революцій, жінки все більше втягуються в виробництво, і це спонукало жінок ще більш боротись та ставати на захист своїх прав в соціально-економічній сфері.

Багатьох жінок вищого класу таке положення речей більш ніж влаштувало і вони стали так званою опозицією разом з чоловіками до жінок які постійно боролись за свої права та їх захист. Нерідко представниці вищого класу заважали тим жінкам хто виборював захист своїх прав чи то на мітингах чи зборах. Досліджуючи даний етап то можна зазначити, що жінкам котрі виборювали захист своїх прав все ж не вистачало достатньої обізнаності та незначна кількість жінок котрі приєднувались б до тих жінок, які боролись за свої права, це все є свідченням банального страху перед «невідомим», позаяк більшість жінок чи то вищого чи то середнього класу, які боялись реакції суспільства.

Згодом жінки стали проявляти інтерес до політики, зокрема, через політичну кризу та війну за незалежність в Америці. У XVIII ст. жінки все більш активізувались в різноманітних політичних обговореннях як в економічній, трудовій, освітній та інших сферах. Та все ж, заміжні жінки в Америці не мали змоги «мати у своїх руках» власну заробітню плату та розпоряджатись нею.

Визначною подією того часу стало те, що в 1789 р. трудове законодавство штату Массачусетс закріпило вперше нарівні з правами вчителів права вчительок [9, с. 79]. Це стало впевненим кроком на шляху встановлення захисту трудових прав жінок, та це додало впевненості тим жінкам, котрі побоювались відстоювати свої права.

Починаючи з 1850 р. по 1860 р. жінками, котрі боролись за свої права було запроваджено національні конференції, котрі проводились один раз на рік та в ході яких підіймались питання, котрі стосувались прав жінок та їх захисту. Безліч питань стосувались саме соціально-економічної сфери. Це стосувалось боротьби за право на розпорядження власною заробітною платою та відстоювання права на

навчання задля того, щоб отримувати більший вибір на ринку праці. Та найважливішим досягненням цих конференцій стало те, що жінки вимагали право на захист власних інтересів в судах, це зокрема стосувалось економічної та трудової сфери, адже жінкам відмовляли в роботі не зважаючи на їх освіту та знання, які необхідні для тої чи іншої посади, лише тому що це жінки. Так згодом, заміжні жінки штату Мінесота стають першими в США, які отримали право на «окрему економіку», тобто вони мали право розпоряджатись власно заробленими коштами.

Звичайно, рухи за права жінок в Англії та США в першу чергу пов'язані з тим, щоб політичний, соціальний та економічний статус жінок був такий самий, як і статус чоловіків, та безумовно заради встановлення законодавчих гарантій проти дискримінації за ознакою статі. Варто відмітити, що рухи стосовно захисту прав жінок працювали на підтримку цих цілей більше двох століть.

Визначну роль в жіночих рухах відіграли суфражистки (від англ. *Suffrage* – виборче право) рух за надання жінкам однакових з чоловіками виборчих прав, а також проти дискримінації жінок в цілому у політичному та економічному житті [10]. В боротьбі за захист своїх прав, вони використовували мирні засоби в ході відстоювання своїх прав: влаштовували процесії, демонстрування з плакатами. Та все ж, іноді в хід йшли більш радикальні методи, приковуючи себе до парканів чи рейок, жінки таким чином відстоювали свої права. Ебігейл Адамс активістка за права жінок заявляла: «Ми не почнемо підкорятися законам, у прийнятті яких не брали участь, і владі, яка не представляє наших інтересів» [11]. Першою у світі надала жінкам виборче право Нова Зеландія (1893 р.), інші держави зробили це, як правило, після Першої світової війни. Після цього активісти, звертали увагу й на інші питання, а саме на питання стосовно права на працевлаштування, освіти, питань права власності, статусу жінки у шлюбі, і також їх економічної незалежності.

В 1905-1906 роках відбулась Бернська конференція, де були присутні 13 держав і, в ході цієї конференції, було прийнято Конвенцію про заборону нічної праці жінок на всіх промислових підприємствах, на яких зайняті більше десяти

працівників. Варто зазначити, що деякі держави, котрі були учасниками конференції впровадили в своє національне законодавство положення конвенції, та все ж, в дійсності, її застосування не відбулось.

Згодом, на другій Бернській конференції 1913 р. розроблювались проекти конвенцій про обмеження робочого дня для жінок і дітей та про заборону нічної праці підлітків. Та все ж, не зважаючи на доцільність цих проектів, вони так і залишились на стадії розробки.

Вперше, хто проголосив становлення рівності між чоловіками та жінками на міжнародному рівні була Ліга Націй. Жінки та чоловіки, які працювали в цій міжнародній організації, мали співіснувати на рівних умовах, отримувати посади на умовах рівності, що було зазначено в Статуті організації. В статті 7 Статуту Ліги Націй було зафіксовано: «Всі посади в Лізі або в існуючих при ній установах, включаючи Секретаріат, є однаково доступними для чоловіків і жінок» [12].

Стаття 23 Статуту Ліги націй зобов'язувала її членів «докладати зусиль для забезпечення і збереження справедливих і гуманних умов праці для чоловіка, жінки і дитини на своїх власних територіях, а також і в усіх країнах, на які поширюються їх торговельні та промислові відносини, та до створення й утримання з цією метою необхідних міжнародних організацій» [12].

Саме під егідою Ліги націй вперше підіймалось питання правового становища жінок на міжнародній арені. Це відбулось 1935 року під час 16 сесії Зборів організації.

У 1937 р. Ліга Націй постановила опублікувати детальне дослідження, яке стосувалося становища жінок у різних країнах, з особливим урахуванням діючого національного законодавства і його застосування на практиці, і з цією метою було створено Комітет експертів, робота якого, однак, перервалась у зв'язку з початком війни [13]. Загалом, діяльність Ліги націй дала неоціненний поштовх в сфері захисту прав жінок в трудовій, економічній, політичній сферах. Завдяки роботі Ліги Націй, жінок запрошували на сесії, де їм надавалась можливість висловити свою думку з приводу правового стану жінок, також жінки долучались

до обговорення становища жінок в різноманітних сферах суспільного життя, про існуючі проблеми в сфері захисту прав жінок та пошук шляхів вирішення цих проблем. Завдячуючи роботі Ліги Націй було створено доповідь, мова в якій йшла про право жінок голосувати та право жінок обиратись до органів вищої та місцевої влади.

Чи не одним з головних напрямів міжнародної співпраці в сфері захисту прав жінок 1919 року стала поява Міжнародної організації праці (далі – МОП). Завданнями цієї організації було створення кращих умов для роботи та існування працюючих людей. До більш конкретних завдань включалися регламентація робочого часу, боротьба з безробіттям, встановлення заробітної плати, що забезпечувала б задовільні умови життя, захист праці жінок, дітей і підлітків тощо [14].

Щодо захисту трудових прав жінок, то першочерговим напрямком в вирішенні питання захисту трудових прав жінок Міжнародною організацією праці, стало забезпечення охорони праці жінок, які готуються стати матерями. Дана проблема не стосувалась питань становлення рівноправності між чоловіками та жінками. І так, в 1919 р. було проведена Міжнародна конференція праці, де було обговорено питання стосовно роботи жінок як до, так і після родів, також щодо нічної праці жінок та щодо роботи на різних шкідливих виробництвах.

Захист прав жінок більш стрімко почав розвиватись лише після Другої світової війни, оскільки до війни все ж торкались окремих аспектів правового становища жінок в суспільстві, та хоч і була присутня боротьба та становлення захисту прав жінок, все ж ці спроби були лише на етапі зародження. Після Другої світової війни жіноча боротьба за рівність досягла певного успіху. Рух за права жінок порівняно швидко здобув рівноправні можливості жінок та чоловіків у отриманні вищої освіти та в працевлаштуванні 1940-х та 1950-х років. Друга світова війна була важливою причиною жіночих рухів в Америці, класичний образ «Розі Ріветер» відобразив той факт, що мільйони жінок пішли працювати на фабрики, коли чоловіки були на війні. Після закінчення війни більшість жінок були вимушені покинути роботу та повернутись до своїх ролей як

домогосподарок, для того щоб полегшити повернення чоловіків. І це знову повернуло жінок до традиційного зайняття домашнім господарством. Післявоєнна американська культура була досить консервативною і підтримувала ці традиційні ролі для жінок. Американський народ підтримав традиційні ролі для жінок, і, як зазначено в одному післявоєнному опитуванні, 63 % були проти того, щоб заміжні жінки працювали поза домом, варто відмітити що переважна більшість опитуваних були чоловіками, що демонструє небажання саме чоловіків надавати жінкам вільного вибору чи то йти працювати чи бути домогосподарками. І більшість, жінок таке положення речей не влаштовувало, що вкотре спричинило до появи нових жіночих рухів, які привертали увагу до проблем захисту прав жінок.

Усвідомлення жінками своїх прав в різних сферах суспільного життя включаючи соціальну та економічну сфери та необхідність їх відстоювання та захисту, зумовило Організацію Об'єднаних Націй (далі – ООН) розпочати більш активну діяльність в області захисту прав жінок.

Організація Об'єднаних Націй в преамбулі свого Статуту зазначає: «Ми, народи Об'єднаних Націй, сповнені рішучості... знов ствердити віру в основні права людини, в гідність та цінність людської особистості, в рівноправ'я чоловіків та жінок... вирішили об'єднати наші зусилля для досягнення цих цілей» [15]. На нашу думку, це стало чи не першим закріпленням принципу рівності між чоловіками та жінками.

Організація Об'єднаних Націй в своєму Статуті зазначає, що метою Організації Об'єднаних Націй є не лише становлення рівності між чоловіками та жінками, а й те що головною ціллю є «здійснення міжнародної співпраці в заохоченні й розвитку поваги до прав людини і основних свобод для всіх без відмінності раси, статі, мови, релігії» [15].

Те, що в Статуті ООН було закріплено принцип рівності між чоловіками та жінками, стало певним «трампліном» для виокремлення питань, котрі зачіпають права жінок, в окремий предмет співпраці держав на міжнародній арені в межах міжнародного права прав людини. Це слугувало встановленням факту того, що

жінки поступаються в можливостях в різних сферах суспільного життя, зокрема в соціальній та економічній сферах і саме тому їх міжнародний захист повинен зосереджуватись на наданні рівних можливостей як жінкам так і чоловікам.

10 грудня 1948 р. Генеральною Асамблеєю ООН було прийнято Загальну декларацію прав людини, у якій відзначено, що «кожна людина повинна мати всі права і всі свободи, проголошені цією Декларацією, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного чи соціального походження, майнового, станового або іншого становища» [16].

Через деякий час, 1952 року була прийнята Конвенція про політичні права жінок, дана конвенція надавала право жінкам не тільки голосувати на рівні з чоловіками, а й бути обраною у всі встановлені національним законодавством установи, які потребують публічних виборів (ст. II); обіймати посади на суспільно-державній службі й виконувати всі суспільно-державні функції, встановлені національним законодавством (ст. III) [17]. Дана конвенція надала жінкам розвиток в трудовій сфері, тому що жінки завдяки положенням цієї конвенції мали право обіймати посади на державній службі та балотуватись до установ.

На початку 1960-х років було досягнуто чимало змін стосовно рівності жінок при працевлаштуванні та освіті, і кількість працюючих жінок зросла до 35%. Та варто зауважити, що даний зріст пов'язаний не з забезпеченням рівності жінок та чоловіків при працевлаштуванні, а з тим, що багато сімей потребувало додаткового доходу в зв'язку з зростаючими споживчими потребами. І через це, приміром, у 1966 р. кілька американських феміністок створили Національну організацію жінок і видали «Заяву про цілі». Заява, полягала насамперед у припиненні дискримінації стосовно жінок в галузі освіти, зайнятості, громадянського суспільства та культури. Заява про цілі була спрямована на те, щоб заборонити дискримінації щодо жінок та вимагали законний захист урядом.

В 1967 році ООН було розроблено та схвалено Декларацію про ліквідацію дискримінації стосовно жінок, яка в 1979 році була перейменована в Конвенцією про ліквідацію дискримінації стосовно жінок. Завдяки цій конвенції права жінок

визнавались невіддільною частиною прав людини в цілому. У сфері прав людини стосовно захисту прав жінок дана конвенція є одним із головних документів. Більш того, в цій конвенції економічні, політичні, соціальні та культурні права були згуртовані разом, а не відокремлені.

Конвенція про ліквідацію дискримінації стосовно жінок охоплювала різноманітні сфери суспільного життя, зокрема економічну та трудову сфери, наприклад право на роботу, на самостійне обрання професії, право на отримання рівної оплати праці, право отримувати кошти під час відпустки, право на захист від звільнення під час вагітності. Кожна держава котра ратифікувала дану конвенцію, має забезпечити належний захист прав жінок.

Не можна також не згадати Конвенцію МОП про рівне ставлення й рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками № 156 від 23.06.1981 р., де вказано, що держави-учасниці «усвідомлюють, що для досягнення повної рівності чоловіків і жінок необхідно змінити традиційну роль як чоловіків, так і жінок у суспільстві й у сім'ї» [18].

Також під егідою ООН було проведено всесвітні жіночі конференції на котрих обговорювались питання захисту прав жінок та встановлення рівності між чоловіками та жінками. Дані конференції проводились у 1975, 1980, 1985 та 1995 роках.

Перша всесвітня конференція пройшла у Мехіко 1975 року. Цілями цієї конференції було звернути увагу міжнародної спільноти до потреби покращення становища жінок. Також в ході конференції було прийнято План дій, який мав на майбутні роки надавати жінкам доступ до освіти, політичної діяльності та зайнятості.

Друга всесвітня конференція пройшла в Копенгагені 1980 року, ключовим завданням був нагляд за виконанням поставлених завдань на першій конференції. Учасники конференції прийшли до висновку, що від часу першої відбулись значні зміни в становищі прав жінок, та все ж мало місце незнання жінок своїх прав та невміння ними користуватись. В ході другої конференції було розроблено новий

план дій в якому зазначалось, що держави мають більш ретельно підходити до забезпечення захисту прав жінок.

Третя всесвітня конференція пройшла в Найробі 1985 році, в ході неї було створено новий план дій стосовно покращення становища жінок та захисту їх прав до 2000 року. На цій конференції мали оцінити досягнутий розвиток в питаннях можливостей жінок у всіх сферах суспільного життя. Також мали на меті заохочувати як жінок та чоловіків для розробки глобальної стратегії захисту прав жінок.

Одночасно з третьою конференцією, проходив форум стосовно становища жінок, участь в якому взяли близько 30 тисяч жінок та чоловіків. У процесі форуму розглядали всі сфери, які стосуються становища жінок, це економічна, соціальна та інші сфери, та підіймалось питання просування представниць жіночої статі по службі. На цьому форумі основна увага була зосереджена на питаннях працевлаштування жінок, фінансової незалежності заміжніх жінок, рівному поділ майна при розлученні подружжя та підтримки одиноких матерів.

Пекінська конференція 1995 року стала піднесенням для всієї міжнародної спільноти на розширення прав та спроможностей жінок. В ході конференції було розглянуто велику кількість питань стосовно бідності жінок та малий відсоток жінок порівняно з чоловіками котрі мали посади в державних органах. Під час конференції було прийнято Пекінську Декларацію та Платформу дій, що були за своєю суттю збільшенням можливостей жінок в економічній сфері, залучення жінок до вирішення економічних питань на різних платформах та залучення жінок до роботи в органах. Уряди та міжнародні організації мали враховувати необхідність захисту прав жінок та мали не лише зосереджувати увагу на становище жінок в суспільному житті, а й враховувати думки жінок в прийнятті економічних рішень.

Не можливо оминати увагою ще одну визначну подію, а саме Всесвітню конференцію з прав людини у Відні 1993 року, в ході якої було прийнято Віденську декларацію та Програму дій. Визнання того, що права жінок є правами

людини на Віденській конференції з прав людини, відкрили двері для жінок та глибоко змінили і жіночий рух, і практику в галузі прав людини.

Затвердження прав жінок як повноцінних універсальних прав та виявлення дискримінації щодо жінок як ключового питання, започаткувало процес інтеграції жінок та зловживання гендерними ознаками в теорію та практику прав людини, яка все ще триває. Розвиток жіночих прав людини були на вершині після Відня, але сили, які протидіяли цьому піднесенню також були сильними, і саме тому багато проблем залишаються й нині. Серед них небажання деяких урядів протидіяти цим викликам.

Отже, досліджуючи становище прав жінок в різних сферах суспільного життя, зокрема в соціально-економічній сферах, спостерігається постійний прояв дискримінації щодо жінок та приниження їх прав, це відбувалось в різні історичні періоди. Протягом багатьох років жінки постійно боролись за свої права та їх захист. Стикаючись з постійним приниженням своїх прав та гідності в суспільстві, жінки вже не хотіли бути в тіні своїх чоловіків. Бажання займатися професійною діяльністю та розпоряджатися власними коштами, підштовхнули жінок на відстоювання своїх прав і завдяки цьому жінки все більш активізовувались та створювали різноманітні рухи, влаштовували мирні мітинги. З кожним роком жінки отримували все більші можливості в соціально-економічній сферах і вже жінки відчували себе впевненіше в суспільстві і не бажали вертатись в ті часи, коли вони навіть не були почуті. Нелегкий шлях жінок в становленні своїх прав та їх захисту в соціально-економічній сфері, поклав початок нового співробітництва держав, тому що міжнародна спільнота вже не могла заперечувати роль жінки в цих сферах.

1.2 Правові засади захисту соціально-економічних прав жінок

Процеси політичних та економічних перетворень, які змінили обличчя світу протягом останніх десятиліть, сильно вплинули на життя жінки. Багато з цих змін були позитивними, але деякі з них, посилили підпорядкування та дискримінацію щодо жінок, обмежуючи їх від виконання своїх економічних та соціальних прав.

Зниження соціальних видатків, наприклад, на охорону здоров'я, освіту, харчування, стало важливою частиною «програм структурної перебудови», нав'язаних в багатьох країнах - міжнародними фінансовими інституціями. Це зменшення негативно вплинуло на якість життя населення в цілому та на соціально незахищені громади, зокрема жінок. Жінки боролись в кожному історичному епоху та в кожній частині світу для рівного ставлення. На початку 21 століття права жінок на отримання освіти, оплачувану роботу, вступити в професію, голосувати і виступати на виборах були дуже суперечливими питаннями. Саме тому ряд промислово розвинених країн скасували свої професійні заборони і обмеження робочої години для жінок, оскільки протистояння дискримінаційному характеру заходів зросло.

Захист прав жінок постійно є предметом обговорення всієї міжнародної спільноти, оскільки невпинно зростає роль жінок в різноманітних галузях суспільного життя. Права жінок це важлива, невіддільна складова прав людини в цілому, і сприйняття даного факту державами, означає осмислення та визначання змісту та сутності прав жінок та необхідність їх забезпечення кожною державою з метою становлення демократичного суспільства і звичайно для створення дієвого механізму захисту прав жінок. Міжнародний захист прав жінок є невіддільною складовою інституту міжнародного захисту прав людини. Представниці жіночої статті, на жаль, постійно зіштовхуються з проявом дискримінації різних ступенів та недотриманням своїх прав. Це відбувалось як тисячі років тому назад, так на жаль, і нині. Тому жінки, й зараз мають потребу захисту власних прав, навіть не дивлячись на те що, значна кількість стандартів захисту та положень з приводу прав жінок закріплена в міжнародних актах.

Захист прав людини і звичайно захист прав жінок в різних сферах діяльності, в тому числі в соціально-економічній сфері, визначаються міжнародним співтовариством, одними з найголовніших цілей та пріоритетів діяльності кожної держави.

Соціально-економічні права жінок, не дарма закріплені в великій кількості міжнародних актів і саме тому співпраця міжнародної спільноти в сфері захисту

цих прав постійно зростає. Діяльність міжнародних організацій також має вплив на розвиток сфери захисту прав жінок, визначаючи засади захисту прав жінок та також створюючи стандарти їх захисту. Держави розуміючи необхідність викорінення всіх проявів дискримінації стосовно жінок згуртовуються заради вирішення цієї проблеми та зобов'язуються здійснювати свою політику по викоріненню дискримінації, адже ігноруючи дану проблему та не забезпечуючи захист прав жінок, держава просто не може розвиватись. Оскільки забезпечення рівноправності між чоловіком та жінкою є тим розвитком, який необхідний для становлення демократичної держави.

Захист соціально-економічних прав жінок є насамперед відповідальністю держави. Програми та політика кожної держави повинні сприяти здійсненню рівних прав жінок і дівчат відповідно до норм міжнародного права. Досягнення гендерної рівності є важливим аспектом відповідальності держав в сфері захисту прав жінок.

Соціальні інститути, такі як сім'я, релігійні групи або кастові системи; політичні та правові структури; економічні та освітні установи і засоби масової інформації - всі вони пронизані нормами та цінностями, які дискримінують жінок, а також узаконюють та інституціоналізують соціальні місця на основі гендеру.

Безумовно важливо, щоб права жінок та питання щодо сфери їх захисту реалізовувались державою у тісній співпраці з окремими групами громад та міжнародними організаціями, щоб виявляти та вирішувати проблеми захисту прав, з якими стикаються жінки. Оскільки, якщо державою не враховується вимоги міжнародних документів, існує ризик негатива, що може призвести до додаткових проблем захисту. Звичайна міжнародна практика, яка впливає з послідовної державної практики, містить ряд важливих прав, які приміром, забороняють такі дії, як примусова праця, домагання на робочому місці та інше.

Права жінок в будь-якій державі, користуються правовим захистом через кодифікацію в національне законодавство основних міжнародних договорів. Деякі договори доповнюються факультативними протоколами, що стосуються конкретних питань. Багато регіональних договорів також захищають і сприяють

правам жінок. Взагалі ці інструменти та національне законодавство забезпечують гарантії проти дій, які перешкоджають людській гідності, основоположним правам. Як зазначає Т. Мельник, міжнародні документи щодо гендерної рівності є методологією постановки й підходів до розв'язання гендерних проблем на регіональному і національному рівнях. У них юридично визначено механізм забезпечення гендерної рівності і це відноситься не тільки до проблеми забезпечення гендерної рівності, а і будь-якого з аспектів прав людини, у тому числі, захисту прав жінок і такі документи містять юридичні гарантії захисту прав жінок [19]. Тобто держави підписуючи такі документи мають забезпечувати жінок повною реалізацією своїх прав.

Основною ідеєю міжнародних документів, які створюються задля захисту та становлення прав жінок, є заборона єдності стандарту не враховуючи гендерних відмінностей та заборона стандарту чоловіків як універсального. Тобто можливості чоловіків не мають визнаватись єдиними правильними, наприклад в сфері праці, а повинні враховуватись можливості та інтереси, як жінок так і чоловіків, тобто надання жінкам і чоловікам рівних можливостей в тих чи інших сферах.

Американський політолог Чарльз Тіллі зазначав, «відносини між особами або групами осіб, коли в результаті їх взаємодії одна група отримує більші переваги, ніж інша є значною перепорою на шляху становлення демократії» [20]. З цією думкою беззаперечно можна погодитись, оскільки місце дискримінації щодо жінок має місце в тих чи інших сферах і тому жінки отримують, наприклад меншу заробітну плату ніж чоловіки. Це є значним порушенням їх прав, і це потребує дій з боку держави в питаннях захисту прав жінок.

Відповідно до міжнародного законодавства стосовно прав жінок, держави мають зобов'язання поважати, захищати та повною мірою реалізовувати права жінок. Для виконання зобов'язань, держави повинні, між іншим, внести зміни до своєї політики: переглянути та покращити (шляхом внесення змін, прийняття або скасування), національне законодавство, якщо воно не відповідає міжнародним

стандартам; забезпечити ефективну інституційну структуру наприклад, судову систему, щоб захищати права жінок, і звичайно, шукати міжнародної допомоги.

Вперше визнання необхідності захисту прав жінок постало на початку ХХ ст, і вже починаючи з 1919 року Міжнародною організацією праці було розроблено низку Рекомендацій та Конвенцій в сфері захисту прав жінок, приміром Конвенція про працю жінок у нічний час, прийнята 29 жовтня 1919 р. [21]. Згідно з якою, робоча сила жінки не дивлячись на її вік, не використовується для праці вночі, як на державних, так і на приватних промислових виробництвах, чи то в решті різноманітних філіях, за виключенням виробництв, де зайняті тільки члени однієї сім'ї, і також за умов нездоланності сили. І теж коли праця є пов'язаною з сировим матеріалом чи тими матеріалами, котрі знаходяться у ході оброблення і які стрімко псуються, і коли подібна праця вночі необхідна, для того щоб оминати безсумнівну втрату сирових матеріалів.

Значна увага міжнародної спільноти приділена захисту прав працюючих матерів, так положення щодо відпустки по догляду за дитиною було офіційно закріплено МОП серед перших прийнятих конвенцій.

Конвенція про захист материнства №103, переглянута в 1952, вимагає 12-тижневого оплачуваної відпустки по вагітності та пологах [22]. В даному документі закріплений захист жінок від звільнення під час декретної відпустки та обов'язкова післяродова відпустка щонайменше шість тижнів. Положення в сучасних промислово розвинутих країнах в цілому відповідають стандарту МОП, проте варто відзначити, що в Сполучених Штатах Америки відпустка по материнству залишається необов'язковою. Норма для оплачуваної відпустки становить 12-14 тижнів з 100-відсотковою фінансовою компенсацією поширена у Латинській Америці та Карибському басейні [23].

Рівноправна заробітна плата кодифікується у Конвенції МОП про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності № 100 від 1951 року [24]. У даній конвенції вимагається рівна оплата праці чоловіків і жінок за рівноцінну роботу.

Не менш важливим документом прийнятим МОП є Конвенція про дискримінацію в галузі праці та занять № 111 від 1958 р. [25]. В ній передбачаються заходи щодо запобігання дискримінації при доступі до працевлаштування, професій, професійної підготовки.

Положення вищезгаданих конвенцій МОП мали місце відображення в ряду країн, проте хоч у більшості азіатських країн є положення про рівну оплату праці, але менше половини цих країн йдуть на наступний крок, шляхом заборони дискримінації за ознакою статі.

Варто також відмітити міжнародний документ прийнятий в рамках ООН, котрий стосується захисту прав жінок, а саме Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права 1966 р., де містяться основоположні економічні та трудові права жінок, в ньому насамперед, фіксується заборона дискримінації за ознакою статі. Пактом закріплюються право на працю та на сприятливі умови праці. Ратифікація даного Пакту державами, означає що держави зобов'язуються додержуватись та забезпечувати закріплених у Пакті прав і свобод людини, після ратифікації Пакт стає складовою законодавства держав. Завдяки цьому, жінки в тій чи іншій державі, в якій ратифіковано даний міжнародний документ, мають право на захист своїх прав та інтересів.

Найбільш відомим та визначним документом прийнятим під егідою ООН є Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок [26], прийнята в 1979 році з метою посилення положень існуючих міжнародних інструментів, спрямованих на ліквідацію дискримінації щодо жінок та забезпечення рівності між чоловіками та жінками. Конвенція визначає дискримінацію щодо жінок як «будь-яке розрізнення, виняток або обмеження за ознакою статі, спрямовані на ослаблення чи зведення нанівець визнання, користування або здійснення жінками, незалежно від їхнього сімейного стану, на основі рівноправності чоловіків і жінок, прав людини та основних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній, громадській або будь-якій іншій галузі» [26]. Даний документ зобов'язує держави, втілювати принцип рівності жінок і чоловіки у своїх національних конституціях та законодавстві; приймати законодавчі та інші

заходи, що забороняють дискримінацію проти жінок; ефективно захищати жінок від будь-якої дискримінації; вживати заходів для зміни соціальних та культурних моделей, що сприяють дискримінації жінок; забезпечити рівність у політичному та громадському житті, в сфері зайнятості, фінансового забезпечення. Це дозволяє державам приймати тимчасові спеціальні заходи для досягнення рівності.

Також, не можливо не погодитись з думкою О. Шакуро, яка зазначає, що Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р. внесла істотні корективи в трактування прав людини, і вперше міжнародною спільнотою категорія «справедливість» стала в один ряд з категоріями «свобода» та «рівність» як передумовами і сутністю прав людини [27]. На нашу думку, це напряду пов'язане з тогочасними економічними, політичними та правовими змінами у всьому світі. Під впливом науково-технічних змін різні виробництва, де потребувалась не лише чоловіча сила, а все більш потрібно було залучення жінок.

Жінок все більш стали винаймати на роботу і це потребувало корегування національних законодавств. І згодом, все більше країн приймали законодавчі акти, які спрямовувались проти дискримінації за ознакою статі, перш за все, у сфері трудових відносин, зокрема, в питаннях оплати праці, оскільки жінки нерідко могли за однаково виконану роботу, отримувати значно менше коштів, аніж чоловіки. Такі законодавчі акти, як правило, приймались у відповідності до існуючих міжнародних документів, оскільки в них більш широко висвітлювались стандарти з захисту прав жінок.

Завдяки таким змінам самосвідомість жінок все більш зростала і жінки отримали чи не вперше за тисячоліття хоч і не повну, та все ж економічну самостійність.

Жінки визначаються в більшості документів з прав людини і тому розробка та прийняття міжнародних актів по захисту прав жінок має значний вплив на законодавства країн, котрі додають ті чи інші документи до власних законодавств. Варто відмітити, що так звані масові адаптування законодавств держав до вимог міжнародних актів по захисту прав жінок розпочались в 70-ті роки. Держави, усвідомлюючи необхідність забезпечення захисту прав жінок все більш охоче

почали ратифікацію міжнародно-правових актів, які тим чи іншим чином стосувались жінок.

Коли уряди запроваджують міжнародні стандарти в трудовій сфері, що захищають жінок, сприяють рівності між чоловіками та жінками на робочих місцях або навіть мають цілі, не пов'язані з гендерними аспектами, ці заходи можуть мати наслідки, характерні для жіночих результатів на ринку праці. Проте необхідно зазначити, що такі дії можуть мати негативні наслідки, які є особливо важкими в країнах, що розвиваються, наприклад, змусити ще більше жінок до праці у неформальному секторі та заохочувати фірми брати участь у неправомірній дискримінаційній практиці найму, включаючи вимоги до перевірки вагітності чи гірше стерилізації.

Кожна держава, яка прагне створити прийнятні умови для всього суспільства і звичайно для жінок, повинна приймати ті вимоги, які є ключовими на міжнародному рівні. Та варто зазначити, що процес перебудови законодавства до міжнародних вимог, незважаючи на його позитивність, є надзвичайно важким. Адже це проявляється не тільки в створенні нових органів влади покликаних надавати захист прав жінок, а й, що є головним в допомозі жінкам, прийти до усвідомлення своїх прав включаючи економічні та соціальні. Держава, яка стоїть на шляху становлення демократії чи та держава яка себе такою позиціонує, повинна здійснювати свою політику на основі міжнародно-правових актів, котрі вона ратифікувала.

Наприклад, з моменту свого заснування в 1949 році новостворений китайський уряд висловив недовіру до міжнародного права, і ООН, які у свою чергу, не визнали Китайську Народну Республіку. Після, визнання, Китай почав покращувати відносини з західним світом, беручи участь у міжнародних конференціях та навіть підписання договорів про захист груп з обмеженими можливостями [28]. Ці конференції та угоди мали чіткий вплив на внутрішні закони, що стосуються дискримінації жінок у сфері праці.

Китай продовжував свою міжнародну участь щодо прав жінок, підтримуючи Конвенцію про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок у 1979 році. Уряд

Китаю продовжив свою діяльність щодо захисту прав жінок і це проявилось в підписанні Конвенції МОП про рівне винагороду чоловіків і жінок за працю рівної цінності 1951 р., і в той самий час перестав ратифікувати Конвенцію МОП про зайнятість та професійну дискримінацію 1958 р. Причини Китаю не ратифікувати обидві конвенції, на нашу думку, не є зрозумілими, оскільки уряд вже визнав проблему дискримінації щодо зайнятості щодо жінок.

У 1995 році в Китаї відбулася Четверта Всесвітня конференція жінок у Пекіні. Лобіюючи проведення цієї конференції, Китай показав, що він і далі прагне до покращення відносин з міжнародним співтовариством та зацікавленість у забезпеченні прав жінок у Китаї [29]. У 1992 році уряд прийняв Закон про охорону прав та інтересів жінок. Цей закон продовжує діяти сьогодні, і який слідує Конвенції МОП про рівну винагороду за рівну роботу [30]. В ньому закріплено не тільки те, що жінки отримують рівну оплату праці на ряду з чоловіками, але також надає ряд інших заходів захисту жінок, у тому числі, забороняє розірвання контракту на підставі шлюбу, вагітності, декретної відпустки або годування грудьми, та вимагає рівних стандартів найму для чоловіків і жінок.

Протягом останніх двадцяти п'яти років Китай зробив багато зусиль для просування прав жінок та рівності, у контексті трудових відносин, з міжнародними учасниками та договорами, що вплинули на багато цих дій. Та все ж, ці досягнення обтяжуються низкою обмежень, що перешкоджають їм справді покращувати трудові права жінок або запобігати дискримінації за ознакою статі, зокрема такі проблеми, на нашу думку, базуються на стереотипах, які зміцнюють традиційні уявлення про гендерну нерівність, недостатнє забезпечення механізмів захисту жінок, права яких було порушено а також не встановлення достатніх санкцій для порушників.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, можна сказати, що держави, які спрямовані на розвиток своєї держави розуміють важливість участі жінок в усіх сферах діяльності, зокрема в соціально-економічній. Забезпечення захисту соціально-економічних прав жінок є необхідним для економічного розвитку та

демократичного управління кожної держави. Тому питання захисту соціально-економічних прав жінок має бути на порядку денному в будь-якій державі, адже покращення захисту соціально-економічних прав жінок перш за все потребує конкретної політики зайнятості найбільш уразливих груп, серед яких жінки. Тому заради становлення впевненості жінок у захисті їх прав, держави переглядають свої законодавства і змінюють його згідно до вимог тих чи інших документів. Уряди держав самі обирають до якого з документів варто приєднуватись. Також, чи то зміна чи скасування зобов'язань, за міжнародно-правовими актами лежить виключно на державі, таким чином, держави вправі зняти з себе зобов'язання, шляхом виходу з приміром, Конвенції. Основну базу в сфері захисту прав жінок складають документи, прийняті під егідою ООН і мають важливе значення, оскільки саме в них визначаються права жінок та їх захист і саме на основі цих міжнародних документів створюється більшість законодавств країн світу.

Та все ж необхідно відмітити, що для повної реалізації таких документів з їх ідеями, потрібно щоб ті чи інші положення містились в національних законодавствах, задля їх дій в щоденному житті суспільства. Міжнародні документи, котрі створюються під керівництвом тих чи інших міжнародних організацій, котрі опікуються питанням захисту прав жінок, працюють повною мірою лише тоді коли з написаного на папері транспортуються в політику та повсякденне життя. Тому державам, варто закріпити права жінок та гендерну рівність у своїх конституціях та розробити необхідні інститути для захисту жінок від будь-якого насильства та дискримінації за ознакою статі, зокрема і в соціально-економічній сфері.

1.3 Міжнародні документи, що встановлюють стандарти захисту соціально-економічних прав жінок.

Положення жінки в суспільному житті будь-якої держави є предметом обговорення як тисячі років тому так і нині. Представниці жіночої статі, на жаль, постійно зіштовхуються з проявом дискримінації різних ступенів та недотриманням своїх прав. Тому жінки, й нині потребують захисту власних прав,

навіть не дивлячись на те що, значна кількість стандартів захисту та положень з приводу прав жінок закріплена в міжнародних актах. Забезпечення становлення соціально-економічних прав жінок є запевненням того, що держава є демократичною, та її політика основана на засадах рівності між чоловіком і жінкою.

Становище жінок не було розкрито повністю з моменту допуску жінок до працевлаштування. Навіть отримуючи бажані робочі місця, жінки все ж принижені в отриманні своїх прав, також проблемою є те, що незважаючи на те, що жінки зайняті в трудовій сфері, вони залишаються підвладними у сімейних відносинах, і не рідко на фоні цього стають жертвами домашнього насильства. Захист прав жінок стало певною мантрою в діяльності багатьох міжнародних організаціях, спрямованих сприяти розвитку становища та захисту прав жінок, зокрема, ООН. Спрямовання сил на становлення захисту прав жінок найкращим способом поліпшення низки соціальних проблем, і забезпечення повної участі жінок у суспільстві є беззаперечно необхідним фактором економічного розвитку будь-якої держави.

В той момент, коли жінки вибороли своє місце в суспільстві в різних сферах діяльності і коли їх права вийшли на міжнародний рівень, з'явилась потреба у розробці узагальнених стандартів в економічній та соціальній сферах, за рамки яких держави не могли виходити. Міжнародні стандарти соціально-економічних прав жінок містяться в актах ООН, МОП, Ради Європи, Європейського Союзу та інших. Як зазначають Корбут Л.В та Поленіна С. В «Статут ООН зобов'язав широке коло органів і організацій, починаючи з Генеральної Асамблеї ООН, забезпечити реалізацію і захист прав людини і громадянина, в тому числі, колективних прав жінок» [31]. Тому можна сказати, що саме робота ООН зініціювала та заохотила держав до міжнародної співпраці в сфері захисту прав жінок, стимулювала до закріплення принципів рівності у політичному, економічному та інших сферах життя суспільства, заради становлення рівності чоловіків та жінок.

Жінки становлять життєво важливу частину економічної та соціальної структури будь-якої держави світу, однак вклад жінок рідко оцінюється на тому ж рівні, що вклад з боку чоловіків. Значна частина цього пов'язана саме з тим, які можливості їм доступні, зокрема, в соціально-економічній сфері. Жінки в порівнянні з чоловіками є непропорційно бідними, не мають належної освіти, вимушені працювати на низькооплачуваній роботі чи можуть бути звільнені через вагітність або народження дітей. Приміром, у трудовій сфері жінки, позбавляються своїх прав на отримання рівної оплати праці за однаково виконану роботу, серед існуючих проблем також варто зазначити сексуальне домагання на роботі, примусові тести на вагітність при прийнятті на роботу, і тому, жінкам часто доводиться відмовлятися від роботи та повертатись до ведення домогосподарства. Все це скорочує спроможність жінок мати прийнятні умови життя та отримати незалежність від чоловіків.

Організація Об'єднаних Націй в основному приділяє увагу розробці міжнародних актів, котрі забезпечують рівноправність жінок і чоловіків при використанні повного обсягу своїх прав, заборону всіх видів дискримінації стосовно жінок, у тому числі, в соціально-економічній сфері. Оскільки питання розширення повноважень жінок та гендерної рівності є одним з найважливіших завдань у всьому світі, адже гендерна нерівність широко поширена у всіх культурах. І саме через це протягом багатьох десятиліть наявний високий рівень гендерної різниці, що перешкоджає розвитку можливостей жінок в соціально-економічній сфері, що суттєво сповільнює розвиток будь-якої держави в цілому.

Становлення захисту економічних та трудових прав жінок напряму залежить від розширення повноважень прав жінок, адже повноваження жінок це «багатовимірний соціальний процес, який допомагає людям отримати контроль над власним життям» [32], тобто це такий процес, який заохочує жінок використовувати свої права у власному житті, в суспільстві без будь-яких перешкод і це також означає здатність жінок приймати стратегічно важливий життєвий вибір включаючи можливість працевлаштування та вибір професії, коли зачасту вони були позбавлені такої можливості, що принижувало їх права.

Розширення повноважень жінок полягає у забезпеченні жінкам вибору життєво важливих рішень з різних питань, включаючи самостійне користування коштами, заробленими власними силами, а заради цього жінкам важливо мати впевненість в захисті їх прав.

Першим документом покликаним захищати права жінок стала Загальна декларація прав людини 1948 р. створена під егідою ООН, в статті 2 якої закріплено, що «Кожна людина повинна мати всі права і всі свободи, проголошені цією Декларацією, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного чи соціального походження, майнового, станового або іншого становища» [16]. Поява даного міжнародного документа безумовно є одним із перших та найбільш значним досягненням ООН в галузі прав людини і жінок, оскільки було підтверджено, що права людини є правами всіх людей, а "людина" охоплює обидві статі, чоловіків та жінок, адже захист прав жінок є життєво важливим для того, щоб вести життя з гідністю та сприяти розвитку міжнародної спільноти. Та вкотре визначено, що нерівність між чоловіками та жінками є поширеною у різних культурах світу, і без серйозних кроків для вирішення цього неможливо досягти сталого розвитку людства.

Ще однією немало важливою статтею декларації є п. 1 ст. 22, в якій зазначається, що «кожна людина має право на працю, на вільний вибір роботи, на справедливі і сприятливі умови праці та на захист від безробіття» [16], виходячи з цього положення, можна сказати що жінкам, так само як чоловікам має надаватись вільний вибір робочих місць, а не лише так звані жіночі професії і звичайно повинен надаватись захист від безробіття, тобто політика держави має бути спрямована на викорінення безробіття не лише чоловіків, а і жінок. Дане закріплення є важливим, адже жіноча робоча сила не використовується належним чином роками, економічні можливості та участь жінок не достатньо пред'явлені і це призвело до виключення жінок з сектору зайнятості і жінкам доводиться займатись неоплачуваними домашніми роботами і через це економічний розвиток будь-якої держави, немислимий без участі жінок. Крім того, жінки страждають від відсутності належного доступу до навчання, фінансової підтримки і саме не

доступ жінок до освіти виключає їх із робочих місць, що вимагають різних навичок та кваліфікації і все це призвело до того, що жінки є пасивними спостерігачами в економічному секторі будь-якої країни

Одним з найважливіших положень даної декларації, яке стосується захисту прав жінок в економічній та трудовій сферах є п. 2 ст. 23, де визначено, що «кожна людина, без будь-якої дискримінації, має право на рівну оплату за однаково працю» [16], тобто чоловіки та жінки за однаково виконану роботу мають отримувати однаково грошову винагороду, оскільки жінки не рідко в таких випадках отримують значно менше коштів, аніж чоловіки лише тому що вони є жінками. В той час коли для ефективного та сталого економічного зростання будь-якої країни рівноправна участь чоловіків та жінок має вагоме значення, та варто зазначити, що повне використання навичок та кваліфікації жінок не застосовується, адже жінок не допускають до роботи, відмовляючи у працевлаштуванні чи пропонуючи чи не вдвічі меншу оплату порівняно з чоловіками, через це жінки становлять 70% бідних у світі через нерівні економічні можливості.

Не менш важливою є п. 4 ст. 23 де зазначається, що «кожна людина має право створювати професійні спілки і входити до професійних спілок для захисту своїх інтересів» [16], завдяки даному положенню жінки можуть згуртовуватись для обговорення проблем захисту їх прав та вирішувати шляхи покращення свого становища.

Після виходу в світ Загальної декларації з прав людини 1948 р., було прийнято низку міжнародних документів покликаних встановлювати захист прав жінок, серед них варто відмітити Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права і Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1966 р. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права більшою мірою стосується захисту економічних та трудових прав жінок в ньому визначено певні стандарти захисту прав жінок. Приміром в ньому зазначено, що виняткова охорона повинна забезпечуватись матерям, котрі працюють на протязі розумного періоду, як до так і після пологів, на час цього періоду працюючі жінки мають

право на отримання оплачуваної відпустки або відпустки із достатньою фінансовою допомогою та соціального забезпечення [33, с. 35]. Адже варто відмітити, що надання таких переваг жінкам, позитивно впливає на життя суспільства в цілому, оскільки отримуючи гідні умови праці та фінансову допомогу, знижується материнська смертність, підвищується психологічна свідомість жінок, які повертаючись після пологової відпустки до роботи мають змогу в повній мірі використовувати свій потенціал, творчість та талант, які сприяють економічному розвитку країни.

Окрім важливого визначення положення працюючих жінок матерів в даному пакті, також міститься важлива стаття, яка стосується захисту прав жінок, а саме ст. 8 де визначено, що кожна людина має право на «справедливу заробітню плату і рівну винагороду за працю рівної цінності без будь-якої дискримінації, безпечні умови праці та її гігієну, однакову можливість просування по роботі виключно на підставі трудового стажу і кваліфікації, на оплачувану періодичну відпустку так само, як і винагороду за святкові дні; створення для захисту своїх економічних та соціальних інтересів професійних спілок, безперешкодний вступ та участь у них, право у визначених законом межах на страйк» [33, с. 37], дане положення є важливим для жінок, оскільки жінки не рідко працюють на небезпечних виробництвах і отримують малу винагороду, лише тому що їх не приймають на роботу до тих підприємств де умови праці є прийнятними через те, що ті перевагу надають чоловікам, тому як вони за стереотипною думкою є більш витривалими, кваліфікованими для виконання тієї чи іншої роботи. І саме закріплення даного положення надає жінкам більше можливостей для отримання бажаної роботи, керуючись принципом рівності, адже економічне розширення прав жінок має вирішальне значення для того, щоб вони стали активними учасниками політики в країні, варто зазначити, що економічне розширення прав жінок має ряд неекономічних переваг.

Перевагою Пактів є те, що вони є багатосторонніми договорами, які після ратифікації або приєднання створюють обов'язкові міжнародні юридичні

зобов'язання для відповідної держави і обов'язок забезпечувати ефективні засоби правового захисту у випадку порушень цих прав.

Принцип рівності прав жінок і чоловіків, як зазначалось вище міститься в Статуті Організації Об'єднаних Націй, Загальній декларації прав людини та всіх наступних основних міжнародних договорах про права людини. Та все ж найбільш детально принцип рівності розкрито в Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р., яка кодифікує права жінок на недискримінацію на основі статі та рівність як самостійних норм міжнародного права.

Одним із найвагоміших положень даної Конвенції є визначення поняття дискримінація щодо жінок, яке міститься в ст. 1 і це означає «будь-яке розрізнення, виняток або обмеження за ознакою статі, спрямовані на ослаблення чи зведення нанівець визнання, користування або здійснення жінками, незалежно від їхнього сімейного стану, на основі рівноправності чоловіків і жінок, прав людини та основних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній, громадській або будь-якій іншій галузі» [26]. Визначення даного поняття є надзвичайно важливим, тому як це закріплення стало першим в світовій практиці. Значною перевагою даної конвенції на нашу думку і те, що держави, які долучились до даного документу зобов'язалися надати жінкам здійснення та реалізацію їх прав на рівні з чоловіками та забезпечувати їх різносторонній розвиток.

Положення конвенції стосується рівного права всіх жінок на освіту та професійну підготовку та зайнятість. Важливо відзначити, що Конвенція зобов'язує держав-учасниць вживати всіх відповідних заходів для забезпечення того, щоб жінки не зазнали дискримінації в певних сферах приватного життя. У тих випадках, коли Конвенція є менш специфічною, ніж інші документи, або не розглядає певні права жінок, то втакому випадку прогалини можуть бути заповнені положеннями вищезгаданих міжнародних документів.

Більшість жінок потребують захисту своїх прав саме в трудовій сфері, оскільки найбільший відсоток проявів порушень їх прав відбувається під час

здійснення їх трудової діяльності чи при початкових етапах а саме при прийомі на роботу чи при проходженні співбесіди, і це також відноситься і до економічних порушень прав жінок. Загальновідомо, що одним із суттєвих чинників, що перешкоджають зниженню бідності та економічному зростанню в будь-яких країнах є саме невдача праці жінок і також через те, що жінки займаються неоплаченими, утомливими домашніми справами, що ставить їх на щабель найбіднішої верстви суспільства.

Як слушно зауважує Кейт Мілет, «жінки працювали завжди і всюди, і тому питання права жінок на працю – це, перш за все, питання на кваліфіковану працю та працю, за яку жінка отримає заробітну платню, таку саме, як і чоловік» [1, с.320], і саме тому міжнародні документи, в яких містяться стандарти захисту соціально- економічних прав жінок займають чільне місце.

Переважна більшість міжнародних стандартів стосовно жінок було розроблено МОП, вони стосуються як жінок так і окремо жінок-матерів. Також праця МОП не закінчувалась лише на розробці і прийнятті конвенцій, МОП значну увагу приділяли створенню Рекомендацій, так 1921р. було оприлюднено Рекомендацію МОП № 13 щодо праці жінок у нічний час у сільському господарств [34], в котрій запропоновано урядам держав регламентувати нічну працю жінок, котрі працюють на сільськогосподарських виробництвах, так щою вони мали час на відпочинок мінімум 9 годин.

Конвенція Міжнародної організації праці № 45 про використання праці жінок на підземних роботах у шахтах будь-якого типу 1935 року, не допускає використання представниць жіночої статті будь-якого віку на підземних роботах у шахтах [35]. Варто зазначити, що в конвенції передбачено вилучення жінок із зазначеної заборони, якщо жінки займають управлінські посади і якщо вони не здійснюють фізичної роботи, жінок котрі зайняті санітарними та соціальним сервісом, і також жінок котрі освоюють певний навчальний курс і які є допущеними до роботи в підземних частинах шахти задля підвищення фахової кваліфікації та тих жінок, котрі мають знаходитись певний час в підземній частині шахти задля виконання роботи без застосування фізичних сил.

З приводу питань, котрі торкаються охорони материнства, то немалий відрізок часу діяла Конвенція Міжнародної організації праці № 103 про охорону материнства (переглянута в 1952 році) [22]. Дана Конвенція використовується, до жінок, які зайняті на будь-яких видах виробництв, чи то на промисловому чи не промислових та до жінок, котрі зайняті на сільськогосподарській праці.

Відповідно до даної Конвенції, жінки після того як пред'являть медичну довідку, котра підтверджує факт вагітності та очікування строку пологів, мають право на відпочинок пов'язаний з вагітністю, період якого повинен складати не менше ніж дванадцять тижнів, і повинен містити час необхідний для післяпологової відпустки. Варто зазначити, що період необхідної післяпологової відпустки устанавлюються законодавством кожної країни, проте, такий період у жодному разі не має становити менше ніж шість тижнів. Якщо пологи відбуваються після передбачуваного строку, відпочинок, який вже було надано до цього часу, може бути подовжений, у всякому разі до фактичної дати пологів, причому тривалість обов'язкової післяпологової відпустки після цього не скорочується[36]. У випадку захворювання, виною котрої, як зазначено медичною довідкою, є саме вагітність жінки, законодавство держав, має передбачати допоміжні періоди відпустки в дородовий період, найбільший час якої визначається компетентним органом влади.

Жінки, котрі у період відпустки з приводу вагітності, мають право отримувати фінансову та медичну допомогу. Величина фінансової допомоги встановлюється законодавством держави, у такий спосіб, щоб надати жінці та дитині задовільні санітарно-гігієнічні умови та належні умови життя.

При годуванні дитини груддю жінка, має право призупинити роботу на декілька пауз на день, тривалість котрих визначається законодавством держав. Такі перерви в ході роботи задля годування дитини визнаються робочим часом і оплачуються як таким, в тих випадках коли це регулюється законодавством або відповідає йому та в тих випадках, коли такі питання урегульовуються колективними угодами [37].

Слід також зазначити, що в період відпустки жінки, пов'язаної з пологами та вагітністю, приказ працедавця щодо звільнення жінки чи пониження її на посаді, за її неприсутності, є протизаконним. Але в 2000 році МОП прийняла Конвенцію № 183 про захист материнства, котрою було проглянуто та покращено ряд положень Конвенції № 103. За Конвенцією № 183 звільнення жінки не заборонене, в тому випадку, коли звільнення викликане іншими доводами, а не вагітністю жінки чи наприклад, кормлінням дитини груддю.

Також в Конвенції № 183 зазначається, що коли жінка відсутня на роботі через декретну відпустку, отримує ускладнення чи погіршення стану здоров'я то такій жінці має надаватись фінансова допомога. Також за даною Конвенцією заборонено вимагати в жінки проходження тесту на вагітність при працевлаштуванні на ту чи іншу посаду. Дозволяється вимагати довідки про вагітність виключно тоді, коли та чи інша робота заборонена до виконання, вагітними жінками та тими жінками, що годують груддю.

Конвенції МОП в сфері захисту прав жінок також мають важливе значення для здійснення гендерної рівності, недискримінації та захисту від гендерної експлуатації, переслідування та насильства в світі праці. Окрім створення правових зобов'язань перед державами-учасницями, вони забезпечують важливе керівництво в програмуванні для конкретних ситуацій роботи жінок.

Не можливо оминути увагою європейську систему захисту прав людини і звичайно жінок. Чільне місце тут займають Європейська конвенція про захист прав та основоположних свобод людини 1950 р. та Європейська соціальна хартія 1961р., створені Радою Європи [38, с. 25], за допомогою яких визначаються європейські стандарти захисту прав людини. Саме в Європейській соціальній хартії визначена значна кількість трудових стандартів прав жінок, на думку Кисельова І. Я. її можна назвати – «кодексом основних соціальних і трудових прав працівників» [39, с.536]. Варто відмітити, що соціально-економічні права жінки визначені в Європейській соціальній хартії (далі- ЄСХ) відповідають стандартам, які закріплені в документах ООН, зокрема в конвенціях МОП, але водночас враховуючи розвиток цих прав на регіональному рівні.

Подальший економічний розвиток європейських держав зумовив перегляд ЄСХ 1961 р., тому як її положення вже не могли задовольняти потреб індивідів. Так вже 1996 р. в світ вийшла переглянута Європейська соціальна хартія. В ході перегляду положень хартії, враховували панівні тенденції розвитку трудової та економічної сфер європейських країн [40]. На момент створення Соціальної хартії в 1961 році багато європейських країн робили перші кроки щодо побудови держави стосовно захисту прав людей в цілому. ЄСХ була однією з перших юридично зобов'язуючих договорів про права людини, що поклала шлях для решти світу. Однією з таких тенденцій була і залишається, захист потребуючих членів суспільства до яких і належать жінки. Переглянута ЄСХ 1996 р. не передбачає припинення дії ЄСХ 1961 р., її прийняття означає, що згодом вона замінить свою попередницю, тобто держави на власний розсвід можуть обирати до якої з них приєднуватись. І по суті, обидві редакції ЄСХ, мають бути так званими партнерами у сфері захисту соціально-економічних прав жінок.

Так, в Європейській соціальній хартії 1961 р., визначено право жінки на отримання оплати праці без проявів дискримінації, тобто, держави повинні забезпечувати рівну оплату за однаково виконану роботу, як чоловікам так і жінкам і він повинен стосуватись всіх елементів виплати, включаючи пільги, мінімальний розмір оплати праці. Загалом, основоположні цінності Хартії, такі як людська гідність та солідарність, недискримінація, означають, що в рамках спільноти, що всі люди мають зобов'язання один до одного. Іншими словами, існують позитивні зобов'язання забезпечити освіту, справедливі умови праці та справедливу винагороду для всіх, гарантувати доступне житло, викоринити всі форми дискримінації при користуванні соціальними правами, і так далі.

Також в даному документі приділено увагу працюючим жінкам, що готуються стати матерями, так за даним документом жінкам має надаватись декретна відпустка, зазначаючи, що після пологів відпустка має тривати не менше 14 тижнів. Також, за Європейською Соціальною Хартією, як і за Конвенціями МОП заборонено звільнення жінки, яка знаходиться в декретній відпустці. Беззаперечно, прийнята в 1961 році ЄСХ, дійсно був революційним інструментом

захисту прав жінок. Це було багато в чому першою спробою надати форму та ґрунтовний зміст соціальних прав, серед яких і право на працю.

Нова редакція загалом покликана заповнити недоліки попередньої хартії в сфері захисту прав жінок, так в переглянутій ЄСХ визначено розширення положень, з приводу нічної праці вагітних жінок, жінок які народили, та тих жінок які годують немовлят. Зміни переглянутої ЄСХ стосовно захисту прав жінок в ході здійснення їх трудової діяльності є зміни відтворені у п.5. Якщо в п.4 ст. 8 ЄСХ 1961 р. містилась заборона застосування праці жінок на роботах, які протипоказані їм через небезпечність, шкідливість або важкість умов роботи, то в п.5ст. 8 переглянутої ЄСХ така заборона поширюється тільки на вагітних жінок, жінок, які нещодавно народили дитину і жінок, що годують своїх грудних дітей [40]. Тому можна сказати, що переглянута ЄСХ менше обмежує жінок в ході їх трудової діяльності на відміну від першої ЄСХ.

Ще одним визначним закріпленим стандартом переглянутої ЄСХ є захист прав жінок в ході здійснення ними своїх трудових функцій, є захист права на гідне ставлення на роботі [40]. Тобто на захист від домагань на робочому місці, оскільки, саме через домагання на робочому місці жінки повинні їх покидати і залишатись без роботи, і в результаті без засобів існування. Тому, держави мають сприяти запобіганню домагань на робочому місці і вживати заходів по наданню захисту жінкам від такої поведінки по відношенню до них.

Після ратифікації ЄСХ, першої або переглянутої версії, її правила стають джерелом права, як наслідок визнання прав громадян та зобов'язань поваги державами.

Питання з приводу захисту соціально-економічних прав жінок не втрачають своєї доцільності, тому що економічні та трудові права жінок є невіддільною частиною прав людини та саме тому, що найбільший відсоток прояву дискримінації стосовно жінок відбувається саме в цих сферах. Жінки повинні користуватись правами людини однаково, щоб вони могли робити значний внесок у економічну, політичну, соціальну та культурну сферу своєї країни, тим самим сприяючи її сталому розвитку. Повага, захист та здійснення жіночих прав людини

дозволяють жінкам відчувати себе повноцінними громадянами, та використовувати свій потенціал і стабільно розвивати себе і свою країну. До головних міжнародних актів, де містяться стандарти захисту соціально-економічних прав жінок належать: Загальна декларація прав людини 1948 року, Міжнародний пакт про економічні соціальні і культурні права 1966 р., Конвенція з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р., тощо, на регіональному рівні стандарти містяться в Європейській конвенції про захист прав та основоположних свобод людини 1950 р. та Європейській соціальній хартії 1961 та 1996 р. Міжнародні стандарти захисту соціально-економічних прав жінок мають визначати та забезпечувати свободу, справедливість та рівність в усіх сферах суспільного життя.

Висновки до розділу 1

Правове становище жіночого населення світу протягом сотні років неодноразово змінювалось і усвідомлення жінками своїх політичних, громадянських, економічних та трудових прав пройшло немало етапів свого історичного розвитку на шляху становлення та захисту своїх прав. Жінки в суспільстві займали, так звану другорядну роль, лише через неможливість мати право голосу, в мінімальній, а подекуди і в повній відсутності доступу до прийняття суспільно важливих рішень, в економічній залежності від чоловіків, тощо.

Важливою передумовою становлення інституту захисту соціально-економічних прав жінок, мали революційні події, які справили неабиякий ефект на тогочасне жіноче населення світу і завдяки, яким жінки все більше стали усвідомлювати свою значимість в суспільстві і в результаті чого, жінки все більш згуртовувались в різноманітні жіночі феміністичні рухи, які боролись за становлення своїх прав. Завдяки діяльності таких рухів, міжнародна спільнота приймала до уваги питання стосовно захисту соціально-економічних прав жінок. Визначну роль також відіграли суфражистки, метою яких було становлення захисту своїх соціально-економічних прав, привернення уваги до проблем захисту

прав жінок, цим жіночим рухом відбувалось шляхом проведення демонстрацій та мітингів.

В ході промислових революцій, жінки все більше втягуються в виробництво, і це спонукало жінок ще більш боротись та ставати на захист своїх соціально-економічних прав. Бажання займатися професійною діяльністю та розпоряджатися власними коштами, все більш мотивують жінок на відстоювання своїх прав.

І так, усвідомлюючи неминучість участі жінок в різних сферах діяльності, вперше на міжнародній арені під егідою Ліги націй вперше підіймалось питання правового становища жінок. Жінки та чоловіки, які працювали в цій міжнародній організації, мали співіснувати на рівних умовах, отримувати посади на умовах рівності, що було зазначено в Статуті Ліги Націй. Також, варто відзначити, на нашу думку, один із найважливіших, напрямів міжнародної співпраці в сфері захисту прав жінок 1919 року стала поява МОП, першочерговими цілями, якої було саме забезпечення захисту прав жінок, які готуються стати матерями

Захист прав жінок все активніше почав розвиватись лише після Другої світової війни, оскільки до цих подій, захист соціально-економічних прав жінок, лише підіймалось на порядок денний і мали лиш етап зародження. Так, діяльність розпочату Лігою Націй стосовно захисту соціально-економічних прав жінок, продовжила її правонаступниця, а саме ООН. Саме під егідою ООН розроблені перші міжнародні документи, котрі покликані встановлювати стандарти захисту соціально-економічних прав жінок.

Нелегкий шлях жінок в становленні своїх прав та їх захисту в соціально-економічній сфері, поклав початок нового співробітництва держав, тому що міжнародна спільнота вже не могла заперечувати роль жінки в цих сферах.

Держави, усвідомлюючи важливість та необхідність участі жінок в усіх сферах діяльності, зокрема в соціально-економічній, переглядають свої внутрішні законодавства і змінюють його згідно до вимог тих чи інших міжнародних документів. Переважна більшість міжнародних стандартів захисту соціально-економічних, містяться в міжнародних актах прийнятих під егідою ООН, МОП,

Ради Європи та інших, серед них варто виокремити Загальну декларацію прав людини 1948 р., Міжнародний пакт про економічні соціальні і культурні права 1966 р., Конвенцію з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р., тощо, на регіональному рівні стандарти містяться в Європейській конвенції про захист прав та основоположних свобод людини 1950 р. та Європейській соціальній хартії 1961 та 1996 р.

Міжнародні стандарти захисту соціально-економічних прав жінок мають визначати та забезпечувати свободу, справедливість та рівність в усіх сферах суспільного життя. Та все ж необхідно відмітити, що для повної реалізації таких документів з їх ідеями, потрібно щоб ті чи інші положення містились в національних законодавствах, задля їх дій в щоденному житті суспільства. Адже на практиці, не дивлячись на міжнародні документи, в більшості країн світу, права жінок постійно порушуються, оскільки не рідко після підписання тих чи інших документів, урядами країн не відбувається ніяких дій щодо захисту прав жінок, і тому ті чи інші стандарти захисту соціально-економічних прав жінок так і залишаються міфічними записами на паперах.

РОЗДІЛ 2

ІНСТИТУЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ У ВСТАНОВЛЕНІ СТАНДАРТІВ ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ ЖІНОК

2.1 Захист соціально-економічних прав жінок в рамках ООН

Рівність та недискримінація є основними концепціями прав людини в тому числі і жінок. Проте, багато прав жінок, що впливають з економічної активності, є гендерними, оскільки вони стосуються жінок та чоловіків по-різному. Не рідко жінки несуть непропорційний тягар негативних соціальних, економічних наслідків, маючи менший доступ до таких сфер, як працевлаштування, оплата праці та прийняття різних рішень.

Оскільки світ постійно зазнає глибоких змін та глобальних викликів, які впливають як на жінок, так і на чоловіків, виникає необхідність в заходах, які б забезпечували гідне співіснування для всіх. Не може бути виправдання для дискримінації та інших порушень прав жінок. Країни, з високими чи низькими доходами, не можуть дозволити собі втратити соціальний та економічний потенціал гендерної рівності.

Захист жіночих прав з кожним роком набувають все більшого значення, тому як роль жінок невпинно зростає в різноманітних галузях суспільного життя. Права жінок є невіддільною частиною прав людини в цілому, тому кожна держава має забезпечити жінці дієвий механізм захисту їх прав, оскільки не зважаючи на багаторічну боротьбу жінок за становлення своїх прав та їх захист, жінки все ж не рідко піддаються дискримінації в різних сферах діяльності, найбільше це проявляється в економічній та трудовій сферах.

Незважаючи на досягнутий прогрес, існують значні розбіжності між економічними та трудовими можливостями жінок та реалізацією цих можливостей на практиці. У більшості країн працюють більше чоловіки, ніж жінки, або заробітна плата чоловіків є значно більшою ніж у жінок. Крім того, в ряді країн існують значні гендерні прогалини щодо недоступності освіти, фінансів. Існує обґрунтоване свідчення того, що відсутність рівності між

чоловіками та жінками призводить до великих економічних витрат, оскільки це гальмує продуктивність та сповільнює зростання.

Майже в кожній країні світу чоловіки більш схильні брати участь на ринках праці, ніж жінки. Проте ці гендерні відмінності в рівнях участі суттєво звужуються в останні десятиліття.

Вагомий внесок в сфері захисту прав жінок в суспільному житті та в економічній та соціальній сферах зробила ООН.

Організація Об'єднаних Націй, яка була створена на зміну Ліги Націй та продовживши її діяльність в сфері захисту прав жінок, стала зачинателем розповсюдження самої ідеї рівності між чоловіками та жінками на міжнародній арені. Зазначаючи, що права жінок є важливою частиною прав людини, і активне залучення жінок до роботи в різних сферах діяльності, створюватиме нові економічні спроможності і це слугує розвитку всього цивілізованого світу.

Організація Об'єднаних Націй, яка безумовно має давню історію, присвячену питанням захисту прав жінок, протягом багатьох десятиліть досягнула певного покращення в даній сфері. Проте, прогалини залишаються, і жіночі реалії постійно змінюються, з часом з'являються нові прояви дискримінації щодо них. Деякі групи жінок стикаються з додатковими формами дискримінації на підставі їх віку, етнічності, національності, релігії, стану здоров'я, сімейного стану, освіти, інвалідності та соціально-економічного статусу. Ці перехресні форми дискримінації повинні враховуватися при розробці заходів та реагування на дискримінацію жінок.

Досягнення рівності жінок і чоловіків та ліквідація всіх форм дискримінації щодо жінок є основними правами людини та цінностями ООН. Жінки в усьому світі, однак страждають в зв'язку з порушенням своїх прав протягом усього життя. Досягнення рівності між жінками та чоловіками вимагає всебічного розуміння способів, через який жінки піддаються дискримінації та позбавляються рівності та розроблення відповідних стратегій для ліквідації такої дискримінації.

Організація Об'єднаних Націй на власному досвіді демонструє необхідність рівності між чоловіками та жінками в різних сферах діяльності, зокрема в

трудова, позаяк велика кількість жінок задіяні в роботі ООН і займають керівні посади, оскільки ООН керується принципом рівності статей, таким чином на ту чи іншу посаду повинні обиратись ті, які відповідають кваліфікаційним вимогам та досвіду, а не за ознаками статі. Наприклад, 73 сесія Генеральної Асамблеї ООН буде очолена представницею жіночої статі, міністром закордонних справ Еквадору Марією Фернанде Еспіноза Гарсес. Цікавим також є те що обирали майбутню керівницю сесії, з-поміж двох жінок в червні 2018 р.

У системі ООН переважна більшість робіт направлених на втілення принципу рівності статей та захисту прав жінок, були спроектовані Комісією зі становища жінок, яка є функціональною частиною Економічної і Соціальної Ради (далі-ЕКОСОР). Комісія була створена в 1946 році і до її складу входять представники кожної держави - члена ООН. Комісія є чільним органом діяльності якої приділяється питанням рівноправності між чоловіками та жінками та питанням покращення стану жінок. Комісія допомагає просувати права жінок, документувати реальність життя жінок у всьому світі та формувати глобальні стандарти щодо рівності чоловіків та жінок та розширення можливостей жінок. Основним видом діяльності Комісії є розробка рекомендацій та доповідей до ЕКОСОР про розвиток прав жінок у політичній, економічній, освітній сферах. Раз на рік, представники держав-членів збираються для вивчення розвитку в сфері рівності статей, розробки завдань та затвердження стандартів по забезпеченню рівноправності статей у політичній, економічній сферах. Також Комісією надаються рекомендації та настанови урядам щодо існуючих проблем в сфері захисту прав жінок.

Також, в рамках Комісії зі становища жінок існує процедура подання конфіденційних повідомлень, котрі були створені згідно з резолюціями ЕКОСОР. За даною процедурою, повідомлення про порушені права жінок в соціально-економічній сфері слугують певним джерелом даних для встановлення порушень прав жінок і саме на основі цих повідомлень Комісія розробляє напрямок стратегії подальших дій в сфері захисту прав жінок. Комісія не має повноважень розбирати прояви порушень в державах, не має права розслідувати чи приймати заходів

стосовно певної держави, де було виявлено порушення прав жінок. Та варто відмітити, що хоч Комісія в рамках даної процедури може лише розглядати повідомлення і надавати рекомендації до ЕКОСОП, все ж вона має позитивний важіль, чим більше дана процедура буде використовуватись правозахисниками та приватними особами, тим ефективнішим органом в майбутньому стане Комісія.

У 1996 році ЕКОСОП у своїй резолюції 1996/6 [41] розширив мандат Комісії та вирішив, що він повинен взяти провідну роль у моніторингу та аналізі прогресу та проблем у здійсненні Пекінської декларації та Платформи дій, а також у забезпеченні включення гендерної проблематики в діяльність ООН. Після прийняття в 2015 році Порядку денного 2030 Резолюція 2015/6 ЕКОСОП [42], Комісія також має сприяти подальшому виконанню Порядку денного 2030 зі сталого розвитку з метою прискорення реалізації гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок. Виконавчий директор структури «ООН-жінки» Фумзіле Мламбо-Нгкука висловила, що «Країни мають викоринити гендерну нерівність до 2030 року. Час ставати до роботи. Висновки, яких ми дійшли, дають початок реалізації Порядку денного 2030 з урахуванням гендерної проблематики»[43]. Дана позиція є надзвичайно важливою, адже показує небайдуже відношення міжнародної спільноти до проблем дискримінації стосовно жінок, і охоче бажання згуртуватись для захисту прав жінок шляхом викоринення всіх проявів дискримінації. Тому, на нашу думку до 2030 року, перш за все, необхідно забезпечити рівноправну та якісну початкову та середню освіту, яка призведе до відповідних та ефективних результатів навчання і в подальшому працевлаштування та припинити всі форми дискримінації щодо всіх жінок і дівчат у будь-якому місці.

Також, Комісією зі становища жінок, 2017 року було опубліковано доповідь про гендерну карту ООН, де зазначено найбільш проблемні регіони стосовно захисту прав жінок, і зазначено, що жінки Африки та Південно-Східної Азії знаходяться в найбільш пригніченому становищі, саме в цих регіонах жінки й досі не мають права на отримання освіти та є жертвами примусової праці. Тому, на зустрічі представникам держав даних регіонів, було надано рекомендації задля

покращення стану захисту прав жінок, зокрема шляхом подолання культурних бар'єрів, які продовжують увічнювати дискримінацію щодо жінок, тобто патріархальні суспільства, які вважають жінок підлеглими чоловікам.

Окрім, щорічних зустрічей де обговорюються проблеми становища жінок, Комісія запроваджує багаторічні програми задля оцінки розвитку Платформи дій і також надають рекомендації для пришвидшення здійснення Платформи дій, варто відмітити, що такі рекомендації приймаються у формі узгоджених висновків з пріоритетної теми. Приміром, тема 2017 р. стосувалась економічного розширення прав жінок на ринку праці, а майбутня тема 2019 р. підійме питання системи соціального захисту, саме доступ до державних послуг та стабільне забезпечення гендерної рівності та розширення можливостей жінок та дівчат [44]. Як ми бачимо, питання захисту соціально-економічних прав жінок займає далеко не останнє місце серед нагальних тем Комісії зі становища жінок, що в черговий раз демонструє готовність до вирішення проблем в сфері захисту жіночих прав.

Проте, не зважаючи на доцільність щорічних зустрічей в рамках Комісії зі становища жінок, деякі держави знецінюють цю значимість, так приміром, в 2017 році при обговоренні теми щодо економічного розширення прав жінок на ринку праці, Комісією було запропоновано політику, яка усуває глибоко вкорінені бар'єри, які заважають жінкам повністю брати участь в гідній роботі. Адже, замість того, щоб вирішувати ці критичні проблеми, уряди вирішили повторювати дебати, які вони роками з року уживають, оскільки деякі держави, приміром Росія та Гайана, беруть на себе зусилля, що спрямовані на обмеження сексуальних та репродуктивних прав жінок, виключення людей з різними сексуальними орієнтаціями та гендерними ознаками з трудової діяльності, і застосовувати обмежувальні ідеї щодо сімейних і гендерних ролей. Аналогічним чином, деякі держави, включаючи Сполучені Штати Америки та Росію, виразили свою точку зору, стосовно того щоб відмовитися від включення головного органу ООН, який відповідає за права жінок на працю, Міжнародної організації праці у висновках Комісії зі становища жінок. Це вкотре демонструє небажання деяких урядів боротись з проблемою захисту соціально-економічних прав жінок і на жаль,

держави, які вступають у протидію захисту прав жінок, домінують на переговорах, які повинні просунути соціально-економічні права жінок.

На нашу думку, Комісія зі становища жінок є провідним органом в сфері захисту соціально-економічних прав жінок і завдяки її діяльності зроблено вагомі кроки стосовно вирішення проблем захисту прав жінок та власне забезпечення захисту соціально-економічних прав жінок і саме завдяки роботі цього органу світ побачив, найважливіші міжнародні документи, де містяться стандарти захисту соціально-економічних прав жінок. Та все ж варто зауважити, що значним недоліками даного органу є відсутність повноважень, щодо розслідування чи прийняття заходів стосовно держави, де було виявлено порушення прав жінок. Тому, ми вважаємо, що доцільно наділити даний орган більшими повноваженнями, а саме надати дозвіл Комісії розглядати прояви порушень прав жінок в державах і також перевіряти надані урядами звіти стосовно становища жінок шляхом розслідування, на яке наразі Комісія не має повноважень, це безумовно покращить діяльність даного органу, адже вони зможуть власноруч перевірити достовірність отриманих звітів, оскільки не завжди уряди держав демонструють реальні показники стану прав жінок.

Діяльність ООН щодо прийняття міжнародних документів не закінчилась на прийнятті Загальної декларації з прав людини 1948 р., так Комісія з прав людини поступово розпочала розробку двох договорів про права людини, а саме Міжнародного пакту про громадянські та політичні права та Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права, варто відмітити, що розробка даних документів тривала близько 20 років. І вже 1966 року Генеральною Асамблеєю ООН було прийнято Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. Цінністю даного документа беззаперечно є те, що в ньому закріплені основоположні соціально-економічні права. Положення даного пакту, є юридично обов'язковими для держав, які ратифікують або приєднуються до них.

Кожна держава повинна забезпечувати право жінкам на самостійне обрання тієї чи іншої роботи задля отримання заробітної плати для забезпечення

задовільних умов свого життя. Право на здійснення трудової діяльності є одним з провідних в сфері прав жінок, позаяк від нього залежать і інші сфери діяльності.

В статті 8 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права вказується, що кожна держава закріплює, «право кожної людини створювати для здійснення і захисту своїх економічних і соціальних інтересів професійні спілки і вступати до таких за своїм вибором при єдиній умові дотримання правил відповідної організації» [33]. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права гарантує, наприклад, право на працю, можливість утворення профспілок, права на шлюб, захист материнства та захист дітей, право на достатній життєвий рівень, право на здоров'я, право на освіту та права, пов'язані з культурою та наукою.

Держави, які ратифікують даний Пакт, періодично звітують органам експертів, які видають рекомендації щодо кроків, необхідних для виконання зобов'язань, викладених у договорах, ці органи контролю за дотриманням Пакту також забезпечують авторитетне тлумачення цих договорів, а якщо держави погоджуються, вони також розглядають індивідуальні пояснення про передбачувані порушення.

Загалом, положення даного Пакту головним чином стосуються не лише встановлення факту порушення прав, а і визначення чи мають успіх створені умови для поліпшення становища жінок. Та тут можна констатувати наявність деяких проблем, а саме відсутність встановлених критеріїв оцінювання якості життя, чи має факт бідності по причині відмови в працевлаштуванні та встановлення факту роботи в так званому «тіньовому секторі», де більшості жінкам доводиться працювати.

Зачасту такі порушені права жінок, як право на їжу чи відсутність необхідної медичної допомоги чи неможливість отримати, наприклад, додаткову освіту, пов'язують не з соціально-економічними правами, що є на нашу думку грубою помилкою, тому як названі фактори проявляються за причиною порушення саме цих прав. Не рідко відбувається ігнорування факту того, хто несе відповідальність

за порушення прав та чи здійснюються державами заходи в сфері захисту прав жінок.

Для кращого виконання положень Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права, в 1985 році згідно з рішенням ЕКОСОП було сформовано спеціальний орган, а саме Комітет ООН з економічних, соціальних і культурних прав, завданнями якого було спостереження за виконанням держав взятих на себе зобов'язань. Основними видами діяльності Комітету є розгляд звітів держав-учасників та надання загальних зауважень з тематичних питань, пов'язаних з Пактом. Комітет також присвячує один день кожної сесії загальному обговоренню питань існуючих проблем, які стосуються Пакту. Розгляд Комітетом доповіді держави – це фактично можливість публічного розгляду та вивчення урядової політики, яка стосується економічних, соціальних і культурних прав [46, с. 54].

Протягом останніх кількох років Комітет ООН з економічних, соціальних і культурних прав прийняв ряд положень, що підкреслюють необхідність поважати право жінок на землю. Тим не менш, не зважаючи на зосередженість щодо даного питання від Комітету ООН з економічних, соціальних і культурних прав та інших установ з прав людини в ООН, досі немає чіткого та всеосяжного твердження про принципове значення та зміст жіночих прав на землю. На нашу думку, відсутність чіткого твердження стосовно права жінок на землю, полягає в тому, що воно розглядається як частина реалізації інших основних прав, таких як право на харчування чи право на воду. Жінки мають право володіти, використовувати або іншим чином контролювати землю та майно на рівноправній основі з чоловіками та отримати доступ до необхідних ресурсів для цього. Тому, жінкам необхідно гарантувати повний та рівний доступ на економічні ресурси, включаючи право на спадщину та право власності на землю.

Важливою перевагою Комітету ООН з економічних, соціальних і культурних прав, на нашу думку, є повноваження в розгляді скарг від фізичних осіб. Тобто, кожна жінка, чи група жінок, котрі відчувають, що їх права та гідність були

принижені, можуть подати скаргу до Комітету і він уповноважений розпочати розслідування, це надає жінкам більшої впевненості в захисті їх прав.

Варто відмітити, що діяльність Генеральної Асамблеї ООН, котра має неабиякі повноваження в сфері захисту прав людини і звичайно прав жінок, це закріплено в статті 13 Статуту ООН: "Генеральна Асамблея організує дослідження і робить рекомендації з метою... сприяння міжнародному співробітництву в області економічної, соціальної, культури, освіти, охорони здоров'я і сприяння здійсненню прав людини й основних свобод для усіх, без розходження раси, статі, мови і релігії"[14].

Діяльність Генеральної Асамблеї ООН в сфері захисту прав жінок, також проявляється і в прийнятті резолюцій, котрі стосуються становища жінок. Так, 1972 року Асамблея прийняла резолюцію 3010 (XXVII) [46], в котрій було проголошено, що 1975 рік стане Міжнародним роком жінок і було встановлено що в цей рік держави зобов'язані спрямувати дії на забезпечення залучення жінок до економічного, соціального та культурного піднесення на всіх рівнях, та звичайно зосередити сили на становлення рівноправності між чоловіками та жінками. Цікавим фактом є те що, проведення року жінок ініціювала Міжнародна демократична організація жінок.

Завдяки, Міжнародному року жінки, міжнародна спільнота ще більше звернула свою увагу до проблем у сфері захисту прав жінки, і саме тому наступною прийнятою резолюцією яка стосується прав жінок, стала Резолюція 3520 (XXX) 1975 року [47], в якій вже за клопотанням ООН період 1976-1985 рр., було проголошено десятиліттям жінки ООН, лозунгом на цей період став вислів «Рівність, розвиток, мир» та прийнято рішення щодо проведення першої Всесвітньої конференції ООН зі становища жінок.

Перша Всесвітня конференція жінок проведена 1975 року в Мехіко збіглася з Міжнародним жіночим роком та нагадала міжнародному співтовариству, що дискримінація жінок продовжує залишатися постійною проблемою у більшості країн світу.

В ході першої конференції було прийнято План дій, положення якого певною мірою стосувались захисту прав жінок, цей документ запропонував рекомендації для урядів та міжнародного співтовариства пройти наступні десять років для досягнення завдань, встановлених Генеральною Асамблеєю [48]. План дій встановлює мінімальні цілі, які повинні були досягнуті до 1980 року, спрямовані на забезпечення рівного доступу жінок до ресурсів, включаючи освіту, можливості працевлаштування, політичну участь, медичні послуги, житло, харчування та планування сім'ї. Завдяки діям реалізованих в ході цієї конференції жінки стали сприйматись «по-новому» вони вже не були тими хто лише постійно потребує допомоги зі сторони чоловіків, суспільства, держави, жінки почали сприйматись як рівноправні одиниці суспільства з однаково рівним рядом можливостей.

Важливою частиною зустрічі в Мехіко було те, що саме жінки відіграли значну роль у формуванні дискусії, стосовно питань їх захисту. З делегацій 133 держави-члена, 113 очолювали жінки [48]. Варто відмітити, що це є безумовно позитивним фактом, адже врахування реальних зауважень жінок, допомагало виробити шляхи усунення існуючих проблем, оскільки жінки-представниці, як ніхто інший розуміли тогочасні проблеми захисту прав жінок, в ході конференції жінки войовничо обговорювали проблеми, і в ході цього навіть не зважаючи на спільну мету, між жінками виникали суперечки, що стало відтворенням економічних та політичних станів тих часів.

Наступна Всесвітня конференція зі становища жінок 1980 року у Копенгагені була проведена вже у межах Десятиліття жінок. Під час проведення конференції, міжнародна спільнота дійшла консенсусу що значний прогрес стосовно становища прав жінок був досягнутий [49]. Держави та міжнародна спільнота, зробили впевнені кроки вперед в сфері захисту прав жінок, враховуючи досягнення цілей, викладених у Мехіко п'ять років раніше.

Хоч уряди і визнали факт покращення стану жінок в сфері захисту їх прав, все ж потрібно констатувати факт того, що жінки не зважаючи на гарантування їх прав, не вміли їх використовувати, це все є свідченням того, що жінки протягом

десяти років були «безправними» і їх усвідомлення своїх прав тільки посилювалось з кожним роком.

Для того щоб, допомогти жінкам у вирішенні даної проблеми учасниками конференції було затверджено новий План дій, в якому висуваються різні фактори, що зумовлюють розбіжності між законними правами та здатністю жінок користуватись цими правами, зокрема: відсутність поінформованості жінок про доступні їм можливості; недостатність жінок на посадах, що приймають рішення; відсутність визнання вартості внесків жінок до суспільства та інші [49]. Також, Копенгагенська програма дій вимагала посилення національних заходів, спрямованих на забезпечення права власності та контролю над власністю жінок, а також поліпшення прав жінок на спадщину, утримання дітей. Саме ці дії, які вимагались покликані були покращити економічне становище жінок.

Під лозунгом «Всесвітня конференція для огляду та оцінки досягнень Десятиліття жінки ООН: рівність, розвиток і мир» 1985 року в Найробі відбулась третя всесвітня конференція зі становища жінок [50]. Третя конференція являла собою кульмінаційну десятирічну роботу щодо розширення можливостей жінок. Хоча протягом десяти років було досягнуто значного прогресу, було зрозуміло, що все ще є багато роботи в становленні повноцінного та гідного існування жінок. Учасники конференції були дещо неприємно здивовані оприлюдненими звітами держав, адже було виявлено факт того, що ліквідація дискримінації між чоловіками та жінками та взагалі покращення становища жінок зачепило надзвичайно малий відсоток жінок. Тому можна сказати, що прийняті Програмою дії на другій всесвітній конференції цілі не виконались. На нашу думку, нереалізованість Програми дій в рамках Десятиліття жінок, є наслідком відсутності чи не достатньо продуктивної діяльності урядів на внутрішньодержавних рівнях.

Так, у грудні 1985 року Генеральна Асамблея ООН випустила документ про реалізацію «Найробіських перспективних стратегій в галузі поліпшення становища жінок до 2000 року». Стратегії вказують, що держави-члени мають приймати конституційні та юридичні кроки з метою усунення всіх форм

дискримінації стосовно жінок та розробляти національні стратегії, спрямовані на сприяння участі жінок в усіх сферах суспільного життя [50].

Ми вважаємо, що приділена увага до створення нових цілей для подолання невирішених проблем зазначених в попередніх конференціях в сфері захисту жіночих прав не були простим марнуванням часу, позаяк нові цілі були спрямовані на покращення в сферах працевлаштування, освіти, економіки та здоров'я. І чи не найголовнішим фактом, в ході даної конференції стало стрімке зростання жіночих рухів, після Найробі жіночі рухи стали частіше з'являтися на міжнародній арені, це свідчить про зростаючу свідомість жінок.

Четверта Всесвітня конференція зі становища жінок була проведена в Пекіні 1995 року. В ході даної конференції розгадалися всі питання, які були предметом обговорення на всіх попередніх конференціях, та також першочерговим завданням було визначення дій задля покращення сфери захисту прав жінок в суспільно важливих сферах діяльності [51]. Без перебільшень, дана конференція була найбільшою та найвпливовішою серед усіх Всесвітніх конференцій зі становища жінок.

Переломною зміною, під час конференції, стало не так зване жіноче питання, а визнання учасниками конференції необхідності перебудови всієї системи суспільства і взаємовідносин між чоловіками та жінками. І це на нашу думку, є надзвичайно важливим, оскільки лише завдяки так званій перебудові свідомості суспільства, жінки зможуть почувати себе впевнено та захищено в усіх сферах життя. Дане осмислення учасниками, черговий раз акцентувало, що право жінок є невіддільною частиною прав людини.

В ході конференції одностайно було прийнято Пекінську декларацію та Пекінську платформу дій. В Платформі дій закріплено ряд проблемних питань, вирішення яких є необхідним для розширення прав та можливостей жінок, а саме: жінки і злидні; освіта та професійна підготовка жінок; жінки та економіка; участь жінок у роботі директивних органів і в процесі прийняття рішень; інституційні механізми поліпшення становища жінок [51].

Прийняття Платформи дій, звичайно має позитивне значення в сфері захисту соціально-економічних прав жінок, оскільки це сприятиме розширенню соціальних, економічних та політичних можливостей жінок, та значно поліпшать їх здоров'я та доступ до відповідної освіти.

Держави мали чітке зобов'язання щодо міжнародних норм та стандартів рівності між чоловіками й жінками та мали здійснювати заходи щодо захисту та заохочення прав жінок. Варто відмітити, що присутність на конференції неурядових організацій мала неоцінене значення, оскільки не всі жінки не зважаючи на розвиток захисту жіночих прав, освідомленні куди потрібно звертатись в разі порушення їх прав, тоді як неурядові організації в межах своїх держав можуть моніторити стан виконання зобов'язань, і у разі необхідності інформувати відповідні органи по факту даних порушень.

Таким чином, всесвітні конференції зі становища жінок проведені під патронатом ООН, мали неоцінене значення як для тогочасного суспільства, так і для теперішнього суспільства, тому як багато прийнятих в ході конференцій міжнародних актів та стандартів захисту прав жінок в різних сферах діяльності, послужили реформуванню законодавств більшості країн світу, задля встановлення принципу рівності між чоловіками та жінками та задля зрушення положення жінки в соціально-економічній сфері.

Варто відмітити, у 1960-х роках у багатьох частинах світу з'явилося нове усвідомлення моделей дискримінації щодо жінок та збільшення кількості організацій, які здійснюють боротьбу з наслідками такої дискримінації. Незважаючи на те, що у міжнародних договорах з прав людини було встановлено всеосяжний набір прав, на який мають право всі особи, протягом багатьох років вони виявилися недостатніми, щоб забезпечити жінкам можливість користуватися цими правами. Тому в 1963 році Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй прийняла резолюцію, в якій було запропоновано, Комісії з питання про становище жінок підготувати проект декларації, в якій в єдиному документі поширювалися міжнародні стандарти, що сформулювали рівні права чоловіків і жінок. І так, у 1967 р. державами-членами Організації Об'єднаних Націй було

прийнято Декларацію про ліквідацію дискримінації щодо жінок, в якій зазначено, що дискримінація щодо жінок є злочином проти людської гідності та закликає держави «скасувати існуючі закони, звичаї, правила та практики, які є дискримінаційними щодо жінок, і встановити адекватний захист прав жінок» [52].

І вже менше ніж через рік, була зроблена пропозиція щодо юридично обов'язкового договору про права жінок. Після вищезгаданої першої Всесвітньої конференції зі становища жінок, пройшовши етап розробки, Генеральною Асамблеєю в 1979 році була прийнята Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок.

Тому що, не зважаючи на прийняті ООН резолюції та рекомендації більшість держав виражали занепокоєння, оскільки місце дискримінації жінок все ж мало місце, що було перепорою їх співпраці на одному рівні з чоловіками у політичній, соціальній, економічній діяльності в своїй державі, а це є призупиненням розвитку демократичних засад кожної держави. Конвенція артикулює природу та значення дискримінації за ознакою статі та викладає зобов'язання держави щодо усунення дискримінації та досягнення суті рівності. Як і у всіх міжнародних договорах, держави виконують зобов'язання через їх ратифікацію. Проте Конвенція визначає зобов'язання стосовно розгляду не лише дискримінаційних законів, а й практики та звичаїв включно, а також дискримінації жінок приватними особами.

Ця конвенція без перебільшень є одним із найважливіших юридично обов'язкових міжнародних документів, що стосується прав жінок. Жінка не може піддаватись дискримінації за ознаками свого сімейного стану, раси, віку, національності, економічного статусу тощо. Конвенція покликана захищати інтереси жінок в будь-яких сферах діяльності, чи то економічній, чи то в соціальній сферах і має забезпечувати принцип рівноправності статей.

Положення даної конвенції містять конкретні зобов'язання держав щодо усунення дискримінації жінок у політичній, соціальній, економічній та культурній сферах викладені в 16 основних статтях і це охоплює як громадянські, так і політичні права (права голосу, участь у суспільне життя, придбання, зміна чи

збереження своєї національності, рівність перед законом та свобода пересування) та економічні, соціальні та культурні права (права на освіту, працю, здоров'я та фінансові кредити).

Також згідно до положень Конвенції держави зобов'язувались вжити заходів на протидію проявів усіх форм дискримінації стосовно жінок. Дані положення мають відображення в статті 2 Конвенції: «включити принцип рівноправності чоловіків і жінок у свої національні конституції» [26], це означає що всі внутрішньодержавні закони мають прийматись так, щоб це не суперечило принципу рівності та таким чином, щоб прийняті закони допомагали в реалізації даного принципу.

Також в статті 2 містяться пункти, в котрих визначено, обов'язковість встановлення захисту прав жінок державами. Це положення закріплене в пункті с), а саме зобов'язання держав: «встановити юридичний захист прав жінок на рівній основі з чоловіками та забезпечити за допомогою компетентних національних судів та інших державних установ ефективний захист жінок проти будь-якого акту дискримінації» [26]. Тобто, кожна держава має здійснювати свою політику опираючись на засади рівності між чоловіками та жінками, та уряди мають досліджувати всі факти порушень прав жінок в приймати відповідні заходи. Таким чином держави зобов'язані гарантувати жінкам, як реалізацію їх прав так і забезпечення дієвих механізмів їх захисту.

На нашу думку, ключовими зобов'язаннями є ліквідування законів, котрі є дискримінаційними по відношенню до жінок, додання принципу рівноправності до внутрішньодержавних законодавств, гарантування створення відповідних органів які б займались захистом жінок та гарантувати захист жінкам від проявів дискримінації з боку різних організацій, виробництв, установ і також надавати звіти за набутий прогрес зроблений згідно до Конвенції.

Ця конвенція не є другорядним міжнародним документом, з-поміж інших документів в сфері захисту прав людини, вона є унікальним документом, адже повністю покликана сприяти захисту прав жінок, перевагою є ще і те, що в ній розкриті не лише поверхневі проблеми які торкаються жінок, а і розглядаються

більш глибокі проблеми, які є проекцією історичного розвитку, в якому жінка в порівнянні з чоловіком мала другорядну роль.

Також, варто відмітити, що положення Конвенції підкреслюють, що виправдання держав проявів дискримінації стосовно жінок, різними економічними умовами, структурної перебудови чи сповільнення зростання економіки є неприйнятним. Конвенція значну увагу приділяє, також традиційним устоям, які порушують права жінок.

На нашу думку, дана конвенція займає чільне місце в сфері захисту прав жінок, саме тому, що в ній закріпленні конкретні зобов'язання держав стосовно повного забезпечення жінкам користування їх правами. На нашу думку, ключовими зобов'язаннями за даним міжнародним документом є усунення законів, котрі є дискримінаційними по відношенню до жінок, додання принципу рівноправності до всіх існуючих та майбутніх законів, обов'язок створення відповідних органів, які б займались захистом жінок та гарантувати захист жінкам від проявів дискримінації з боку різних організацій, виробництв, установ.

Після впровадження багатьма державами Конвенції, постало питання того, як буде проводитись контроль над виконанням положень Конвенції державами. Так, згодом було створено експертний орган, а саме Комітет з ліквідації дискримінації щодо жінок, який покликаний здійснювати нагляд по виконанню державами Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок [26].

Даний орган, має повноваження розглядати початкові та періодичні доповіді держави про «національні заходи, спрямовані на поліпшення становища жінок», їх розгляд проходить в рамках сесій Комітету, також в ході доповідей держав комітет може задавати уточнюючі запитання представникам країн і потім надає заключні зауваження, які можуть містити рекомендації щодо заходів, які необхідно вжити для поліпшення становища жінок в тій чи іншій країні. Так приміром, в 2018 р. в ході сесії Комітет виразив занепокоєння щодо становища жінок в Австралії, оскільки був відсутній аналіз гендерного бюджету [53]. Комітет надав рекомендації уряду Австралії, а саме вжити негайних заходів для пом'якшення наслідків недавнього скорочення бюджету для жінок, впровадження

бюджету, спрямованого на подолання гендерних питань, при розподілі державних ресурсів та відновлення фінансування послуг, пов'язаних з правами жінок.

Загальні рекомендації Комітету з ліквідації дискримінації щодо жінок, також підкреслюють права жінок володіти, управляти, користуватися та розпоряджатися майном та отримувати вигоду від процесів перерозподілу землі нарівні з чоловіками. Будь-який закон чи звичай, який надає чоловікам право на більшу частку майна в кінці шлюбу чи де-факто відносин, або на смерть родича, є дискримінаційним.

Права жінок старшого віку на житло, землю та права власності, в тому числі щодо доступу до кредитів та позик також конкретно розглядаються даним органом. Адже спроможність жінок володіти майном не може бути обмежена через подружній статус чи вік або на будь-якій іншій дискримінаційній підставі.

Важливе значення для діяльності Комітету, мало прийняття 1999 року Факультативного протоколу до Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок [54], завдяки якому вперше було дозволено подавати скарги за процедурою подання скарг до Комітету з ліквідації дискримінації щодо жінок.

Протокол також передбачає процедуру розслідування, що дає Комітету можливість за власною ініціативою та на підставі достовірної інформації взяти участь у розслідуванні грубих або систематичних порушень прав жінок, викладених у Конвенції. Факультативний протокол значно розширює компетенцію Комітету з ліквідації дискримінації щодо жінок, дозволяючи їй отримувати скарги як від окремих осіб, так і від груп. Що беззаперечно покращує становище жінок і надає більший захист їх прав, адже жінки зможуть надавати скарги з приводу порушених прав напряму до Комітету, який зі свого боку або надає свої висновки державі або в випадку тяжких порушень розпочинає процедуру розслідування. Проте, варто зауважити, що дане поліпшення матиме місце лише в тому випадку, якщо держава ратифікує Факультативний протокол.

Кожна держава, яка є учасницею Конвенції про ліквідацію дискримінації щодо жінок, повинна подавати до Комітету доповідь кожні чотири роки, вказуючи на вжиті заходи. Так, наприклад, Комітет після доповіді Люксембургу

на зустрічі 2018 року, виразив стурбованість уряду даної країни тим, що гендерно нейтральний характер національного законодавства означає фактично гендерну сліпоту і може привести до відтворення гендерної нерівності та є неефективним у припиненні першості чоловічої статі та її наслідків для жінок та дівчат, вказуючи на те, що неповний робочий день залишається винятково жіночим питанням, який виражається в меншій заробітній платі та нижчій пенсії. Комітет має можливість запросити спеціалізовані установи системи Організації Об'єднаних Націй представляти доповіді та неурядові організації, які можуть надавати інформацію Комітету на засіданнях робочої групи на пленарному засіданні.

Загалом робота Комітету несе позитивний вплив на всю міжнародну спільноту, оскільки держави за допомогою отриманих рекомендацій вдосконалюють власне законодавство у сфері захисту прав жінок та виявляють злочинців котрі порушили права жінок. Проте, певним недоліком даного Комітету є те, що держави мають подавати доповідь кожні 4 роки, на нашу думку, в ситуації того, що соціально-економічні права жінок порушуються до сих пір в більшості державах світу, необхідно задля швидкого реагування на проблеми захисту соціально-економічних прав жінок подавати такі звіти, щонайменше кожного року.

Не можна оминати увагою підрозділ ООН створений 1976 року, а саме Жіночий Фонд Організації Об'єднаних Націй (ЮНІФЕМ), діяльність яких спрямовувалась на надання фінансової допомоги програмам котрі займались розширенням прав жінок в політичній та економічній сферах. Цей підрозділ мав вагоме значення в сфері захисту прав жінок, позаяк не рідко недостатнє фінансування, є причиною призупинення прогресивних програм в сфері захисту прав жінок, даний підрозділ фактично припинив своє існування 2010 року, оскільки функції ЮНІФЕМ було передано до нової структури ООН. Мова йде саме про ООН-Жінки, яка займається питаннями рівності жінок та чоловіків, і покращення становища прав жінок.

ООН-Жінки встановлюють глобальні стандарти для досягнення гендерної рівності і заради покращення становища жінок в усіх сферах суспільного життя

шляхом усунення проявів дискримінації стосовно жінок, і співпрацюють з урядами та громадянським суспільством для розробки законів, політик, програм та послуг, необхідних для впровадження цих стандартів. Діяльність ООН-Жінки стосовно прав жінок зосереджена більшим чином на декількох пріоритетних сферах, а саме підвищення участі жінок в усіх аспектах життя та покращення економічних можливостей жінок. Також під керівництвом ООН-Жінки проводяться програми, які покликані покращити становище жінок в різних сферах їх діяльності та стосуються питань захисту прав жінок. Наприклад, програма ООН-Жінки "Сприяння і захист трудових прав жінок-мігрантів та прав людини", яка поєднує дослідження існуючих проблем та адвокацію для захисту жінок-мігрантів від вигнання та експлуатації [56]. Завдяки цій програмі було розроблено рекомендації стосовно захисту прав жінок в глобальному стихійному середовищі для безпечної трудової міграції.

Завдяки, діяльності ООН-Жінки, а саме її консультативних функцій, нещодавно в Македонії було запроваджено тренінги стосовно гендерної рівності у формальній системі освіти, завдяки яким, дівчатка ще зі шкільного віку будуть розуміти свої права.

Не можна обійти стороною, ще один спеціалізований міжнародний орган системи ООН, який займає чільне місце в сфері захисту прав жінок, а саме Міжнародну Організацію Праці, яка почала свою діяльність навіть раніше ніж ООН, оскільки була заснована 1919 року, а вже 1946 році вона стала першою спеціалізованою установою ООН. МОП з початку свого створення приділяла значну увагу вирішенню "жіночих питань" аби викоринити всі прояви дискримінації в економічному та суспільному житті жінок. Міжнародна організація праці визначає основні стандарти праці, які держави-члени, повинні дотримуватися, серед них свободи об'єднань, захист від примусової праці, захист від дискримінації при працевлаштуванні та ряд інших.

Одним з перший міжнародних документів створеним МОП покликаних надавати захист жінкам, стала Конвенція про працю жінок у нічний час № 4 переглянута в 1934 і 1948 (номери 41 і 89) [57], закріплює, 11 годинний

відпочинок вночі 7 з яких є послідовними і проходять в період з 10:00 вечора та 7:00 ранку. Та варто зазначити, що в кожній країні наявні власні часові рамки, приміром Таїланд значно відрізняється від зазначеного стандарту МОП, починаючи обмежувальні години в опівночі і вказавши лише шість годин поспіль відпочинку, тоді як Кенія має 12-годинне обмеження, яке триває о 6:30 до 6:30 ранку.

Уряди, не рідко дозволяють робити винятки для певних професій та видів діяльності, а охоплення залежить від розміру промисловості та фірми. Обмеження, як правило, стосуються переважно вагітних жінок та жінок з новонародженими дітьми.

Значний прояв дискримінації щодо жінок, пов'язаний саме з їх материнством, і це все ще є серйозним порушенням прав жінок. Тому, положення щодо відпустки по догляду за дитиною було офіційно закріплено МОП, це Конвенція про захист материнства № 103 1952 року [22], закріплює обов'язкову 12-тижневу оплачувану декретну відпустку і також передбачений захист від звільнення в період відпустки, надання повністю оплачуваних перерв для годування, і обов'язок надати відпустку після пологів не менше 6 тижнів.

Рівна оплата праці між чоловіками та жінками закріплена у Конвенції МОП про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності № 100 від 1951 року [24]. У даній конвенції вимагається рівна оплата праці чоловіків і жінок за рівноцінну роботу, адже в багатьох країнах світі чоловіки за однаково виконану роботу отримують більшу оплат, аніж жінки, що значно пригнічує становище жінок, яким через це доводиться підпорядковуватись своїм чоловікам і це унеможлиблює їх економічну самостійність або взагалі позбавляє права на повноцінне харчування та медичне обслуговування, адже без достатньої оплати це стає менш доступним.

Наступним не менш важливим документом прийнятим МОП є Конвенція про дискримінацію в галузі праці та занять № 111 від 1958 р. [25]. Положення конвенції спрямовані на ліквідацію дискримінації у трудових відносинах шляхом ефективного застосування належної національної політики та заходів для

реалізації такої політики. Конвенція визначає сім конкретних видів дискримінації, включаючи дискримінацію за ознакою статі працівника. Оскільки, на жаль жінки в більшості випадків не можуть отримати бажану роботу, лише через те, що вони є жінками, працедавці здебільшого надають перевагу чоловікам, виправдовуючи це тим, що чоловік з меншою вірогідністю піде в декретну відпустку.

Варто відмітити, ще один документ покликаний захищати права жінок є Конвенція про захист материнства № 183 [57], переглянутої вищезгаданої Конвенції №103, попередня залишається чинною для держав, які їх ратифікували, хоча їм пропонується розглянути ратифікацію більш пізньої.

Конвенція визначає конкретні положення щодо забезпечення здоров'я та добробуту жінки та її дитини під час материнства, наприклад забезпечуючи охорону здоров'я на роботі, надання відпустки, соціальних виплат, захист від звільнення та дискримінацію на основі материнства та порушення годування грудьми. Конвенція № 183 хоч і вважається найсучаснішим інструментом захисту материнства, проте ратифікована малою кількістю держав, порівняно з попередніми.

Тому можна зазначити, що МОП беззаперечно займає чільне місце в сфері захисту прав жінок. Оскільки завдяки їх діяльності, а саме прийняття Конвенцій де закріпленні стандарти захисту та праці жінок, держави дублювали ті чи інші положення у власні законодавства шляхом ратифікації.

Ще одним органом ООН, який тим чи іншим чином опікується захистом прав жінок є Міжнародний валютний фонд. Їх діяльність в даній сфері спрямовується на проведення досліджень. Так, приміром Крістін Лагард представила у Вашингтоні результати дослідження МВФ, присвячені участі жінок на ринку праці. В ході дослідження було продемонстровано значний розрив у сфері зайнятості між чоловіками та жінками і зазначено проблеми економічного характеру, які певною мірою дискримінують жінок, і в котре зазначено, про наявні прогалини в багатьох державах стосовно захисту прав жінок.

Констатуючи все вищевикладене, не перебільшуючи варто зазначити, що Організація Об'єднаних Націй займає провідне місце в сфері захисту соціально-

економічних прав жінок. В рамках ООН прийнято ряд міжнародних договорів, положення яких покликані надавати захист жінкам, покращувати їх становище в різних сферах суспільного життя та на усунення проявів дискримінації стосовно жінок. ООН вже в своїх установчих документах проголошувала принцип рівності, як одним із фундаментальних принципів своєї діяльності, тим самим засуджуючи дискримінаційну політику тієї чи іншої держави. За роки своєї діяльності дана глобальна організація зробила вагомий внесок в сферу захисту прав жінок і становлення прав жінок загалом. Однак робота ООН та її органів не буде зупинятись на досягнутих здобутках, адже все ж організацією визнається, що не зважаючи на існуючі міжнародні документи жінки все ж потребують захисту їх прав, зокрема в соціально-економічній сфері.

2.2 Захист соціально-економічних прав жінок в рамках регіональних організацій

Статус жінок в суспільстві є значно нижчим, аніж чоловіків і це закріплено в історії, культурі та традиціях багатьох країн. Протягом століть національні та релігійні інституції були закликані виправдати порушення прав жінок на рівність та здійснення фундаментальних прав людини. Навіть зараз жінки піддаються дискримінації на всіх стадіях життєдіяльності, в тому числі в сфері оплати праці, права на освіту, право на повну участь у політичних, економічних, соціальних та культурних процесах прийняття рішень, і вони особливо вразливі до конкретних порушень, таких як гендерне насильство, торгівля людьми та дискримінація за ознакою статі.

Згідно до міжнародних стандартів, чоловіки і жінки мають бути рівними в реалізації своїх прав в усіх сферах діяльності, в тому числі в соціальній та економічній сферах. Проте на практиці, жінки значно тяжче можуть користуватись повною мірою своїми правами. Питання подолання дискримінації стосовно жінок та досягнення рівності між чоловіками та жінками не є лише проблемою конкретної держави, воно стосується всієї світової спільноти. Жінки потребують економічного розширення їх прав, завдяки якому жінки отримають

більш широкий доступ до економічних активів та економічних рішень. Оскільки значна частина оплачуваної роботи жінок залишається неформальною та дуже нестабільною, і в середньому жінки проводять принаймні в два з половиною рази більше неоплачуваної побутової та опікової праці, ніж чоловіки.

За багато років були створені різні міжнародні органи з метою викорінення політики, дій та норм, що закріплюють дискримінацію жінок та порушують права жінок. Як вже зазначалося вище, ООН як правонаступниця Ліги Націй стала однією з перших організацій котра почала привертати увагу міжнародної спільноти до проблем в становленні рівності між чоловіками та жінками та потреби захисту прав жінок, ООН відносить проблему захисту прав жінок до категорії глобальних і рекомендує державам змінювати існуючі гендерні моделі, орієнтовані на збереження системи нерівних цінностей і подвійних стандартів.

Безперечно основним творцем міжнародних документів в сфері захисту прав жінок є Організація Об'єднаних Націй, та все ж дана організація не є єдиною хто опікується питаннями захисту прав жінок. Значний внесок зробили саме регіональні організації, їх важливість полягає саме в урахуванні потреб життя того чи іншого регіону.

Загальноприйнятим є те, що сфера міжнародного захисту прав жінок більш розгалужена на універсальному рівні, а саме в рамках ООН та її спеціалізованих установ, однак велика кількість міжнародних організацій, котрими зроблено значний внесок в сферу захисту прав жінок та на шляху викорінення проявів дискримінації щодо їх прав, представлена саме на регіональному рівні, діяльність організацій на регіональному рівні значно доповнює діяльність ООН, враховуючи особливості своїх регіонів. Така діяльність організацій здійснюється в африканському, європейському та азійському регіоні.

Однією з регіональних міжнародних організацій, котра опікується питаннями захисту прав жінок є Організація з безпеки і співробітництва в Європі (далі- ОБСЄ). Загальноприйнятою думкою є те, що ОБСЄ є організацією котра замається питаннями безпеки та миру в Європі, та така думка є хибною, оскільки під керівництвом ОБСЄ було здійснено низку важливих ініціатив стосовно

захисту прав людини і звичайно прав жінок. Ще у своєму установчому документі, а саме в Заключному акті Наради з питань безпеки і співробітництва в Європі в 1975 р., дана організація закріпила зобов'язання держав-учасниць «поважати права людини і основні свободи, включаючи свободу думки, совісті, релігії та переконань, для всіх без розрізнення раси, статі, мови, релігії» [58]. Це свідчить про те що, діяльність цієї організації починаючи з її витоків не є спрямованою виключно лише на питання безпеки, а і приділяє значну увагу питанням викорінення дискримінації статей та становлення рівності жінок та чоловіків.

ОБСЄ визнає, що рівні права та можливості для жінок і чоловіків є основою для досягнення всеохоплюючої безпеки в регіоні, і тому не рідко включає питання гендерної проблематики в усі свої заходи. Незважаючи на значні успіхи у забезпеченні гендерної рівності в регіоні ОБСЄ, існують нерівності як у приватній, так і в громадській сферах, часто засновані на стереотипах, що зберігаються на державному рівні та у суспільстві в цілому.

Не дивлячись на значну кількість існуючих національних правових засобів та конкретних зобов'язань ОБСЄ, повноцінна і реальна, а не на папері рівність між чоловіками та жінками залишаються лише прагненням у більшості держав-учасниць, де-юре гендерна рівність закріплена в законодавствах держав, але на жаль ще не перетворені в де-факто реальність в регіоні ОБСЄ.

Чільне місце в структурі ОБСЄ займає Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини [59]. Даний орган допомагає державам-учасницям у забезпеченні рівності між жінками та чоловіками через розбудову потенціалу, шляхом консультації та розробки різних програм та проведення семінарів. Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини заохочує участь жінок у політичному житті держави, адже жінки продовжують бути недостатньо представлені у керівних структурах регіону ОБСЄ, і особливо на посадах, що покликані приймати рішення, в тому числі і таких, що стосуються самих жінок.

Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини організують семінари, заради донесення державам-учасницям проблем в сфері захисту прав жінок, так приміром було проведено семінар для представників держав, питання

якого присвячувались поширенню гендерної рівності та прав жінок, як на національному, так і на міжнародному рівнях та також захисту прав жінок в найбільш уразливих сферах їх діяльності, зокрема в соціально-економічній [60]. Варто зауважити, що діяльність ОБСЄ вносить важливі корективи в сфері захисту прав жінок, розглядаючи рівність саме через призму становлення безпеки в державі, що безумовно є важливим.

Захист прав жінок в економічній та соціальній сферах є одним із видів діяльності такої регіональної організації, як Рада Європи, яка загалом покликана сприяти захисту прав людини, всі види діяльності Ради Європи займають визначне місце у становленні прав людини і звичайно жінок в європейському регіоні. Рівність між чоловіками та жінками безумовно є фундаментальною базою захисту прав людини і звичайно жінок, становлення демократії і державі, та сприяє економічному розширенню та конкурентоспроможності жінок.

Захист прав людини є одним із основних цілей Ради Європи, який має бути досягнутий у чотирьох основних сферах: ефективний нагляд та захист основних прав та свобод; виявлення нових загроз для прав людини та людської гідності; розвиток громадської обізнаності про важливість прав людини; сприяння освіті та професійній підготовці в галузі прав людини [61].

Робота Ради Європи у сферах прав жінок та досягнення гендерної рівності стала результатом комплексних правових стандартів та рекомендацій щодо політики, спрямованих на досягнення прогресу та розширення можливостей жінок та ефективної реалізації гендерної рівності в державах-членах Ради Європи та інших країнах.

Так, Радою Європи було розроблено один із найголовніших документів покликаний забезпечити захист прав жінкам, а саме Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.

В Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод в ст. 14 закріплено, що «користування правами та свободами, визнаними в цій Конвенції, має бути забезпечене без дискримінації за будь-якою ознакою - статі, раси, кольору шкіри, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи

соціального походження, належності до національних меншин, майнового стану, народження, або за іншою ознакою» [62], виходячи з цього положення будь-який прояв дискримінації стосовно жінок категорично заборонений, в тому числі і за ознакою статі. Особливість даного документу полягає не в звичайному закріпленню переліку прав людини, а і в наявності міжнародного механізму захисту прав, що забезпечує реальне втілення положень Конвенції на практиці. Органом, який покликаний надавати міжнародний механізм захисту та юрисдикція якого поширюється на всі питання, що стосуються тлумачення і застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод є Європейський суд з прав людини.

Європейський суд з прав людини послідовно визнав, що рівність статей є однією з основних цілей у державах-членах Ради Європи і тому принцип рівності статей було проголошено одним із ключових напрямів Конвенції. Не дивлячись на ці заяви, нерівність жінок в державах-членах Ради Європи все ще має місце. Конвенція є інструментом міжнародного захисту прав жінок, а Суд діє як частина міжнародного механізму захисту їхніх прав.

Судом в справі Абдулазізі, Кабалес та Балкандалі проти Великобританії [63], було визнано, що рівність статі є однією з головних цілей у державах-членах Ради Європи. Суд прийняв «підхід рівноправності» до рівності між чоловіками та жінками та визнав, що він застосовуватиме жорстку перевірку. В даній справі Суд постановив, що уряд Великої Британії керувався метою захисту внутрішнього ринку робочої сили в період високого безробіття і як наслідок було порушено ст. 14 Конвенції, взяту у поєднанні зі ст. 8. Проте варто відмітити, що недоліком даного документу є те, що Конвенція на жаль не гарантує соціально-економічні права як такі, приміром право на працю, саме через це Європейський суд може відмовляти брати на розгляд справи про порушення соціально-економічних прав. Наприклад, згідно ст.4 Конвенції заборонено примусову працю, але це не покладає зобов'язання на держав-учасниць забезпечувати повну зайнятість населення.

Протягом багатьох років механізми правозастосування, створені Конвенцією, розробили значну частину прецедентного права з питань, що регулюються Конвенцією, які державні партії зазвичай виконують і поважають. У деяких європейських державах положення Конвенції вважаються частиною внутрішнього конституційного чи законодавчого права. Якщо це не так, держави-сторони вживають інших заходів, щоб зробити їх внутрішні закони відповідати їхнім зобов'язанням за Конвенцією.

Варто відмітити, що Конвенція безумовно займає не останнє місце в сфері захисту прав жінок, оскільки даний документ відійшов набагато далі від звичайного переліку конкретних прав, створивши дієвий орган захисту, що дало впевненість жінкам в захисті їх прав, проте певні прогалини в ньому все ж існують.

Діяльність Ради Європи в сфері захисту прав людини та звичайно жінок не закінчувалось лише на прийнятті Конвенції, так 1961 р. з'явилась Європейська соціальна хартія, в даному документі закріплена низка трудових та економічних стандартів прав жінок та їх захисту. Дана хартія в ході розвитку суспільства була переглянута 1996 р. В ході перегляду положень хартії, враховували тенденції розвитку трудової та економічної сфер європейських країн [40]. Варто відмітити, що Європейська соціальна хартія 1996 р. не припиняє дії Європейської соціальної хартії 1961 р., держави можуть самостійно обирати до котрого з документів приєднуватись

Європейська соціальна хартія відповідає положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у сфері економічних та соціальних прав. Хартія гарантує здійснення прав у сфері освіти, зайнятості, правового та соціального захисту. Всі права мають здійснюватися без будь-якої дискримінації на будь-якій підставі, зокрема на підставі статі.

Європейська соціальна хартія 1961 року гарантує трудові та економічні права. Вона не має спеціального положення про рівне ставлення або недискримінацію, однак у преамбулі зазначається, що «дотримання соціальних прав повинно забезпечуватися без дискримінації за ознакою раси, кольору шкіри,

статі, релігії, політичних поглядів, національної належності чи соціального походження» [64]. Стаття 4 гарантує принцип рівної оплати праці рівної цінності як чоловіків, так і жінок, а стаття 8 гарантує захист прав працюючих жінок [64]. За Європейською соціальною хартією 1961 р. визначено право жінки на отримання оплати праці без проявів дискримінації, тобто держави повинні забезпечувати рівну оплату за однаково виконану роботу, як чоловікам так і жінкам, і він повинен стосуватись всіх елементів виплати, включаючи пільги, мінімальний розмір оплати праці. В даному документі також містяться положення покликані захищати права майбутніх матерів, а саме працюючим жінкам, що готуються стати матерями, так за даним документом жінкам має надаватись декретна відпустка, зазначаючи, що після пологів відпустка має тривати не менше 14 тижнів. Звільнення жінки, яка знаходиться в декретній відпустці за Європейською Соціальною Хартією категорично заборонене.

Варто відмітити, ще один вид діяльності Ради Європи, а саме розробка стратегій, які покликані визначати методи роботи та заходи, необхідні для подальшого поліпшення ситуації в самій організації та в її державах-членах, так приміром, була прийнята нова Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018-2023 роки.

Стратегія відновлює зобов'язання організації вирішувати поточні та нові виклики та усунути перешкоди на шляху до досягнення повної гендерної рівності як у державах-членах, так і в рамках організації. Напрямами даної стратегії стали: запобігання гендерним стереотипам та сексизму та боротьба з нею; запобігання та боротьба з насильством щодо жінок та насильством в сім'ї; забезпечення рівного доступу жінок до правосуддя; досягнення збалансованої участі жінок і чоловіків у процесі прийняття політичних та громадських рішень; жінок-біженців, жінок і дівчат, які шукають притулку та реалізація стратегії досягнення гендерної рівності в усіх політиках та заходах [65]. На нашу думку, головною метою стратегії є вкорінення забобонів, звичаїв, традицій через, які жінки піддаються дискримінації у сфері освіти, ринку праці та економічній сфері. Подібні стратегії несуть позитивний вплив в сфері захисту прав жінок, адже такі стратегії є

ключовим елементом реалізації місії Ради Європи, суть якої - захищати права людини і завдяки яким відбувається розширення можливостей жінок у державах-членах Ради Європи.

Ще однією організацією котра опікується питаннями захисту прав жінок є Європейський союз (далі- ЄС). Спочатку Європейський союз був створений як економічне і політичне об'єднання без урахування будь-яких питань у галузі захисту прав людини. Проте права людини з кожним роком все більше включаються в усі сфери діяльності ЄС. На початку своєї діяльності інститути ЄС були обмежені у питаннях захисту прав людей, згодом завдяки Суду ЄС розпочалось розширення повноважень в сфері захисту прав людини. На нашу думку активізації розширення повноважень слугувало те, що національні конституційні суди, відмовлялись визнавати примат права ЄС, саме через не наявне гарантування захисту прав людини.

Принцип рівності чоловіків і жінок є одним з основних принципів діяльності Європейського співтовариства. Боротьба з дискримінацією за ознакою статі має довгу історію на європейському рівні, беручи початок від витоків Європейської Спільноти.

В установчому договорі ЄЕС, а саме Римському договорі у 1957 році, було включено принцип рівної оплати за рівну виконану роботу. Причина появи цього положення мала економічний характер, держави-члени хотіли усунути конкуренцію між підприємствами, створені в різних державах-членах. Оскільки деякі країни ЄЕС прийняли національні положення про рівну оплату праці чоловіків і жінок значно раніше, такі країни побоювалися, що дешева жіноча робоча сила в інших країнах може поставити національні підприємства та економіку в не вигідне становище внаслідок зниження трудових витрат.

Поштовхом для становлення захисту прав жінок в рамках ЄС став позов громадянки Бельгії Габріель Дефрен, яка працювала стюардесою в бельгійській національній авіакомпанії Sabena [66]. В своєму позові, пані Дефрен зазначила, що її заробітня плата була значно меншою від заробітної плати чоловіків за однаково виконану роботу. Роботодавці позивачки не заперечували, що робота

чоловічих стюардів та жіночих була однаковою або, що існувала дискримінація за рівнем оплати праці між чоловіками і жінками, позаяк в законодавстві Бельгії не існувало засобів правового захисту дискримінації за рівнем заробітної плати за гендерною ознакою, і тому пані Дефрен покладалась на ст. 119 Римського договору[66]. Суд виніс рішення на користь пані Дефрен, вказуючи, що принцип рівної оплати праці за рівно виконану роботу обов'язковий не тільки для держав-членів, але і безпосередньо для приватних роботодавців [66]. Рішення Європейського суду в цій справі мало надзвичайно важливий вплив на подальше формування засобів захисту прав жінок. Дане рішення доповнило розроблену юриспруденцію щодо прямого застосування положень Договору та була вирішена проблема зворотної сили в претензіях щодо відшкодування збитків.

Завдяки позову пані Дефрен, вищезгадана стаття Римського договору стала дієвим засобом захисту прав жінок. І згодом після цієї справи, Судом ЄС було розглянуто і прийнято ряд рішень у справах, стосовно порушення ст.119 і варто зазначити, що переважна більшість позовів стосувалась порушень прав жінок в сфері оплати їх праці, оскільки жінки в більшості випадків отримували значну меншу плату ніж чоловіки, не дивлячись на те, що зарібок жінок це важлива складова, яка необхідна для добробуту для жінок, які є наприклад матерями-одиначками.

Варто відмітити, що положення що стосуються захисту прав жінок та становлення гендерної рівності містяться не лише в актах первинного законодавства ЄС, а і доволі широко представлені в актах вторинного законодавства. Починаючи, з 1975 р. було видано ряд директив спрямованих на боротьбу з проявами дискримінації за ознакою статі та захисту прав жінок.

Так, 10 лютого 1975 р. була прийнята Директива Ради 75/117/ ЄЕС про зближення законодавства держав-членів щодо використання принципу рівної оплати праці чоловіків і жінок, яка закріплює «принцип рівної оплати праці чоловіків і жінок, для тієї самої роботи або роботи, на яку належить однакова цінність, скасування будь-якої дискримінації за ознакою статі у оплаті праці» [67]. Держави-члени повинні скасувати будь-яку дискримінацію між чоловіками та

жінками, яка впливає з законів, нормативних актів чи адміністративних положень, що суперечить принципу рівної оплати праці.

Наступною Директивою, стандарти якої покликані захищати права жінок, стала Директива ради 76/207/ЄЕС 1976 р. про запровадження принципу рівного ставлення до чоловіків і жінок у трудових відносинах, в тому числі і при прийнятті на роботу та підвищення по службі [68]. Головною метою цієї Директиви є запровадження в державах-членах принципу рівного ставлення до чоловіків і жінок щодо доступу до працевлаштування, включаючи просування по службі та професійного навчання, а також щодо умов праці, адже жінки на протязі багатьох років стикаються з проблемами при прийнятті на роботу або неможливість отримати підвищення, можливі працедавці відмовляють жінкам у працевлаштуванні через те, що жінки можуть завагітніти і піти у декретну відпустку, підвищують переважно чоловіків, керуючись стереотипною думкою, що чоловіки є більш відповідальними і спрямованими на якісну роботу, відомі випадки коли навіть в оголошеннях про роботу працедавці вказують, що приймають лише чоловіків.

Особливим законодавчим актом, покликаним встановити захист працюючих вагітних жінок стала Директива Ради 92/85/ ЄЕС від 19 жовтня 1992 р. про запровадження заходів щодо покращення безпеки праці та здоров'я праці вагітних працівників та працівників, що недавно народжували або годують груддю [69]. Першочерговою метою даної директиви є забезпечення захисту здоров'я та безпеки жінок на робочому місці під час вагітності або після народження дитини, та жінок, які годують груддю. Також в даній директиві міститься положення, яке забороняє звільнення жінки з роботи через вагітність за період від початку вагітності до закінчення періоду відпустки з роботи.

Ще одним законодавчим актом яки встановлює захист прав жінок є Директива 2010/41/ ЄС від 7 липня 2010 р. про застосування принципу рівного ставлення до чоловіків та жінок, які займаються підприємницькою діяльністю [70], важливість якої полягає в тому, що в ньому мова йде конкретно про захист прав жінок, які займаються підприємницькою діяльністю.

Безумовно прийняття вищеназваних директив не лише зобов'язало держав-учасниць вносити необхідні корективи до власних законодавств і також надавати право на звернення до національних судів для захисту своїх прав посилаючись на дані директиви. Позитивність названих директив, також полягає в тому, що їх прийняття надало необхідну впевненість жінкам заради захисту їх прав, оскільки після цього значна збільшились позови до судів, жінок чий права були порушені, найбільший відсоток таких скарг стосувався саме трудової сфери.

За роки своєї діяльності Європейський Союз зробив не малий внесок в сфері захисту соціально-економічних прав жінок, це видно по кількості прийнятих документів, які встановлюють стандарти захисту прав жінок. Важливість даних документів, відображається зараз у занепокоєні більшості жінок Великої Британії, оскільки через вихід країни з ЄС і закінчиться дія усіх актів ЄС покликаних захищати права працюючих жінок на території Сполученого Королівства. Адже, британські закони, що захищають працівників від дискримінації та захищають права на декретну відпустку, походять із директив ЄС. Варто відмітити, що саме Суд ЄС розробив деякі з цих прав, приміром на рівну оплату за рівну роботу, рівний доступ до державних пенсій, відпустка по догляду за дітьми та важливі риси антидискримінаційних положень, зокрема щодо вагітності та материнства. Всі ці кроки прямо чи опосередковано були результатом того, що Великобританія є державою-членом ЄС. Вихід Великої Британії з ЄС ставить під загрозу багато з цих прав, оскільки в нинішньому вигляді законопроект з виходу скасовує дію всіх актів первинного та вторинного законодавства ЄС та всі захисні сили, що впливають з нею.

Діяльність ЄС в сфері захисту соціально-економічних прав жінок має значні досягнення не тільки для держав-учасниць, а і для багатьох інших країн, адже законодавчі акти прийняті в рамках ЄС не лише закріплюють принцип рівності між чоловіками та жінками, а і передбачають засоби захисту прав жінок в різних сферах діяльності. Завдяки діяльності ЄС в сфері захисту прав жінок, за останні роки частка жінок на ринку праці збільшується.

Проте все ж жінки не дивлячись на всі дії ЄС, на практиці все ж існують проблеми забезпечення прав жінок, приміром в Ісландії 4 жовтня 2016 року відбувся флешмоб для привернення уваги до нерівності в оплаті праці. Жінки пішли з роботи о 14:38, тобто відпрацювавши стільки, скільки мали б працювати за ці гроші чоловіки [71]. У Німеччині чоловік, як і раніше, є головним годувальником у 65 % сімей, так відбувається саме через меншу заробітню плату жінок, або через небажання працедавців приймати на роботу жінок, через те, що з великою вірогідністю вони можуть піти в декретну відпустку. В Іспанії, також не дивлячись на взірцеві закони в сфері захисту прав жінок, існує значний розрив в заробітній платі, через це у 2018 р. пройшов масовий страйк вимагаючи зрівняння заробітної плати жінок і чоловіків.

Також, необхідно відмітити, що жінки в ході захисту своїх соціально-економічних прав, стикаються з проблемою доказування факту порушених прав, наприклад жінка, яку звільнили з роботи через її вагітність, не рідко не може довести в суді, що звільнення відбулось саме через це чи, наприклад, жінці важко довести, що її не взяли на роботу, лише через те що, надали перевагу чоловіку лише через його стать.

Більшість жінок в державах-членах ЄС мають вищу освіту, але майже не представлені на ринку праці. Визнаючи присутність проблем щодо жіночого працевлаштування та не залученість жінок до прийняття економічних рішень, ЄС було розроблено стратегію «Європа 2020», метою якої є пошук вирішення проблеми безробіття чоловіків та жінок та приєднання до ринку праці жінок різного віку та шляхи подолання гендерних стереотипів[72]. Дана стратегія є пріоритетною в сфері захисту прав жінок, адже забезпечення економічної незалежності та розширення можливостей жінок - це передумова гендерної рівності, а також шлях просування економічного розвитку, що безумовно позитивно вплине на будь-яку державу.

Загалом європейська система захисту прав жінок є однією із найрозгалуженіших та найдієздатніших серед інших регіональних організацій та проте, все ж, і на перший погляд дієвих системах існують проблеми.

В азійському регіоні проблемами захисту соціально-економічних прав жінок опікується Асоціація держав Південно-Східної Азії (далі- АСЕАН), яка заснована 1967 році і наразі її членами є 10 держав. Для реалізації Віденської декларації та Програми дій 1993 року країни АСЕАН вирішили заснувати Міжурядову комісію з прав людини АСЕАН, повноваження якої були схвалені нарадою міністрів закордонних справ АСЕАН в липні 2009 року.

В 2012 році АСЕАН прийняла Декларацію прав людини, яка є єдиним значним всеосяжним інструментом у галузі прав людини та звичайно жінок для регіону АСЕАН та все ж, варто відзначити, що даний документ не є обов'язковим. Що стосується конкретних ініціатив та правових документів, прийнятих для заохочення прав жінок, АСЕАН в 2010 році створила Комісію з захисту прав жінок та прав дітей. Відповідно до своїх повноважень, його мандат має сприяти імплементації міжнародних документів, інструментів АСЕАН та інших інструментів, що стосуються прав жінок і дітей, та розробляти політику, програми та інноваційні стратегії для заохочення та захисту прав жінок. Незважаючи на визнання важливості спільного підходу щодо посилення прав жінок, все ж визнається, що головна відповідальність за заохочення та захист прав жінок лежить на кожній державі-члені. На нашу думку, це положення повною мірою, захищає позиції країн, таких як Бруней, що виправдовують прояви дискримінації стосовно жінок, релігією та культурою. Комісія зіграла центральну роль стосовно сфери захисту соціально-економічних прав жінок, однак вона містить певні недоліки. Приміром, відсутність повноважень щодо розробки звітів по ситуації становища жінок в кожній державі-члені і також не модливість отримувати скарги від фізичних осіб.

Беручи до уваги зобов'язання держав-членів АСЕАН до рівності між чоловіками й жінками, дівчата та жінки досягли значних успіхів у доступі до освіти, представництва в робочій силі та рівності перед законом. Та все ж, ще занадто багато жінок обмежені низькооплачуваними, низькокваліфікованими, недооціненими заняттями та працюють в незахищених умовах без трудових прав та соціального захисту. Жінки в Південно-Східній Азії наразі представлені у

неформальній економіці, на низькооплачуваних позиціях та в менш значущих секторах, таких як сільське господарство та сектор одягу. Варто зазначити, що задля забезпечення всеохоплюючого розвитку азійського регіону важливе значення має надання жінкам повноважень, з тим щоб вони могли рівною мірою брати участь у економічній інтеграції АСЕАН та отримувати від цього користь, стосовно забезпечення захисту прав жінок і це підкреслює необхідність позитивних та цілеспрямованих заходів щодо цього питання.

Окрім, Комісії з захисту прав жінок та прав дітей, в рамках АСЕАН здійснює свою діяльність стосовно захисту соціально-економічних прав жінок, ще один орган, а саме Комітет АСЕАН з питань жінок, який здійснює координацію та моніторинг ключових регіональних пріоритетів та співробітництва в питаннях та проблемах жінок. Щороку Комітет АСЕАН з питань жінок, проводить зустрічі де вирішується питання щодо покращення становища жінок в регіоні та гарантування прав жінок. З моменту свого створення Комітет АСЕАН з питань жінок виробив кілька проектів, програм та заходів для покращення становища жінок.

Одним із найголовніших видів діяльності Комітету АСЕАН з питань жінок є розширення прав та можливостей жінок-підприємців, в тому числі молодих жінок, шляхом фінансування освітніх програм, надання кредитів. Незважаючи на те, що сьогорішнє покоління молодих жінок, як правило, має більше можливостей на ринку, ніж раніше, вони продовжують стикатися з такими проблемами, як скляна стеля та баланс між робочим та особистим життям. Та все ж таки й досі, в країнах АСЕАН, залишається сильне сподівання, на те що жінки повинні відповідати подвійним обов'язкам, а саме в кар'єрі та вдома. Найчастіше ми бачимо, що жінки, а не чоловіки, повинні вносити корективи або навіть йти на жертви у своїй кар'єрі, щоб брати на себе догляд за дітьми та інші домашні обов'язки.

В рамках АСЕАН, було підписано угоду про права працівників-мігрантів, що безумовно має вагоме значення, адже завдяки цьому документу права жінок-мігрантів в майбутньому стануть більш захищеними. Сторони взяли на себе

зобов'язання забезпечити доступ працівників-мігрантів до медичних послуг, юридичних прав, справедливої винагороди та гідних умов життя, а також захисту їх від дискримінації за ознакою статі та походження. Ця угода не є обов'язковою на даному етапі, але все ж представляє значний крок вперед. В деякій мірі, дана угода є революційною, адже більше 4 мільйонів жінок-мігрантів живуть та працюють в країнах АСЕАН і чи не вперше права жінок-мігрантів виносяться на порядок денний. Незважаючи на те, що вони вносять суттєвий внесок у економіку як у приймаючій країні, так і вдома, вони часто зазнають порушень прав людям з боку обох держав. Жінки-мігранти, страждають від широко розповсюдженої дискримінації та є особливо вразливими в деяких секторах, особливо в тих, що знаходяться на побутовому обслуговуванні.

Дана угода містить загальні принципи, основні та конкретні права трудящих жінок-мігрантів, а також зобов'язання держав - членів АСЕАН щодо їх захисту. Ці права включають: доступ до інформації, правосуддя, охорону здоров'я та належних умов життя; право на отримання справедливої винагороди та пільг; і право вступити до профспілок та об'єднань. Незважаючи на те, що вони не є обов'язковими, положення угоди зобов'язують міністрів праці АСЕАН розробити конкретний план дій, який би забезпечив досягнення мети, викладеної в угоді. Проте, варто відмітити, що угода не є обов'язковою, і перш за все, реалізація захисту жінок-мігрантів залежить від окремих країн відповідно до їх відповідних законів та правил. Але ця угода робить завдання міністрів праці АСЕАН розробити конкретний План дій, спрямований на захист прав жінок трудових мігрантів. Та все ж, угода безумовно є значним кроком вперед, що свідчить про готовність країн АСЕАН визнати та вирішувати проблеми жінок трудових мігрантів. Трудящі жінки-мігранти, беззаперечно значно сприяють економіці регіону. Проте залишається багато перешкод, які необхідно усунути, щоб забезпечити їх рівноправну участь у економічному зростанні та розвитку АСЕАН.

Ми можемо тільки сподіватися, що зусилля, спрямовані на реалізацію конкретного Плану дій, незабаром призведуть до прийняття обов'язкової угоди, яка зобов'язує всіх членів сприяти та захищати права жінок трудящих-мігрантів в

АСЕАН найближчим часом, а не через 10 років. Ще одним прогресивним видом діяльності АСЕАН є привернення уваги чоловічого населення до питань становища жінок та проблем їх захисту, зокрема в соціально-економічній сфері.

Звичайно, як регіональний орган, АСЕАН зробила багато зусиль для заохочення та захисту прав жінок. Орієнтовні зобов'язання включають Декларацію про поліпшення становища жінок в регіоні АСЕАН в 1988 році та Декларацію про ліквідацію насильства щодо жінок в регіоні АСЕАН в 2004 році. Та варто констатувати, що відсутність гендерної диверсифікації на робочому місці у Південно-Східній Азії, все ще є помітною проблемою як місцевих, так і міжнародних компаній у всьому регіоні. Одним із недоліків є різноманітна культура в регіоні, немає встановленої формули чи схеми, які можуть бути застосовані в кожному контексті гендерної інтеграції. Проте, рівень обізнаності громадськості у цьому питанні зростає, а уряди в рамках АСЕАН здійснюють кроки щодо зменшення розриву між чоловіками та жінками.

Ще однією організацією, яка займається захистом прав людей та жінок, яка виступає в африканському регіоні є Африканський Союз. Африканська система захисту прав людини і звичайно жінок, порівняно з іншими регіонами є наймолодшою, хоча питання захисту прав людини є надзвичайно важливим, оскільки порушення прав людини та жінок відбуваються чи не щодня.

Так, у 1981 р. попередником Африканського Союзу, а саме Організацією Африканської Єдності було прийнято Африканську хартію прав людини і народів, в якій закріплено широкий спектр, як соціально-економічних, так і цивільних прав людини. Африканська хартія ратифікована усіма державами-членами Африканського союзу. Стаття 2 Африканської хартії закріплює принцип недискримінації, в тому числі за ознаками статі, а стаття 18 «закликає всі держави-учасниці усунути будь-яку дискримінацію стосовно жінок та забезпечити захист прав жінок, як це передбачено в міжнародні декларації та конвенції» [73].

Також за даною хартією замість звичного суду, була створена Комісія, яка мала забезпечувати розвиток та захист зазначених прав. Захист прав людини

здійснюється в основному за допомогою процедури розгляду скарг, відповідно до статті 46 Хартії, Комісія може використовувати будь-який відповідний метод розслідування: вона може заслухати генерального секретаря Організації африканської єдності або іншу особу, здатну допомогти зрозуміти суть справи, а ст. 55-59 - процедуру розгляду індивідуальних скарг [73].

Розуміючи слабкість роботи Комісії, адже вона наділена лише консультативними повноваженнями, Протоколом Африканської Хартії прав людини та народів, було засновано Африканський суд прав людини і прав народів. Як зазначає, Овуор Морис Аджуанг «після заснування Африканського суду з прав людини і прав народів в Угадугу виникла надія, що нарешті існує судовий орган, який, на відміну від Африканської комісії з прав людини, зможе прийняти конкретні і обов'язкові для держав-учасниць рішення» [74], з даним висловом варто погодитись, адже діяльність суду надає гарантію захисту порушених прав, що в африканському регіоні відбулось вперше саме з прийняттям цього органу. Варто відмітити, що в травні 2018 року Африканський суд з прав людини та прав народів виніс рішення у справі «Асоціація про вибори до жінок» та «Інститут прав людини та розвитку в Африці» проти Малі. Це перше рішення Суду, яке стосується прав жінок в Африці. З цим рішенням Суд встановив строгі зобов'язання перед державами підтримувати міжнародні стандарти в галузі прав людини, навіть якщо це може вимагати від них неприйняття релігійного і звичаєвого права.

Африканський Союз досяг немалих успіхів у просуванні гендерної проблематики шляхом визнання важливості жіночих внесків у розвиток будь-якої держави африканського регіону. За сприянням даної організації 2015 рік було проголошено «Роком розширення можливостей та розвитку жінок». Цим самим лідери африканських країн засвідчили своє бажання вирішувати проблеми гендерної нерівності та усунення економічних, соціальних, політичних та інших перепон в діяльності жінок. Африканський Союз в своєму регіоні покликаний заохочувати держав-членів приймати та ратифікувати договори, конвенції та рішення, які встановлюють рівність чоловіків та жінок.

В Африці саме представниці жіночої статі становлять переважну більшість населення. Саме завдяки праці жінок на виробництвах і їх важливій ролі в суспільному житті, вони мають важливе значення для розвитку Африки. Правам жінок повинен бути відданий пріоритет в дебатах щодо розвитку в Африці, але у традиційній африканській системі жінки прирівнюються до статусу дітей та підпорядковані контролю старшого опікуна [75, с. 57]. Як зазначає, М. Фагбонгбе «економічні, соціальні та культурні права є основними потребами африканських жінок» [78, с. 208], і з цією думкою варто погодитись, адже зазначені права мають другорядне значення, оскільки в більшості випадків порушення прав жінок сприймаються, як норма та частина африканської культури та традицій.

Основною перепорою в захисті прав жінок в країнах африканського регіону, на нашу думку є традиції, які склались протягом багатьох століть, і саме через, які жінки й досі залишаються під абсолютною владою своїх чоловіків. Жінки без дозволу чоловіків не можуть піти працювати, а коли і працюють то, як правило всі отримані кошти віддають чоловікам, що унеможлиблює становлення хоча б часткової економічної самостійності.

С. Діан'є зазначає: «Більше двох третин наших сільськогосподарських товарів виробляються африканськими жінками, але вони володіють тільки п'ятьма відсотками багатства континенту, в кращому випадку» [76, с. 60]. Тим самим, жінок позбавляють права на власну економічну перспективу, жінки за свою працю отримують значно менше коштів, аніж чоловіки, оскільки наявний нерівний розподіл коштів між чоловіками та жінками.

Основним документом, покликаним захищати права жінок є Протокол з прав жінок у Африці 2003 р. Не дивлячись на те, що основна увага Протоколу увага приділена сімейним відносинам і питань, що належать до «сфери приватного життя», в документі закріплено, відповідальність держав за забезпечення гідного соціального та економічного становища своїх громадян і жінок в тому числі. У статті 3 Протоколу зазначено «для того, щоб дійсно ліквідувати всі форми дискримінації по відношенню до жінок, країни-учасниці цього Протоколу повинні вжити всіх необхідних заходів, спрямованих на активне впровадження гендерних

принципів у прийнятті політичні рішення, законодавство, плани соціально-економічного розвитку в усі сфери життя» [77]. Протокол про права жінок визначає широке коло економічних та соціальних прав, включаючи права на рівну оплату за рівну роботу та адекватну та оплачувану відпустку по декретній допомозі як у державному, так і в приватному секторах. Він схвалює позитивні дії, спрямовані на забезпечення рівної участі жінок на всіх рівнях прийняття рішень, і закликає до рівної участі жінок в правоохоронних та судових органах. Вона визнає право жінок брати участь у поширенні та підтриманні миру. Протокол про жіночі права забезпечує захист дівчат-підлітків, а також особливо вразливих груп жінок, у тому числі вдів, людей похилого віку, жінок-інвалідів, бідних жінок, жінок з маргіналізованих верств населення та вагітних жінок. На нашу думку, Протокол про права жінок є важливим кроком у захисті та заохоченні прав жінок в Африці. Це перший інструмент міжнародного права, який закликає до припинення всіх форм насильства щодо жінок, включаючи сексуальні домагання на робочому місці; забезпечувати рівну оплату за рівну роботу жінкам; гарантувати захист працюючим матерям; гарантувати освіту дівчатам та до рівної участі жінок в усіх сферах суспільного життя. З прийняттям Протоколу до Африканської хартії прав людини та народів про права жінок в Африці, держави африканського регіону продемонстрували свою волю забезпечити повагу прав людини жінок, а також прагнення розробити норми та стандарти в області захисту прав жінок і дівчат на Африканському континенті. Протокол є інноваційним правовим інструментом у багатьох відношеннях, і його ефективна реалізація сприятиме реалізації значних досягнень у галузі прав жінок у багатьох сферах життя.

Основною думкою щодо прав африканських жінок, як і раніше є напруженість у відносинах між культурою і правами жінок. Культура як основа багатьох африканських суспільств та соціальних організацій і, як основний фактор соціальних прав і обов'язків африканських жінок, одночасно лежить в основі спроб жінок активізувати зусилля щодо захисту їх прав [78, с. 208].

Не дивлячись на те, практика міжнародної спільноти, зокрема міжнародних організацій, які опікуються питаннями захисту прав жінок, призвела вагомий вплив на соціально-економічні перетворення у африканському регіоні, все ж й нині рівень порушення прав жінок залишається на високому рівні. Прогрес, досягнутий у захисті соціально-економічних прав жінок, не був рівномірно розподілений по всьому африканському регіону. Незважаючи на зобов'язання, щодо рівності між чоловіками й жінками, дискримінація жінок та відсутність ефективної участі жінок у багатьох сферах суспільного життя зберігаються. Та варто відмітити, що міжнародні механізми захисту прав жінок у Африці з кожним роком все більше вдосконалюються, це відбувається завдяки змінам свідомості жінок, які розуміють, що жінка та її права займають гідне та захищене міжнародним правом місце.

Ефективне здійснення Протоколу, на нашу думку, в першу чергу підпадає під відповідальність держав-учасниць та вимагає від кожної держави-члена Африканського Союзу реальних зусиль щодо правової реформи, що включає інновації, що містяться в Протоколі, прийняття національних планів дій щодо викорінення дискримінації за ознакою статі, а також національної гендерної політики та надання достатніх бюджетних ресурсів для програм, спрямованих на розширення повноважень та розбудови спроможності жінок.

Отже, підсумовуючи можна сказати, що беззаперечно діяльність регіональних організацій має важливе значення для становлення рівності між чоловіками та жінками та на шляху пошуків засобів захисту прав жінок. Протягом останнього десятиліття регіональні організації у всьому світі приділяють значну увагу проблемі захисту соціально-економічних прав жінок. Забезпечення захисту прав жінок є важливим не лише тому, що це потрібно представницям жіночої статі, а і тому, що через постійні прояви дискримінації не рідко виходять за рамки жіночих проблем і стосуються передусім послаблення регіональної стабільності.

Не зважаючи на значну кількість угод та положень в законодавствах більшості країн будь-якого регіону які забороняють дискримінацію стосовно

жінок, гендерна нерівність на ринках праці залишається стійким явищем, хоча і в різному ступені залежно від регіону. Жінки продовжують непропорційно стикатися з низкою численних проблем, пов'язаних із доступом до працевлаштування, вибору роботи, умовами праці, забезпеченням зайнятості, заробітної плати, дискримінацією та врівноваженням конкуруючих труднощів із трудовими та сімейними обов'язками. Крім того, жінки значною мірою представлені в неформальному секторі економіки, де їхній ризик експлуатації, як правило, є найбільшим, і вони мають найменший захист своїх прав. Важливість регіональних організацій полягає в тому, що вони мають більш легкий доступ до більш широкого кола інформації, яка демонструє порушення прав жінок. Також регіональні організації мають потенціал впливу на політику, порядку денного та втілення тих чи інших положень стосовно захисту економічних та трудових прав жінок в практику на регіональному та національному рівнях.

2.3 Роль міжнародних неурядових організацій у сфері захисту соціально-економічних прав жінок.

Одним з найголовніших сподівань людей при становленні демократичних держав та ринкової економіки є надія на розширення можливостей всіх громадян приймати участь в житті суспільства, яке вони самі створюють і звичайно користування всіма його перевагами.

Основою функціонування будь-якої демократичної правової держави беззаперечно є повноцінне та ефективне надання захисту прав людини та жінок включно. Взаємодоповнюючими частинами повноцінного захисту прав людини і жінок, є інституційна та нормативна складові, які представлені на національному і міжнародному рівні. В такій системі важливою складовою виступають неурядові організації (далі- НУО), які здійснюють свою діяльність на місцевому, регіональному, національному або міжнародному рівнях. Так, співробітництво неурядових організацій у сфері захисту прав жінок, в тому числі в соціально-економічній сфері відбуваються з відповідними органами місцевого

самоврядування, органами державної влади, а також із міжнародними організаціями, зокрема з ООН, Радою Європи, ОБСЄ.

Для створення дієвого механізму захисту прав жінок в будь-якій державі, безумовно важливо та необхідно, щоб складовою такого механізму також були й НУО, оскільки такі організації є незалежними від державних органів і можуть помічати існуючі проблеми в реалізації й захисту прав жінок, приміром в ході здійснення їх трудової діяльності в тій чи іншій державі. Тут слушно погодитись з думкою Є. Захарова, який зазначає, що «Неурядові організації – типовий продукт розвиненого громадянського суспільства, їх головна функція – контроль над діями чи навпаки з відсутністю дій державного апарату щодо реалізації й забезпечення прав людини» [79]. Нині неможливо уявити сферу захисту прав жінок без присутності неурядових організацій.

Особливий розвиток жіночого руху в світі отримало в 80-90-ті роки ХХ століття, що пов'язано з великими політичними, економічними, соціальними змінами в світі, і це стало поштовхом до появи великої кількості неурядових організацій, в більшості випадків це були саме жіночі угруповання.

З 1980-х років НУО стали основними гравцями в галузі розвитку прав людини та жінок, заохочуючи демократію, захищаючи права людини, сприяючи сталому соціально-економічному розвитку, забезпечуючи гуманітарну допомогу та підтримуючи освітнє та культурне оновлення. Також, з початку масових утворень НУО, все більше і більше почали документувати всі прояви дискримінації стосовно жінок. Держави та інші міжнародні організації поступово все більше покладаються на неурядові організації, саме через їх неупередженість та близькість до широких верств населення та глибоке розуміння проблем жінок.

Протягом останніх трьох десятиліть спостерігалось неухильне збільшення світової обізнаності у важкому становищі жінок в країнах, що розвиваються, і розуміння потреби жінок в соціальних, економічних, політичних, трудових прав та становлення рівності між чоловіками та жінками, а також доступу жінок до основних прав людини.

І саме тому, розуміючи зростаючу роль неурядових організацій, Генеральною Асамблеєю ООН 1998 р. заради покращення їх діяльності було прийнято Декларацію про право й обов'язок окремих осіб, груп та органів суспільства заохочувати й захищати загально визнані права людини і основних свобод, де в ст. 1 визначено, що «кожна людина має право індивідуально чи разом з іншими заохочувати, захищати та здійснювати права людини й основні свободи на національному й міжнародному рівнях»[80]. Загалом діяльність неурядових організацій спрямовується на виявлення обставин порушень прав жінок, збором необхідної інформації про такі порушення, задля донесення її до необхідних органів та організацій. Також, на нашу думку, це розпочало нову епоху відносин між ООН та неурядовими організаціями, і це надало певне розширення діяльності НУО на міжнародній арені, адже неурядові організації є певним каталізатором для розвитку жіночих рухів.

Завдяки дослідженням саме неурядових організацій, визначається закономірність гніту жінок в різних сферах суспільного життя. Для вирішення проблем захисту прав жінок та розширення можливостей жінок, багато неурядових організацій надають послуги особам, які цього потребують, приміром надають юридичні послуги щодо захисту прав та потреб жінок. Протягом останніх двох десятиліть НУО національні, регіональні та міжнародні, сприяли розвитку різних програм з метою покращення тяжкого становища жінок у світі. Незважаючи на ці сильні зусилля і деякі серйозні успіхи, ситуація все ще залишається проблематичною. Також, ними проводяться різноманітні акції, мітинги, задля покращення стану жінок та захисту їх прав, для підвищення свідомості громадян.

Програми, які проводяться з ініціативи НУО, полягають в тому, щоб привернути увагу міжнародної спільноти до існуючих проблем в сфері захисту прав жінок, приміром багато організацій в Індії та Бангладеші прагнуть розширити економічні права жінок, надаючи доступ до мікрофінансування. На думку Девіда Льюїса, такі програми для жінок того регіону, дають хоч і не повну, але все ж економічну самостійність[81]. Також, НУО спрямовують свою

діяльність на програми, які передбачають процес впливу на політику щодо захисту прав жінок.

Неурядові організації здійснюють свою діяльність на місцевому, національному рівні, задля становлення поваги прав жінок у громадах та своїх державах. Такі організації переважно звертаються зі своїми зауваженнями, пропозиціями до органів місцевої влади, відповідальними за надання та дотримання прав людини, в тому числі і жінок в державі. Також їх робота не зупиняється лише на рівні своєї місцевості та держав, задля покращення стану жінок, вони налагоджують зв'язок також із міжнародними, регіональними й універсальними інституціями, котрі надають їм необхідну підтримку в покращенні стану захисту прав жінок у відповідних країнах.

Так, приміром декількома неурядовими організаціями України, вперше було подано коаліційне повідомлення стосовно порушень трудових прав жінок і їх дискримінації на ринку праці до Універсального Періодичного Огляду, який є найбільшим в світі оглядовим механізмом щодо дотримання прав людини і звичайно жінок, який діє в рамках ООН і надає оцінку стосовно отриманої інформації. В даному повідомленні експерти неурядових організацій зазначили «що не дивлячись на наявність профільних законів України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», їх положення на практиці не виконуються, а в законодавстві наявна низка дискримінаційних положень щодо жінок, приміром заборона 491 виду професій для жінок, а також заборона роботи вночі» [82].

Проте, не дивлячись на важливість діяльності неурядових організацій на рівні держави, все ж неурядові організації, котрі діють на міжнародному рівні мають значно глибше значення, позаяк саме їх діяльність може оцінити ситуації на регіональному та міжнародному рівні, робити аналіз порушень прав жінок на прикладі багатьох країн та розробляти необхідні напрями по захисту прав жінок в різних сферах життя. Також неурядові організації, які діють переважно на міжнародному рівні направляють висновки, які вони готують після детального моніторингу положення стану жінок в тій чи іншій країні, регіоні тощо, до

міжнародних регіональних або універсальних інституцій із прав людини і жінок в тому числі, включаючи спеціальні органи ООН приміром Комісії зі становища жінок, яка є функціональною частиною ЕКОСОР чи до інших конвенційних органів ООН. На нашу думку, співпраця із міжнародними організаціями має важливе значення для розвитку системи міжнародно-правового захисту прав жінок.

Варто відмітити, що перш за все міжнародні неурядові організації засновуються на основі членства людей, а не урядів, та все ж їх роботі майже завжди створюються міжнародний секретаріат, який може представляти свою організацію в різних країнах.

Неурядові організації, які покликані покращити стан жінок не лише в суспільстві, а і у всьому світі, важливе значення приділяють гендерним проблемам, захисту прав жінок і недопущенню гендерної дискримінації.

Як зазначає, Генрі ван дер Хейден, «ефективність НУО полягає в тому, що вони здатні надавати надзвичайну допомогу або послуги з розвитку для багатьох людей в тому числі і жінок, у віддалених районах, а також швидко, інноваційно та гнучко реагують на нові фінансові та технічні потреби жінок [83].

Досягнення рівності між жінками й чоловіками потребує розбірливого визначення напрямків досягнення рівності стосовно гендерних питань та не допущення дискримінації прав жінок із цілю розробки стратегії стосовно подолання гендерної дискримінації. Найбільшим досвідом стосовно закріплення прав жінок звичайно має ООН, і за останні десятиліття зроблено значний прогрес у сфері захисту прав жінок у різних країнах світу [85, с. 1]. Тому, співпраця з такою глобальною організацією, принесе лише позитивні плоди в сфері захисту прав жінок, адже досвід ООН в даному питанні є надзвичайно важливим.

Від моменту свого заснування Організація Об'єднаних Націй допомагає неурядовим організаціям, які опікуються інтересами громадянського суспільства у всьому світі. І це відображено в ст. 71 Статуту ООН, а саме «Економічна та Соціальна Рада вповноважена проводити заходи задля консультацій з неурядовими організаціями, які зацікавлені в питаннях, що входять до її

компетенції. Такі заходи можуть бути погоджені з міжнародними організаціями, а за необхідності – з національними організаціями після консультації із зацікавленим членом Організації» [14]. Також відповідно до названої статті було створено Комітет з неурядових організацій, який діяв саме при ЕКОСОР.

Активна участь неурядових організацій є важливим елементом у роботі Комісії по становищу жінок ООН. Оскільки саме неурядові організації мають вплив формування нинішньої глобальної політичної основи щодо розширення можливостей жінок та гендерної рівності.

Близько 4 000 представників НУО беруть участь у зборах при Комісії ООН щодо становища жінок щороку [85]. Це найбільший щорічний збір міжнародних жіночих рухів в ООН, де колективно обговорюють цілі та дії стосовно положення жінок в світі та захисту їх прав. Наприклад, 2016 року темою зборів було «Розширення повноважень жінок, пов'язаних із сталим розвитком».

Велика кількість НУО мають консультативний статус з такими міжнародними органами як ЕКОСОР, МОП, ЮНЕСКО та інших. І їх діяльність перш, за все спрямована на покращення стану жінок в суспільстві та на забезпечення їх захисту.

Однією з таких НУО є Міжнародна жіноча демократична федерація (далі-МЖДФ), утворена 1945 року на Міжнародному жіночому з'їзді в Парижі. В установчому документі якої, зазначається «незалежно від раси, національності, релігії чи політичних поглядів, для того щоб вони могли працювати, щоб вигравати та захищати свої права як громадяни, матері та працівники, захищати дітей, а також забезпечувати мир, демократію та національну незалежність»[86]. МЖДФ, провела сім з'їздів, деякі з яких були скликані на всесвітніх з'їздах жінок і проводилися спільно з іншими міжнародними жіночими організаціями та з національними організаціями, які не є її членами. До них відносяться Міжнародний жіночий конгрес у Парижі (1945 р.), Міжнародний жіночий конгрес у Будапешті (1948 р.), Всесвітній конгрес жінок у Копенгагені (1953 р.), Четвертий з'їзд МЖДФ у Відні (1958 р.), Всесвітній конгрес Жінки в Москві

(1963р.), Всесвітній конгрес жінок та 6-й з'їзд МЖДФ в Гельсінкі (1969р.) та 7-й з'їзд МЖДФ в Берліні (1975 р.).

Також МЖДФ було проведено ряд регіональних семінарів в Азії, Африці та Латинській Америці, присвячених позиції жінок і їх ролі у суспільстві, ліквідації неписьменності серед жіночого населення та захисту прав жінок. У 1975 році МЖДФ разом з іншими міжнародними жіночими організаціями брала участь у Міжнародній жіночій конференції, яка проходила в Мексиці в рамках Міжнародного жіночого року. МЖДФ також була ініціатором та учасником Всесвітнього конгресу, який проходив у Берліні, щоб відзначити Міжнародний жіночий рік та обговорити досягнуті результати в сфері захисту прав жінок.

МЖДФ є активною організацією, яка виступає за права жінок, її діяльність переважно спрямована на захист жінок в ході здійснення їх трудової діяльності, робота цієї НУО відіграє важливу роль у підтримці жіночої боротьби в Азії, Африці та Латинській Америці, адже ці регіони є найбільш уразливими, і де права жінок постійно порушуються. МЖДФ працює з ООН та її спеціалізованими установами, включаючи ЕКОСОП та ЮНЕСКО.

Ще однією НУО, яка опікується питаннями захисту економічних та трудових прав жінок є Міжнародна федерація ділових та професійних жінок (далі-МФДПЖ).

Міжнародна федерація ділових та професійних жінок служить форумом для професійних ділових жінок з філіями в більш ніж 100 країнах, розвиваючи професійний, лідерський і діловий потенціал жінок на всіх рівнях, шляхом адвокації, наставництва. Їхні програми економічного розвитку та проекти по всьому світу сприяють рівній участі жінок та чоловіків у прийнятті рішень на всіх рівнях.

Міжнародна федерація ділових та професійних жінок збирає та пропонує свої ідеї стосовно становища жінок, міжнародним організаціям та установам, пропагує свої цілі без різниці щодо етнічності, раси, релігії чи політичних переконань.

Члени МФДПЖ місцевих, регіональних та національних філій повинні брати активну участь в економіці, політиці та суспільстві, заради покращення стану

жінок. Діяльність МФДПЖ проявляється не лише в зборах і постановках проблем, а ще і в моніторингу та дослідженні різних фактів порушень стосовно жінок. Так, після проведеного дослідження стосовно заробітної плати жінок, МФДПЖ започаткувала День рівної оплати і прагне заохотити філії по всьому світу встановити День рівних заробітних плат у своїй власній країні. Рівний день оплати відзначає період додаткових днів у поточному році, який жінкам потрібно працювати, щоб досягти такої ж заробітної плати, яку заробляли чоловіки протягом попереднього фінансового року [87]. День рівних заробітних плат визнає, наскільки довше жінки повинні працювати, щоб заробити так само, як чоловіки протягом одного року. Так що, наприклад, для кожних 12 місяців роботи чоловіків, наприклад, жінкам, можливо, доведеться працювати 15 місяців.

В ході дослідження МФДПЖ було виявлено деякі причини несправедливості заробітної плати щодо жінок, серед них, ті професії, де переважають жінки, заробітна плата зазвичай нижча за встановлені міжнародні стандарти в сфері оплати праці; жінки заробляють менше, ніж чоловіки, тому що більшість чоловіків працюють в більш оплачуваних секторах та на більш високооплачуваних роботах; жінки часто стикаються з так званими "скляними стелями", а саме вони не рухаються по кар'єрних сходах, навіть якщо вони мають таку ж кваліфікацію, що й чоловіки; жінкам доводиться переривати свою кар'єру після вагітності, оскільки не рідко їх звільняють після виходу з декретної відпустки. Тому варто відмітити, що гендерні стереотипи все ще переважають в ході здійснення трудової діяльності жінок.

Тому, можна відмітити, що діяльність МФДПЖ дійсно опікується питаннями захисту соціально-економічних прав жінок, це проявляється в її працях, ідеях, дослідженнях та в ряді інших факторів. Метою діяльності даної НУО є прагнення зменшити шкідливий та значний розрив у доходах між жінками та чоловіками, дана НУО має консультативний статус при ЕКОСОП та Раді Європи.

Захист прав жінок та покращення становища жінок в соціально-економічній сфері є цілями ще однієї НУО, а саме Zonta International. Дана НУО передбачає світ, в якому права жінок визнані правами людини, і кожна жінка здатна досягти її

повного потенціалу. У такому світі жінки мають доступ до всіх ресурсів і представлені на позиціях, що приймають рішення, нарівні з чоловіками. Zonta International створена 1919 р. і тоді її метою було об'єднання жінок задля допомоги їм досягти своїх законних місць у професіях, які за стереотипною думкою не є жіночими та досягати керівних посад та розширювати права жінок. Сьогодні це організація налічує понад 29 000 членів у більш ніж 1150 клубах Zonta у 63 країнах світу. Ця НУО має консультативний статус при Раді Європи, МОП та кількох агентствах ООН.

Zonta International підтримує принципи розширення можливостей жінок, які є ініціативою ООН-Жінки і вони спрямовані на покращення та розширення можливостей жінок на ринку праці та для поліпшення економічного положення жінок. Серед цих принципів, слід виокремити принцип справедливого ставлення до всіх жінок і чоловіків на роботі - поважати і підтримувати права людини та запобігати проявам дискримінації; сприяння освіті, підготовці та професійному розвитку жінок; сприяння рівності за допомогою громадських ініціатив та адвокації; публічного звітування про хід досягнення гендерної рівності.

Жінки становлять майже 50 відсотків світової робочої сили, однак гендерна рівність ще не є реальністю в керівництві та корпоративних радах у всьому світі. Відповідно до аналізу 2018 року, у світі 21,2 % компаній, де зайняті жінки, і лише 5,2 % керівників посади займають жінки [89]. Ця НУО не лише опікується питаннями захисту соціально-економічних прав жінок, а і всіляко заохочує жінок до навчання та кар'єри в бізнесі, компанія Zonta International заснувала систему стипендій жінкам задля їх професійного розвитку.

Не можливо оминати увагою, ще одну НУО, яка переймається питаннями захисту прав жінок, мова йде про Міжнародну раду жінок, створена, аж 1888 р. Основна діяльність Міжнародної ради жінок, спрямована саме на захист прав жінок в трудовій сфері, а трудова діяльність жінок, як наслідок впливає на економічне положення жінок. Міжнародна рада жінок закликає уряди держав світу вжити активних заходів для гарантування жінкам доступу до повної зайнятості та гідної роботи. Також Міжнародна рада жінок вважає, що всі

держави - члени ООН повинні вжити заходів для збільшення частки жінок на керівних посадах до 40 % . І з цим, варто погодитись, адже в світі все ще дуже малий відсоток жінок пред'явлених на керівних посадах. Міжнародна рада жінок має консультативний статус в ООН та її спеціалізованих установ: ЕКОСОП, МОП, ВООЗ, ПРООН, ЮНЕП, ЮНЕСКО, ЮНКТАД, ЮНІДО тощо.

Більшість людей, що живуть у бідності, становлять жінки. Вони мають менше ресурсів, менше влади та менший вплив в порівнянні з чоловіками, і можуть зазнати подальшої нерівності через їх клас, етнічність та вік, а також релігійний та інший фундаменталізм і потребують більшого захисту своїх прав, тому варто відмітити діяльність, ще однієї НУО Oxfam - це міжнародна конфедерація з 20 організацій, що працюють разом з партнерами та місцевими громадами більш ніж у 90 країнах. Праця Oxfam, спрямована на пошук та дослідження практичних та інноваційних способів для того, щоб вирватися з бідності жінок всього світу.

Діяльність Oxfam часто у співпраці з жіночими правозахисними групами, спрямовується на національні системи різних країн, заради поліпшення національного плану дій стосовно захисту прав жінок і щодо реалізації Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р. Також, дана НУО проводить програми та проекти, моніторинг в тій чи іншій країні щодо становища жінок в сфері соціально-економічних прав. Так, в ході останнього моніторингу, експерти Oxfam визначили, що більш ніж у 150-ти державах є як мінімум один закон, який надає чоловікам більше економічних прав, ніж жінкам, і зазначається, що для того, щоб подолати різницю в заробітній платі, займаних посад чоловіків та жінок, необхідно приблизно 170 років. Такі цифри безумовно є катастрофічними і це вкотре засвідчує необхідність захисту соціально-економічних прав жінок, адже не зважаючи на велику масу міжнародних документів, які покликані захищати жінок, представниці жіночої статі все ж залишаються незахищеними і не можуть повною мірою користуватись своїми правами. Також, дослідження, засвідчило, що жінки нерідко не реалізують свої права саме через небажання чоловіка щоб жінка працювала. Oxfam тісно

співпрацює з організаціями з прав жінок, як партнерами та союзниками, щоб ефективно вирішувати проблеми гендерної нерівності та забезпечувати захист прав жінок.

Також варто відзначити, таку НУО як Міжнародний центр досліджень з проблем жінок, мета якого це просування жінок на всі рівні прийняття рішень у соціальній та економічній сферах, розширення їхніх прав і можливостей.

Слід згадати і Міжнародну федерацію жінок з університетською освітою, ця неурядова організація, нараховує понад 180000 членів з 67 національних федерацій і асоціацій. Мета цієї НУО, полягає в поліпшенні становища жінок і дівчат, сприянні розвитку освіти і в подальшому працевлаштування, та захисті прав жінок.

Ще однією НУО, покликану покращити становище жінок, є Сестринство - Всесвітній інститут, це міжнародна жіноча мережа з захисту прав людини жінок. Вона включає понад 1300 членів з 70 країн світу, діяльність яких спрямована на розширення можливостей жінок за допомогою правової просвіти.

Варто відзначити також, міжнародну організацію Soroptimist International of the Americas - клуб для жінок-підприємців та працюючих жінок різного віку, культур і етнічних груп, які на добровільних засадах беруть участь в різних проектах по розширенню можливостей жінок.

Отже, ми вважаємо, що жінки, які контролюють себе та приймають колективні дії, є найважливішими чинниками постійного поліпшення прав жінок та є потужною силою для подолання бідності для жінок і дівчат, і також спроможні забезпечити захист своїх прав і важливу роль тут відіграють саме НУО. Протягом останніх трьох десятиліть спостерігалось неухильне збільшення світової обізнаності у важкому становищі жінки і її потребі в соціальних, економічних, політичних правах та становлення гендерної рівності, а також гарантування захисту їх прав. НУО звичайно не можуть гарантувати жінкам захисту прав в різних сферах. Проте в ході співробітництва з іншими міжнародними організаціями та постійного моніторингу стану жінок вони можуть вирішити більшість проблем у сфері захисту прав жінок.

Висновки до розділу 2

Підсумовуючи, варто зазначити, що без перебільшень провідну роль в сфері захисту соціально-економічних прав жінок займає Організація Об'єднаних Націй. Саме завдяки, діяльності цієї глобальної організації, світ побачив ряд міжнародних договорів, де визначались міжнародні стандарти захисту соціально-економічних прав жінок. За роки своєї діяльності дана глобальна організація зробила вагомий внесок в сферу захисту прав жінок і становлення прав жінок загалом.

В рамках ООН, наявні також спеціальні органи, такі як Комітет ООН з економічних, соціальних і культурних прав, Комісія зі становища жінок, які вповноважені розглядати скарги від фізичних осіб, що беззаперечно є позитивним фактом, навіть не дивлячись на те, що приміром Комісія не має повноважень розбирати прояви порушень в державах, не має права розслідувати чи приймати заходів стосовно певної держави, де було виявлено порушення прав жінок. Та все ж, завдяки даній процедурі Комісія, отримуючи повідомлення порушених прав жінок, розробляє напрямок стратегії подальших дій в сфері захисту прав жінок та надавати рекомендації до ЕКОСОП і ми вважаємо, що коли ця процедура буде використовуватись правозахисниками та приватними особами, то з часом Комісія стане, ще більш ефективним органом. Також в рамках ООН є підрозділ покликаний, опікуватись покращенням становища прав жінок, а саме ООН-Жінки. Цей підрозділ є вузькопрофільним і опікується виключно жіночими питаннями, даний орган тісно співпрацює з урядами та громадянським суспільством для розробки законів, політик, програм та послуг, необхідних для впровадження стандартів захисту соціально-економічних прав жінок.

Та варто відзначити, що не дивлячись на здобутки ООН та її органів, визнається, що не зважаючи на існуючі міжнародні документи жінки все ж потребують захисту їх прав, зокрема в соціально-економічній сфері. І тому робота ООН та її органів не буде зупинятись на досягнутих здобутках.

Загальноприйнятим є те, що сфера міжнародного захисту прав жінок більш розгалужена на універсальному рівні, саме в рамках ООН проте, варто відмітити,

що більшість міжнародних організацій, котрими зроблено значний внесок в сферу захисту прав жінок, представлена саме на регіональному рівні, діяльність організацій на регіональному рівні значно доповнює діяльність ООН, враховуючи особливості своїх регіонів. Така діяльність організацій здійснюється в африканському, європейському та азійському регіоні.

Так, один із найвідоміших документів покликаний забезпечувати захист прав жінок, а саме Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. був прийнятий саме в рамках регіональної організації, а саме Радою Європи. Особливість даного документу полягає не в звичайному закріпленню переліку прав людини, а і в наявності міжнародного механізму захисту прав, що забезпечує реальне втілення положень Конвенції на практиці, мова йде, про Європейський суд з прав людини. Діяльність Ради Європи в сфері захисту прав людини та звичайно жінок не закінчувалось лише на прийнятті Конвенції, так 1961 р. з'явилась Європейська соціальна хартія, в даному документі закріплена низка соціальних та економічних стандартів прав жінок та їх захисту.

Ще однією організацією в діяльності, яких тим чи іншим чином, спрямована на захист соціально-економічних прав жінок є Європейський союз. Їх робота стосовно захисту прав жінок закріплена в актах первинного та вторинного законодавства ЄС. Діяльність ЄС в сфері захисту соціально-економічних прав жінок має значні досягнення не тільки для держав-учасниць, а і для багатьох інших країн, адже законодавчі акти прийняті в рамках ЄС не лише закріплюють принцип рівності між чоловіками та жінками, а і передбачають засоби захисту прав жінок в різних сферах діяльності. Завдяки діяльності ЄС в сфері захисту прав жінок, за останні роки частка жінок на ринку праці збільшується.

Беззаперечно діяльність регіональних організацій має важливе значення стосовно захисту соціально-економічних прав жінок. Забезпечення захисту прав жінок є важливим не лише тому, що це потрібно представницям жіночої статті, а і тому, що через постійні прояви дискримінації не рідко виходять за рамки жіночих проблем і стосуються передусім послаблення регіональної стабільності. Та все ж таки, слід відмітити, що не дивлячись значну кількість угод та положень в

законодавствах більшості країн будь-якого регіону, які покликані встановлювати захист соціально-економічних прав жінок, представниці жіночої продовжують непропорційно стикатися з низкою численних проблем, пов'язаних із доступом до працевлаштування, вибору роботи, умовами праці, забезпеченням зайнятості, заробітної плати і це на жаль є стійким явищем, хоча і в різному ступені залежно від регіону. Важливість регіональних організацій полягає в тому, що вони мають більш легкий доступ до більш широкого кола інформації, яка демонструє порушення прав жінок.

Немаловажну роль стосовно захисту соціально-економічних прав жінок на внутрішньодержавному та міжнародному рівні, відіграють міжнародні НУО. Адже саме за ініціативою НУО привертається увага міжнародної спільноти до проблем захисту соціально-економічних прав жінок та становища жінок в цілому. НУО звичайно не можуть гарантувати жінкам захисту прав в різних сферах. Проте в ході співробітництва з іншими міжнародними організаціями та постійного моніторингу стану жінок вони можуть вирішити більшість проблем у сфері захисту прав жінок.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СТАНДАРТІВ ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ ЖІНОК

3.1 Проблеми у сфері захисту соціально-економічних прав жінок

Протягом багатьох десятиліть, а саме від початку боротьби жіночого населення світу за свої права, питання захисту прав жінок не втрачають своєї актуальності, адже не зважаючи на наявну міжнародну базу в сфері захисту соціально-економічних прав жінок, представниці жіночої статі все ще не мають повного доступу до користування своїми правами в багатьох сферах суспільного життя.

Звичайно, за такий довгий відрізок часу міжнародною спільнотою було зроблено значні кроки в сфері захисту прав жінок, зокрема проведення жіночих конференцій в рамках ООН, де підіймалися найважливіші питання стосовно захисту прав жінок і також під керівництвом цієї ж глобальної організації було створено низку міжнародних документів, покликаних викоринити всі прояви дискримінації щодо жінок і забезпечувати захист їх прав, такі документи в подальшому стали певним орієнтиром для багатьох країн світу.

В ході зростаючого визнання жіночих соціально-економічних прав більшість урядів держав світу взяли на себе зобов'язання сприяти економічній рівності жінок, починаючи таку співпрацю на міжнародному рівні з приєднанням до міжнародних документів, які покликані встановлювати міжнародні стандарти соціально-економічних прав жінок. Втім, на практиці таке волевиявлення держав стосовно захисту прав жінок знаходяться в основному на папері.

Не дивлячись на зроблені кроки та на розвиток людства в цілому, жінки досі не мають повного доступу до користування своїми правами. За останні роки увага міжнародної спільноти приділялась багатьом питанням в різних сферах діяльності, які мають покращити життя людей у всьому світі, зараз і в майбутньому. Такі питання стосувались, чи то відмови від вугільної енергетики, чи то пошуків життя на інших планетах і навіть надання громадянства роботам. Але як можна говорити про покращення життя людства в той час коли не

дивлячись на всі технічні та інші досягнення, жінки залишаються пригніченими в багатьох країнах світу, економічна нерівність, яка зберігається на ринку праці та розподіл доходів приміром в родині, зменшують можливості жінок на гідне життя.

Не можливо говорити про розвиток та покращення сучасного суспільства та майбутнього, про розвиток економіки країн, про покращення охорони здоров'я, без вирішення існуючих проблем в сфері захисту прав жінок та без повного викорінення дискримінації за ознакою статі в різних сферах життя.

В більшості країнах, не дивлячись на існуючі закони, які загалом мають надавати захист жінкам і не зважаючи на політичну орієнтованість в вирішенні жіночих питань держав, все ж, нерівність між жінками та чоловіками в соціально-економічній сфері, в політичному житті та інших видах діяльності збережена. На нашу думку, соціальні та культурні сили, які формують триваючу гендерну нерівність, не функціонують самостійно, наявні проблеми в одній сфері транспортуються в інші.

Існуюча дискримінація і упередженість у представленні жінок у засобах масової інформації та культурі впливають на можливості жінок реалізувати себе, та на їх сприйняття, приміром в політичній сфері. Економічна залежність та нерівність жінок і чоловіків, мінімізує їх можливості, не рідко це відбувається через правові норми, які часом є неприйнятними і такими, що негативно впливають на жінок в здійсненні їх діяльності.

Всі сфери діяльності, де проглядається порушення прав жінок є пов'язаними між собою, приміром гендерне насильство головним чином є занепокоєнням закону тої чи іншої держави, та в такому випадку нестача жінок у політиці значно зменшує прагнення влади для вирішення таких питань.

Також варто зазначити, що гендерна нерівність, через яку жінки потребують захисту своїх прав, створюється за допомогою багатьох інших взаємопов'язаних факторів, таких як етнічна приналежність, соціальний та міграційний статус, наявність освіти. Такі фактори проглядаються приміром на ринку праці і мають дещо непропорційний вплив на одиноких матерів та на жінок з певних груп

національних меншин, а також на жінок, які мігрували з інших країн і такі жінки зі значно меншою вірогідністю отримують правовий захист своїх прав.

Не рідко, на гендерну нерівність впливають і економічні зміни в тих чи інших країнах, так приміром економічна криза 2008 року в Сполучених Штатах Америки і досі має відголоски для жінок, зокрема для жінок, які є матерями-одиначками. Кредити, тих років жінки виплачують і нині, оскільки їх заробітна плата є в третину меншою ніж заробітна плата чоловіків, які самотужки виховують дітей [89]. Також варто відмітити, що через економічну кризу, яка мала місце 10 років тому в США, жінки в першу чергу підпадали під скорочення на роботі, адже перевага надавалась чоловікам, які за стереотипною думкою є більш витривалими для здійснення трудової діяльності. Не дивлячись на те, що США є однією з найвпливовіших країн світу, захист прав жінок представлений не на досить високому рівні.

З початку ХХ століття участь американських жінок у робочих силах знизилася, зараз великі прогалини залишаються між чоловіками та жінками у роботі, яку вони займають, заробітну плату, яку вони отримують, і це відображається на їх загальній економічній безпеці[90]. На нашу думку, значною проблемою, яка ставить жінок в пригнічене положення на ринку праці в США є відсутність нагляду представниками влади, за правилами на багатьох робочих місцях в ході яких жінки мають працювати понаднормово, щоб отримувати мінімальну заробітну плату. Та також незацікавленість влади США прийняти національну політику, яка покликана надавати захист жінкам в трудовій сфері, в тому числі і стосовно оплачуваної відпустки матерів після народження дітей, адже жінки постають перед вибором чи після пологів виходити на роботу чи залишатись вдома з дитиною і натомість позбавляться робочого місця. Такий вибір є досить складним для жінок, і роблячи вибір на користь дитини, жінки стикаються з економічною нестабільністю, зокрема якщо вони є матерями-одиначками.

Тому доцільно вказати, що уряд США має сприяти усунуванню всіх перешкод, задля повної участі жінок на ринку праці, для забезпечення жінкам захисту їх прав та для покращення становища жінок в суспільному житті країни. Крім того варто зазначити, що дана країна підписала Конвенцію про ліквідацію всіх форм

дискримінації щодо жінок 1979 р., та на жаль, її не було ратифіковано, що безумовно має негативний відбиток на захист прав жінок, в тому числі і в соціально-економічній сфері.

Не дивлячись на те, що за вікном 21 сторіччя, жінки потребують захисту своїх прав, як і сотні років тому, адже наразі немає в світі регіону чи культури, де б жінки не відчували проявів дискримінації стосовно їх прав. В сучасному світі в законодавствах 18 країн закріплено, необхідність отримання дозволу жінкам від свого чоловіка на працевлаштування [91]. Що, на нашу думку, є абсолютно неприйнятним в нинішньому цивілізованому суспільстві, адже як і тисячі років тому, жінка і зараз сприймається лише як доповнення до свого чоловіка, і не маючи навіть змоги реалізувати свій потенціал в тій чи іншій сфері, виключно через те, що чоловік проти, а якщо і наважується чинити опір таким устоям то за відсутністю захисту своїх прав, різко осуджується суспільством і часто стає жертвою насилля, як фізичного так і морального.

І на жаль, не всі країни прагнуть змінити цю ситуацію, одними з небагатьох тих хто виявляє такий інтерес є зокрема Ірак, де нещодавно було закріплено заборону гендерної дискримінації на роботі і передбачено кримінальну відповідальність за сексуальні домагання на робочому місці [91]. Таке прагнення, безумовно не лише покращить становище жінок, а і держава, яка робить рішучі кроки на усунення проблем в сфері захисту прав жінок, постане на міжнародній арені як така, що орієнтована на розвиток людства в цілому.

Наразі, наявні з близько сотні реформ в державах світу, стосовно права власності жінок, проте значні зміни на краще відбулись лише в одній державі. Владою Республіки Еквадор було скасовано закон, завдяки якому перевага щодо розподілу майна надавалась чоловікам [91]. Така повільна тенденція надання жінкам права власності, негативно відображається на економічному становищі жінок, адже існують випадки коли після розлучення, чоловіки отримують майно, натомість жінка через недостатню захищеність своїх прав вимушена покидати будинок і йти нерідко на вулицю, не дивлячись на те що, приміром будинок чи автомобіль були куплені на спільні кошти.

Жінки порівняно з чоловіками володіють земельними ділянками значно менше, а навіть, якщо і володіють, то як правило розмір таких ділянок є суттєво меншим. Тому задля захисту соціально-економічних прав жінок, уряди держав мають вживати заходів для закріплення та підтвердження рівноправності жінок та чоловіків на право власності.

Також, майже в кожній країні жінкам заборонено займати перелік професій та посад, і також існує заборона працювати вночі, що є значним порушенням їх прав. Тут слушно погодитись з думкою Сари Ікбал, яка зазначає, що це «повинно бути питанням вибору жінки, і їм слід дозволити отримувати роботу, на яку вони мають право» [92]. За даними МОП, працівники, які зайняті на роботі вночі складають 8-15 відсотків економічно активного населення світу та серед цих відсотків рівень участі жінок у роботі вночі зазвичай є набагато нижчим, порівняно з рівнем участі чоловіків [93]. Це вкотре демонструє, що в більшості країн світу, не дивлячись на міжнародні документи, існують законодавчі заборони щодо жінок, які прагнуть працювати вночі і це впливає на згадані дані, тому доцільно зауважити, що якби така заборона була відсутня, то не виключно, що відсоток працюючих жінок вночі був би не лише вирівняний з чоловіками, а і можливо більшим. Більшість вважає, що нічна робота сама по собі мало чим пов'язана з м'яко кажучи не вигідним становищем жінок в трудовій сфері, проте на нашу думку, заборона праці вночі може лише усугубляти наявні проблеми. Жінки потребують все більше захисту своїх прав, тому політика держав має бути спрямована на усунення обмежень права вибору жінки стосовно робочого часу, через які жінкам важко конкурувати з чоловіками в трудовій сфері, і також необхідно збільшити заходи, спрямовані на становлення захисту прав жінок.

Та варто відмітити, що дозвіл жінкам до праці вночі є досить дискусійним, адже є ті, хто стверджує, що заборона нічної роботи для жінок та становлення рівності між чоловіками та жінками є взаємодоповнюючими факторами, проте є й ті, хто вважає, що заборона доступу жінок до нічних робіт зумовлена занепокоєнням, пов'язаним із захистом прав жінок [93]. На нашу думку, заборона роботи вночі

жінкам має бути скасована, адже це має бути виключно вибір жінки на якій роботі і в який час їй працювати.

Ігнорування проблем захисту прав жінок негативно впливає не лише на життя жінок та їх становище загалом, а і на розвиток держави де такі проблеми спостерігаються в масштабних проявах, адже від цього страждає не тільки, приміром економіка країни, а і в цілому така країна на міжнародній арені постає не в найкращому світлі.

Жінки складають більшу половину людства і більшість з них вимушена працювати у неформальному секторі, на низькооплачуваних, важких або небезпечних роботах. Належні умови праці мають важливе значення для подолання бідності, але в багатьох країнах світу, існуючі трудові закони не застосовуються або їх легко уникнути. І незважаючи на міжнародні документи щодо захисту прав жінок, все ж представниці жіночої статі стають все більш вразливими, експлуатованими та пригніченими.

Жінки в ході здійснення своєї діяльності, обіймаючи різні посади, все ж не відчують необхідного захисту їх прав. Сьогодні більше половини медичних працівників є жінки, що безумовно є позитивним, оскільки це одна з небагатьох професій, де кількість жінок є більшою ніж чоловіків [94]. Проте, жінки, які працюють у сфері охорони здоров'я у всьому світі, стикаються з проблемами, які виходять далеко за рамки повсякденних завдань, які пов'язані з охороною здоров'я, і цими проблемами є нерівна оплата праці та малий відсоток жінок, які просуваються кар'єрними сходами. Жінки, як правило, концентруються в роботі, яка є низькооплачуваною або взагалі безкоштовною, і мають меншу кількість можливостей прийняття важливих рішень.

Дана професія є однією з найвідповідальніших у світі, та чи може робота відповідати стандартам для гідної роботи жінок? На нашу думку безумовно може, але лише за умовою того, що державами та працедавцями буде впроваджено міжнародні угоди, спрямовані на захист та просування жіночого заробітку, а також прагнути до повної інтеграції жінок на робочі місця у формальній економіці, які в свою чергу регулюються законами та політикою справедливої винагороди жінок.

Все більше жінок, які займаються головним чином домашніми справами, говорять, що вони хотіли б працювати. Причина, чому вони не працюють, в основному, полягає в збереженні традиційних гендерних норм деяких країн світу, які прагнуть забезпечити «чистоту» жінок, обмежуючи їх діяльність за межами своїх домівок. Це є ще однією перепоною в захисті прав жінок, адже праця жінок зроблена вдома взагалі не прирівнюється до трудової діяльності, і тому не надає захист прав жінкам, і такі жінки не маючи власного заробітку, є економічно залежними від своїх чоловіків.

Багатьом жінкам працедавці пропонують роботу, яка надасть їм економічну незалежність, більшу рівність та надію на краще майбутнє для них та їх дітей. Але для мільйонів жінок, що працюють у всьому світі, сумна реальність роботи - це праця надмірних годин, часто в складних та небезпечних умовах праці, заради отримання заробітної плати, що є недостатньою для того, щоб звести кінці з кінцями.

Жінки також стикаються з різними проблемами на роботі, включаючи дискримінацію та нездатність захищати свої права на материнство. Наприклад, власників фабрик у Мексиці звинувачують в тому, що вони не наймають жінок дітородного віку або вимагають проведення тестів на вагітність, як передумов для їх працевлаштування [95]. І не рідко через страх втратити роботу чи взагалі бути не прийнятими на ту, чи іншу посаду, жінки стерилізують себе і після цього з підтверджуючими довідками йдуть влаштовуватись на роботу. Такі дії жінок є наслідком того, що працедавці надають перевагу чоловікам в прийнятті на роботу і жінкам доводиться звертатись до крайнощів, виключно заради того, щоб мати хоч якийсь заробіток для існування. Жінки, як правило, зосереджуються в так званих "жіночих ролях" на роботах, які вимагають ручної спритності, плата за, які є значно меншою. А така свавільність роботодавців, є показником відсутності нагляду з боку владних структур, тієї чи іншої держави, що демонструє небажання деяких урядів сприяти покращенню стану жінок у суспільстві, шляхом забезпечення їхнього захисту. Іноді такі дії держави виправдовують, проблемою співвідношення

міжнародного і внутрішнього законодавства з приводу впровадження міжнародних стандартів захисту прав жінок, зокрема і соціально-економічних.

Жінки також страждають у більшій мірі, ніж чоловіки, від наслідків відсутності доступу до інших прав, включаючи право, яке забороняє працювати понаднормово. Оскільки жінки погоджуються на такі умови, через відсутність інших робіт, і працедавці користуючись цим, винаймають жінок саме на таких умовах, адже захист прав жінок стосовно таких питань майже відсутній і також, різними органами влади в тій чи іншій країні, не здійснюється нагляд за такими працедавцями, що вкотре зменшує захист прав жінок в трудовій сфері.

Жінки також особливо вразливі, як працівники, оскільки вони менш імовірно, порівняно з чоловіками, знають свої права. Оскільки вони, як правило, концентруються на невеликих, незахищених робочих місцях, наприклад, у підрядних установах або вдома, і тому вони виключаються з переліку профспілкових структур.

Значною проблемою в захисті прав жінок є те, що за браком запропонованих робочих місць, жінки вимушені працювати в неформальних, тіньових секторах економіки. В неформальному секторі економіки кількість жінок значно перевищує чоловіків, і це є негативним показником. Цей сектор спочатку залучає тих, кого торкаються безробіття, неповна зайнятість, бідність і велика представленість жінок в даному секторі демонструє проблеми жінок при працевлаштуванні в офіційні підприємства. Приміром, у Замбії 72% працівників неформального сектору є жінками, в Індонезії їхня частка становить 75%, у Нігерії 89%, а 95% жінок-робітників знаходяться в неформальному секторі економіки, загалом це приблизно 96,5 млн. жінок [96]. Дані показники є шокуючими, адже важко уявити, що в сучасному світі більшість жінок має йти на такий ризик, задля забезпечення собі та своїй родині гідного існування. Дана проблема обумовлюється тим, що захист прав жінок зайнятих в тіньовому секторі, не передбачає правової допомоги з боку державних органів в більшості країн світу.

Як зазначають експерти МОП «неформальний сектор, характеризується низькою оплатою праці, відсутністю шансів на підвищення кар'єрних перспектив,

низьким захистом прав жінок» [97]. Жінки працюючи в неформальному секторі, наражають себе на небезпечні умови праці, отримуючи за це значно меншу оплату ніж вони б могли мати, працюючи в офіційних установах, та за потребою негайного працевлаштування задля забезпечення родини, жінки погоджуються на найгірші робочі місця з малою оплатою і з повною відсутністю захисту своїх прав.

Проблема захисту соціально-економічних прав жінок, проявляється при трудовій міграції жіночого населення з однієї країни в іншу. Близько 60 % мігруючих жінок працюють у неформальних секторах економіки чи в галузях обслуговування, інші 40% працюють без оплати праці у домі, забезпечуючи обслуговування та ремонт будинку, та доглядають за дітьми та іншими членами родини, в якій вони працюють [98]. Жінки наважуються на трудову міграцію саме через погані умови праці, нерівну оплату праці чи взагалі через заборону працювати всередині своєї країни. І захист прав таких жінок, в ході здійснення їх трудової діяльності, в тих, чи інших країнах є мінімальним або взагалі відсутній, лише мізерна кількість таких жінок працівників у всьому світі працюють у країнах, які надають їм рівний захист відповідно до національного трудового законодавства, іншим же доводиться працювати без будь-яких гарантій захисту їх прав.

Не рідко політика деяких держав взагалі категорично налаштована проти мігрантів, приміром політика президента США Дональда Трампа, спрямована на заборону мігрантів і навіть дії такої політики підтверджуються розділенням матерів мігранток та їх дітей [99]. Звичайно така політика президента США, викликала масу обурення з боку міжнародної спільноти, і через це сотні активістів жінок влаштували марші заради відстоювання своїх прав, проте глобальних дій по реагуванню до цієї проблеми не було зроблено, ні владою США, ні міжнародною спільнотою.

Жінки в усьому світі постійно стикаються з проявами дискримінації стосовно їх прав вже на початкових етапах пошуку роботи, працедавці вказують в своїх оголошеннях бажану стать, при співбесіді запитують жінок дані з приводу їх особистого життя та про сім'ю, заради того щоб використати отриману інформацію для відмови жінкам в роботі. Не рідко працедавці, також вказують в оголошеннях побажання щодо віку, зовнішнього вигляду тощо, і часто лише

через невідповідність вказаним в оголошеннях критеріям, жінкам відмовляють в тій чи іншій посаді, навіть не зважаючи на те що вони повністю підходять з професійного погляду, саме вчиненням таких дій працедавці порушують гідність та права жінок. І жінкам за захистом від таких порушень не рідко немає куди звернутись, а навіть якщо і є певний уповноважений орган то довести, що жінці відмовили в роботі виключно через те, що вона є жінкою майже неможливо.

Приміром, мешканка Тегерану вказує, що «Я інженер-механік, і мені було проведено інтерв'ю для отримання роботи в іранських нафтогазових родовищах. Та мені було відмовлено у роботі компанії, сказавши що я їм дуже сподобалась, але вони не хочуть винаймати жінку» [100]. Тобто, даній жінці було відмовлено в роботі, не зважаючи на її досвід, знання та інше, лише тому, що компанія не бажала винаймати жінку на дану посаду.

Значною проблемою в захисті соціально-економічних прав жінок є і те, що попри велику кількість існуючих і прийнятих міжнародних документів в сфері захисту прав жінок, не значна кількість є обов'язковими і за якими держави мають надавати звіти до відповідних міжнародних органів щодо стану виконання положень в своїй країні, приміром такого документу є Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації стосовно жінок 1979 р. Та тут варто відзначити, важливу роль відіграє добросовісність держав, які подають звіти до міжнародних органів, адже не всі держави в своїх звітах надають реальні дані стосовно становища жінок.

Жінки є недостатньо представленими в урядах країн, а саме жінки-політики в тих чи інших країнах привертають увагу до проблем в сфері захисту прав жінок. Приміром, значно поширена не рівна оплата праці між чоловіками та жінками, причому це не є проблемою в декількох держав, така проблема має місце в кожній країні світу. Наприклад, у бразильській філії Forbes порівняли, для прикладу, що було б, якби Білл Гейтс, Марк Цукерберг одні з найбагатших людей планети, були жінками, тож за цими даними, Білл Гейтс виявився б не на першому місці найбагатших людей планети, а на четвертому, Марк Цукерберг отримував би менше на п'яту частину[101]. Це є ще одним доказом порушення прав жінок і того, що захист жіночих прав має бути більш дієвим, адже як жінки, не можуть, приміром,

забезпечувати себе та своїх дітей, коли їй отримані кошти не задовольняють потреб реального життя.

Та на нашу думкою, однією з ключових проблем в сфері захисту прав жінок є саме стереотипна думка, яка базується на багаторічній культурі того чи іншого регіону. Адже й досі чоловік в суспільстві сприймається, як годувальник сімейства, а жінка виключно, як домогосподарка, яка має задовольняти всі потреби чоловіка. Часто виховуючи доньок в таких регіонах, їх навчають не самостійності і саморозвитку, а хатнім роботам та готуванню, що впливає на підсвідомість дівчат вже з дитинства, які зростають з думкою того, що вони прийнятні виключно для здійснення домашніх робіт.

Всі вищеназвані проблеми в сфері захисту прав жінок, є причиною ігнорування прав жінок в суспільстві. Безробіття та економічна нестабільність, відсутність роботи є проблемою для кожного, як для чоловіка так і для жінок, та питання покращення прав чоловіків частіше вирішуються першочергово, а жіночі права та потреби відносяться на другорядний план і це є проблемою не лише всіх жінок у світі, а і всієї міжнародної спільноти, адже розвиток світу не можливий без участі в ньому жінок.

Отже, варто зазначити, що світ, де повсякденний сексизм залишається розповсюдженим, дискримінація жінок висуває особливі виклики міжнародній спільноті. І до таких проблем варто прислуховуватись і надавати захист прав жінкам, адже без жінок подальший розвиток людства просто неможливий.

Деякі держави сприймали свої зобов'язання в сфері захисту прав жінок серйозно, замінивши дискримінаційні закони новими правовими положеннями, що спрямовані на забезпечення статевої рівності під час працевлаштування та інших питань, пов'язаних із зайнятістю. Та все ж велика кількість держав світу практично не бажають боротися з дискримінацією за ознакою статі в трудовій сфері.

В деяких державах й досі збережені дискримінаційні закони стосовно жінок і це не зважаючи на існування міжнародних документів покликаних гарантувати захист прав жінок в економічній та соціальній сферах. В основному саме через

небажання урядів багатьох країн світу сприяти становленню прав жінок, представниці жіночої статі потребують дедалі більшого захисту своїх прав. Жінки страждають від низькооплачуваної роботи, від роботи в неформальному секторі, від проявів дискримінації при прийомі на роботу та багато інших факторів. І таке положення є досить сумним, адже на дворі 2018 рік, а жінки як сотні, тисячі років тому мають виборювати своє «місце під сонцем» заради нормального існування. Чи могли уявити ті жінки які починали рухи боротьби за становлення своїх прав та захисту своїх прав сотні років тому, що за плином часу вся їх робота може звестись нанівець? На жаль, це може бути сумною реалією майбутнього, якщо міжнародна спільнота не зробить значних кроків стосовно питань вирішення проблем захисту прав жінок. Варто відмітити, що загалом міжнародні документи прийняті зокрема в рамках ООН передбачають гарантію захисту соціально-економічних прав жінок та на практиці на жаль інша картина, яка демонструє не готовність урядів та суспільства багатьох країн відходити від культурних та гендерних стереотипів.

3.2 Удосконалення законодавства України у сфері захисту соціально-економічних прав жінок

З часів проголошення незалежності України й до сьогодні, наша держава перебуває на шляху становлення своєї демократичності і заради досягнення цієї мети, перед урядом держави постійно постають все нові проблеми, без вирішення яких становлення демократичної української держави просто неможливе. Однією з таких проблем є усунення всіх проявів дискримінації стосовно жінок і гарантування захисту соціально-економічних прав жінок. Забезпечення захисту соціально-економічних прав жінок є одним з ключових питань не лише України, а й всього світу в цілому, адже не зважаючи на зроблені кроки в сфері захисту соціально-економічних прав жінок, жінки всього світу почувають себе не захищено, оскільки майже щоденно права жінок порушуються. Жінки України також в повсякденному житті стикаються з проявами дискримінації стосовно їх прав, в соціально-економічній сфері включно, і тому проблема є важливою не

лише тому, що від неї напряду залежить економічний стан країни, а й те як наша країна буде сприйматись на міжнародній арені.

Жінки в Україні є надзвичайно амбіційними та суспільно активними і постійно прагнуть до нових відкриттів та можливостей, зокрема в соціально-економічній сфері. Та на жаль, така амбіційність жінок не сприймається належним чином, як з боку державних структур, так і з боку суспільства. Можливо це відбувається, через досі не забуте радянське виховання більшості людей нашої країни, де проблематика захисту прав жінок взагалі не підіймалась і тому в свідомості громадян жінка сприймалась в другорядній ролі і мала нести тягар домогосподарства. Проте зараз помітна значна перебудова свідомості громадян в зв'язку з євроінтеграцією України, але до повного розуміння необхідності участі жінок в соціально-економічній сфері пройде ще не один десяток років.

Саме через не найкращі реформи пострадянського періоду, жінки України зіштовхнулись з проявами дискримінації, які продовжуються і нині, не дивлячись на розвиток держави і суспільства в цілому. Жінки нашої країни з кожним роком все більше розуміють свою значимість, і те що вони нічим не гірші від жінок інших країн, які є більш захищеними в ході здійснення своїх прав в соціально-економічній сфері. Все більша кількість жінок виражають своє невдоволення, не боячись бути засудженими суспільством, як це було раніше.

Варто відмітити, що Україна з поміж пострадянських країн однією з перших змінила законодавство враховуючи гендерну проблематику. Необхідно зазначити, що нашою державою рівність прав жінок і чоловіків і захист прав жінок було закріплено в Конституції однією з перших в світі. Так, рівність прав жінок та чоловіків, закріплена в ст. 24 Конституції України, закріплена «Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками. Рівність прав жінки і чоловіка забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у

громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановленням пенсійних пільг; створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям» [102]. Основним законом України закріплено гарантування рівності між чоловіками та жінками, що безумовно є позитивним фактом, адже це покладає шлях врахування принципу рівності в усіх законодавчих актах країни.

В Конституції, окрім закріплення рівноправності чоловіків та жінок, містяться й інші статті покликані встановлювати захист соціально-економічних прав жінок, а саме вільність і рівність у своїй гідності, правах і свободах, що є невідчужуваними та непорушними (ст. 21); рівне право всіх громадян на свободу об'єднання в політичні партії та громадські рухи (ст. 36), рівне право доступу до державної служби, у т.ч. в органах місцевого самоврядування (ст. 38); право на власність (ст. 41); право на підприємницьку діяльність (ст. 42); право на працю (ст. 43) та низку інших покликаних покращувати становище прав жінок в соціально-економічній сфері [102].

Україною, з часу проголошення незалежності, підписано і ратифіковано низку міжнародних документів, в яких закріплено стандарти захисту соціально-економічних прав жінок, зокрема Загальну декларацію прав людини 1948 р, Конвенцію з викорінення всіх форм дискримінації стосовно жінок 1979 р. і також ратифіковано всі основні конвенції створені МОП, які стосуються становленню та захисту соціально-економічних прав жінок.

Варто відмітити, що одним із найвагоміших міжнародних документів покликаних захищати права жінок є прийняті на четвертій всесвітній конференції зі становища жінок, Пекінська декларація та Платформа дій 1995 р., згаданих в попередніх розділах, питання які були висвітлені в цих документах поклали основу для документів Спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН «Жінки в 2000 році: рівність між чоловіками і жінками, розвиток і мир у XXI столітті» та є

певною основою для формування правових норм щодо захисту прав жінок та забезпечення гендерної рівності в Україні [103].

Завдяки приєднанню до міжнародних документів в сфері захисту прав жінок, Україна значно просунулась в сфері захисту соціально-економічних прав жінок та у сфері становлення рівності між чоловіками та жінками. За роки незалежності законодавство було підлаштовано відповідно до міжнародних стандартів, що призвело до появи низки організацій покликаних надавати захист соціально-економічних прав жінок в межах України.

Одним з найвизначніших досягнень України в сфері захисту прав жінок стало прийняття Закону України «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків» від 8 вересня 2005 р. Метою Закону визначено досягнення паритетного становища жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства шляхом правового забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, ліквідації дискримінації за ознакою статі та застосування спеціальних тимчасових заходів, спрямованих на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків реалізовувати рівні права, надані їм Конституцією і законами України [104]. Саме тому, можна сказати, законом України гарантується рівність прав жінок і чоловіків в ході здійснення їх діяльності, зокрема в ході здійснення трудової діяльності. Даний Закон був створений в зв'язку з усвідомленням урядом держави необхідності надання захисту прав жінкам, адже світова тенденція дискримінації жінок в суспільному житті в тому числі в соціально-економічній сфері мала місце й в Україні, тому перед державою постало питання вирішення такої проблеми. За допомогою цього Закону в Україні був піднесений механізм забезпечення прав і можливостей жінок, завдяки якому законодавство було підсилено роботою центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, інституту радників з гендерних питань та Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини задля забезпечення захисту прав жінок.

Як було зазначено, Україною було ратифіковано Конвенцію про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р., наглядовим органом якого є Комітет

з ліквідації дискримінації щодо жінок, і 2003 року Комітетом було надано рекомендації уряду України, щодо покращення стану прав жінок. Так, реагуючи на надані зауваження та рекомендації Україною було ратифіковано Факультативний протокол до Конвенції 1979 р., що наділяє Комітет правом приймати індивідуальні скарги й відповідно реагувати на них, так само як і проводити розслідування у випадках, коли мають місце серйозні чи систематичні порушення даної Конвенції. Безумовно ратифікація даного протоколу, несе позитивні сторони не лише тому, що жінкам надано можливість покращення захисту їх прав, а саме у випадку вичерпання всіх національних засобів захисту, жінки мають змогу звернутись за захистом своїх прав до міжнародних органів, і ще позитивність розкривається саме в піднесенні впевненості жінок.

Ще одним важливим Законом покликаним забезпечувати захист прав жінок є Прийнятий у 2012 р. Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», який забороняє дискримінацію зокрема, за ознаками статі [105].

Відповідно до цього Закону державна політика щодо запобігання та протидії дискримінації спрямована на: недопущення дискримінації; створення умов для своєчасного виявлення фактів дискримінації та забезпечення ефективного захисту осіб та/або груп осіб, які постраждали від дискримінації» [105]. До сфери суспільних відносин Закон відносить: громадсько-політичну діяльність, державну службу та службу в органах місцевого самоврядування, правосуддя, трудові відносини, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист, житлові відносини, доступ до товарів і послуг та інші сфери суспільних відносин (ст.4) [105]. Також в Законі Омбудсмен був наділений повноваженнями виявляти та усувати всі прояви дискримінації та звертатись до суду з заявами, які стосуються проявів дискримінації заради захисту від подібних порушень.

Україна не спинила свою діяльність лише прийняттям Законів, урядом було затверджено ряд державних програм стосовно забезпечення рівності чоловіків та жінок. Так прикладом є Державна програма забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2016 року була ухвалена в 2013 р.

[106]. Розробка даної програми була б неможливою без співпраці уряду України з міжнародними організаціями, що вкотре доводить значимість саме міжнародної співпраці в сфері захисту соціально-економічних прав жінок. Адже проблема забезпечення рівності чоловіків та жінок та становлення захисту прав жінок є не лише проблемою однієї держави, а всього цивілізованого світу.

Основною метою Програми 2013 р. визначено впровадження гендерних підходів в усі сфери життєдіяльності суспільства. Серед основних завдань і заходів цієї Програми слід виділити наступні: створення нормативно-правових умов для забезпечення гендерної рівності, це, зокрема, приведення нормативно-правових актів у сфері гендерної рівності у відповідність з Конвенцією про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності № 100, Конвенцією про дискримінацію в галузі праці та занять № 111, Конвенцією про рівне ставлення й рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками № 156; внесення змін до Національного класифікатора ДК 003:2010 "Класифікатор професій" для приведення його термінології у відповідність із законодавством про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків [106]. Та на нашу думку, одним із найголовніших питань піднятих в ході цієї програми є питання потрібності покращення участі жінок на ринку праці в Україні, це стосується підвищення жінок на посадах, та піднято питання щодо жінок які мають дітей, створити їм такі умови де б вони могли поєднувати роботу та піклування за дітьми, не пригнічуючи свої права.

У зв'язку з курсом євроінтеграції України, в 2016 році Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до Кодексу законів про працю України щодо гармонізації законодавства у сфері запобігання та протидії дискримінації з правом Європейського Союзу. Відповідно до поправки цього Кодексу забороняється будь-яка дискримінація у сфері праці, зокрема порушення принципу рівності прав і можливостей, пряме або непряме обмеження прав працівників залежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, гендерної ідентичності, сексуальної орієнтації, етнічного, соціального та іноземного походження, віку, стану здоров'я, інвалідності, підозри

чи наявності захворювання на ВІЛ/СНІД, сімейного і майнового стану, сімейних обов'язків, місця проживання, членства у професійній спілці чи іншому об'єднанні громадян, участі у страйку, звернення або наміру звернення до суду чи інших органів за захистом своїх прав або надання підтримки іншим працівникам у захисті їхніх прав, за мовними чи іншими ознаками, не пов'язаними з характером роботи або умовами її виконання (ст. 2.1 Кодексу законів України про працю) [107]. Дана поправка є необхідною для нашої держави, оскільки рівність статей є одним із ключових принципів ЄС, і тому всі закони та положення законодавства нашої країни мають бути з урахуванням принципу рівності.

Загалом, варто відмітити, що законодавство України в сфері захисту соціально-економічних прав жінок та в сфері становлення рівності статей цілком відповідає існуючим міжнародним стандартам. Однак на практиці ми все ж бачимо цю сумку картину з проявами дискримінації стосовно жінок, і це попри передбачену відповідальність в тому числі і кримінальну за порушення вимог законодавства про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Ключовою проблемою є незнання жінок своїх прав та як наслідок неможливість їх захисту, через це жінкам не рідко доводиться погоджуватись з принижуючими діями, приміром, в ході здійснення трудової діяльності і займати лише допоміжне місце порівняно з чоловіками.

Жіноче населення України складає майже 22, 4 мільйони і дана кількість є значно більшою за численність чоловіків, проте переважна більшість жінок не допомагає в сфері захисту соціально-економічних прав жінок, жінки і нині є більш пригніченими в ході реалізації своїх прав порівняно з чоловіками.

В Україні заробітна плата жінок є на 30% меншою за чоловічу, жіноче безробіття порівняно з чоловіками є на 17% більшим, і це все призводить до економічної нестабільності жінок в Україні. На жаль, місце дискримінації жінок на ринку праці в Україні проявляється достатньо на високому рівні, що несе негатив не лише на становище жінок в суспільстві, а і на стан і розвиток економіки держави в цілому.

Жінки стикаються з проблемами вже при пошуку роботи, працедавці в своїх оголошеннях вказують бажаний вік, вимоги до зовнішності та, що найгірше бажану стать переважно чоловічу, ці всі дії з боку працедавців мінімізують спроможність жінок знайти не те що бажану роботу, а й будь-яку загалом. І це все не зважаючи на те, що законодавством заборонено в оголошення на роботу зазначати вік і вказувати бажану стать, проте як ми бачимо така заборона не діє на працедавців. Розповсюджена дискримінація щодо жінок зі сторони працедавців, лімітує спроможність жінок відшукати престижну роботу та обіймати бажані робочі місця та отримувати високу заробітну плату. Не рідко в ході співбесіди, через небажання працедавців винаймати жінок, вони запитують жінок інформацію щодо сімейного положення та про родину, щоб потім завдяки отриманій інформації відмовити жінкам в працевлаштуванні навіть не зважаючи на те що вони повністю підходять з професійного погляду. Також працедавці мотивують відмову жінкам в отриманні роботи в зв'язку з тим, що згодом одинокі жінки вийдуть заміж, народять дітей і підуть у декретну відпустку і тому винаймання жінок є невигідним. Працедавці виправдовують такі дії, тим що винаймання жінок несуть більші економічні витрати для того чи іншого підприємства, саме через те, що жінки можуть піти у відпустку по догляду за дитиною чи взяти відпустку заради догляду за дитиною, що хворіє і те що жінка є менш витривалою, аніж чоловіки і також, що жінки є більш емоційними і це може заважати виконанню трудових обов'язків. Безумовно ці виправдовування працедавців є дискримінуючими і беззаперечно дещо стереотипними, адже емоційна сторона притаманна не лише жіночій половині населення, і судження стовно надмірної емоційності жінок є перебільшенням.

Жінки менше мають змоги просуватись кар'єрними сходами на території України, саме через думку того, що жінка не має ні права, ні достатнього розуму і досвіду, для головування над чоловіками. Таке положення речей принижує гідність жінок і тому жінки стикаються з неможливістю просування кар'єрними сходами далі якоїсь умовної планки тільки тому, що це жінка.

Жінки загалом представлені в галузях сфери обслуговування: у торгівлі працює 75 % жінок, у системі освіти – 74 %, у сфері охорони здоров'я – 80 %, у громадському харчуванні – 84 %, що засвідчує мінімальну представленість жінок в так званих престижних професіях.

Найбільший розрив між жінками і чоловіками в Україні на сьогоднішній день спостерігається в оплаті праці, обійманні ключових посад у бізнесі та державному управлінні. Не рідко через нестабільний стан економіки, жінки вимушені погоджуватись на нерівну оплату та жахливі умови праці, часто жінкам доводиться працювати в так званому «тіньовому секторі» через нестачу інших спроможностей, що значно зменшує гарантованість захисту їх прав. На превеликий жаль, жіноча участь в різноманітних економічних стосунках гальмується правовими перешкодами та якимись шаблонними судженнями з приводу жінок. Заробітна плата жінок, за однаково виконану роботу є значно меншою ніж оплата чоловіків, що знову ж таки зменшує можливість жінок створити для себе та своєї родини прийнятні умови для існування, адже жінки більш схильні витратити свої кошти на купівлі продуктів харчування, ліків, сплачування комунальних послуг тощо і саме через недостатність коштів, жінкам доводиться скорочувати витрати, що призводить до неприйнятних умов праці.

Через стереотипне мислення суспільства стосовно прав жінок, жінки мають не рівну оплату праці, порівняно з чоловіками, адже історично сформованою є думки, що чоловік є годувальником родини і тому його заробітна плата має бути більшою, і навіть це відбувається з урахуванням того, що виконана робота є однаковою. Це все призводить до так званої фемінізації бідності населення України, адже нині кожна друга жінка отримує дохід рівня прожиткового мінімуму, тоді як кожен другий чоловік, має заробітню плату в декілька разів більшою.

До недавнього часу законодавством України було заборонено жінкам обіймати понад 500 професій. На щастя, дану заборону було скасовано [108], адже урядовцями було усвідомлено, що це порушує права жінок. Дана заборона існувала довгий час і значно зменшувала спроможність жінок на розвиток в

різних галузях трудової сфери, виправдовуючи це псевдо захистом прав жінок, проте велика кількість заборон, які мали місце в законодавстві, значно перебільшує прийняті Україною, міжнародні норми та стандарти з урегулювання праці жінок.

Жінки, які стали матерями стикаються з певними перепонами, в ході здійснення їх трудової діяльності і в Україні, хоч як вже зазначалось вище і міжнародними нормами і національними, передбачені перерви жінкам для годування дітей груддю, такі перерви мають бути включені в трудові години і так само оплачуватись. Та на практиці, жінки в Україні мають або взагалі відмовитись від годування груддю заради роботи або такі перерви виключаються з оплачуваних робочих годин, що порушує права жінок, та за браком часу і знань своїх прав жінки не звертаються за захистом своїх прав, опускаючи ці проблеми на дно забуття, через розуміння і страх звільнення, тому більшість жінок вважає, що краще робота з такими порушеннями, аніж взагалі її відсутність. Також не рідко через такі перерви, жінки пропускають важливі новини та право вносити свої пропозиції, що знову ж таки зменшує можливість жінок, наприклад просуватись кар'єрними сходами, адже без вагомих внесків і пропозицій ніхто навіть і не задумається підвищити такі жінку в посаді.

На нашу думку, уряду України варто перейняти, досвід Австралії стосовно даного питання, 2016 року парламент Австралії оприлюднив рішення про дозвіл годування дитини груддю в будівлі парламенту, до прийняття цього рішення дітям було заборонено перебувати в залі засідань, а жінки-політики, яким треба було погодувати дитину, могли голосувати за довіреністю [109]. І так вперше в світовій історії Австралійський сенатор Ларіса Вотерс стала першим політиком, яка відкрито годувала дитину грудьми в стінах національного парламенту. Дана подія є безумовно історичною, адже це відриває нові можливості для жінок всього світу в трудовій сфері. Хоча варто відзначити, що хоч колеги з парламенту виявили підтримку рішення пані Вотерс годувати свою дитину під час виступу на цьому засіданні та все ж світова спільнота відреагувала на це дещо змішано, хоча

на нашу думку прийняття такого рішення лише посилить захист прав жінок в ході здійснення трудової діяльності.

Стосовно жінок, які зайняті в політичному секторі України, то тут теж присутні певні проблеми, які на нашу думку, пов'язані перш за все зі сталим стереотипом, що жінка не приносить в політиці жодної користі. Не дивлячись на внесені зміни у 2013 р. до Закону України про «Політичні партії України», які передбачали 30-ти відсоткову добровільну гендерну квоту у виборчих списках кандидатів в депутати (ст. 8), кількість жінок, представлених у Верховній Раді України, становить близько 12% і головною причиною цього є відсутність закріплення санкцій для партій-порушниць, Україна на жаль є одним з лідерів серед найнижчого представлення жінок у владі, що в десятки менше ніж показники в європейських країнах. Негативні показники і у представлені жінок в зовнішній політиці, де керівниками дипломатичних установ України за кордоном є всього 4 жінки (Ватикан, Велика Британія, Португалія, Угорщина); серед генеральних консулів – 30% жінок. Усвідомлюючи дану проблему Міністерство закордонних справ 2018 року приєдналось до руху HeForShe започаткована організацією ООН-Жінки, метою якого є досягнення гендерної рівності та захисту прав жінок, в ході співпраці МЗС з ООН-Жінки буде проведено гендерний аудит міністерства. Також варто зазначити, що в грудні 2018 року не бере чинності новий Закон України «Про дипломатичну службу», положення якого приділені увазі захисту прав жінок. На нашу думку, сповільнює включення жінок у політичне життя країни, саме нестача державної політичної програми, де були б сформовані ідеї подолання гендерних стереотипів та шляхи за допомогою яких жінки б включались до політичного життя України і сприяли розбудові та модернізації українського законодавства в сфері захисту прав жінок, адже як свідчить світова практика, в багатьох країнах на державному рівні зміни стосовно захисту прав жінок були ініційовані саме жінками, а за відсутність представлення жінок у гілках влади України, неможливо говорити про рушійний розвиток захисту соціально-економічних прав жінок.

Багато жінок, які не в змозі знайти роботу, яка б повністю задовольняла їх потреби чи ті жінки, які втомились отримувати не обґрунтовані відмови при прийомі на роботу, прагнуть займатись підприємницькою діяльністю задля забезпечення свого існування. Проте варто відмітити, що жінки майже не представлені у великому бізнесі, а зосереджені саме в малому та середньому бізнесі. Така тенденція, більшим чином спричинена саме через те, що жінки власноруч створюють той чи інший бізнес, адже державою не передбачено підтримання та заохочення жінок до займання підприємницькою діяльністю, що перш за все несе негативний відбиток на економічний стан України загалом.

Впровадження міжнародних гендерних стандартів дедалі все більше набуває вагомого значення в політичних та зовнішньополітичних процесах нашої держави. Це беззаперечно зумовлено зі шляхом євроінтеграції України, умовою якої є забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків і захист прав жінок, адже як зазначалось вище жінки в Україні потребують захисту своїх прав, оскільки не дивлячись на наявні законодавство, яке загалом відповідає міжнародним стандартам, все ж потребує як і законодавчої модернізації так і боротьби з історично складеними суспільними стереотипами стосовно становища прав жінок.

Тому, в зв'язку з прагненням України приєднатись до ЄС, варто внести певні зміни до законодавства і орієнтуватись на досвід європейських країн в сфері захисту соціально-економічних прав жінок. Доцільно орієнтуватись на досвід Швеції, адже Швеція є однією з небагатьох країн де розрив в оплаті праці, працевлаштуванні, економічній стабільності, обійманні посад у державному секторі тощо, між чоловіками та жінками мінімальний. Наприклад, 2008-го року в Швеції був прийнятий так званий Дискримінаційний Акт, який замінив сім антидискримінаційних законів, велике місце в цьому документі посідають питання запобігання дискримінації на підставі статі та рівні права чоловіків і жінок [110]. Також в Швеції існує посада Міністра з питань гендерної рівності, в повноваження якого входить нагляд за дотриманням принципів рівності в різних сферах життя, від освіти до працевлаштування та до розширення економічних

можливостей жінок. Тому, на нашу думку уряду України варто започаткувати таку ж посаду Міністра з питань гендерної рівності, діяльність і повноваження якого були б вузькопрофільні, тобто спрямовані виключно на становлення рівності статей та забезпечення захисту жінок в усіх сферах діяльності. Адже дивлячись, на не надто позитивне становище прав жінок в Україні варто констатувати, що в Міністерстві соціальної політики України не приділяють достатньої уваги внесенню до статистичних даних та звітів, розділів з обрахунку претензій та численних порушень, які стосуються дискримінації жінок в трудовій та економічній діяльності, демонструючи неготовність розбирати та досліджувати дискримінаційні факти при, наприклад, наймі жінок на роботу.

Також, варто розробити Закон, який би надавав захист жінкам, які зайняті в неформальному секторі економіки України, адже значна кількість жінок працює переважно в ньому.

Також доцільно, заохочувати жінок, які займаються підприємницькою діяльністю шляхом заохочення більшого доступу до фінансових послуг, які часто залишаються недоступними для жінок, хоча варто відмітити, що такі заходи можуть допомогти не лише жінкам, а й чоловікам, та все ж особливо важливе значення вони мають для жінок.

Багато жінок України є домогосподарками або несуть подвійне навантаження, тобто працюють і займаються хатніми справами не мають заробітної плати, і це ставить жінок в нерівне становище з чоловіками, оскільки хатні справи це така ж сама робота, яка несе користь в родині, тому, на нашу думку, варто створити соціальну політику, яка визнає та фінансує неоплачувану роботу жінок.

Кодексом законів про працю ст.186 передбачено місця на підприємствах для жінок, які годують дітей груддю, проте не зважаючи на це закріплення, на практиці лише 2% підприємств забезпечують жінкам місця для кормління, але навіть без належних умов. Тому уряду, варто розробити підзаконний акт де були б зазначені детальні вимоги, які мають забезпечувати роботодавці на робочих місцях для жінок, які годують груддю, рекомендуємо включити до цих вимог

відведення місця в жіночих вбиральнях для переодягнення немовляти, та також наявність дитячих боксів де містилось би все необхідне для матері та дитини. Така політика могла б допомогти покращити та змінити ставлення суспільства до культури щодо здатності жінки працювати і одночасно виховувати дітей.

Уряд України, повинен підтримувати жіночі колективні дії та лідерство, що дає змогу жінкам протистояти діючим структурам влади. При наданні такої підтримки державні програми мають бути реалізовані за допомогою урахування думки жінок.

В рамках Міністерства юстиції України проходить програма « Я маю право» завдання якої, не лише підвищити юридичну грамотність українців та інформувати громадян про їх права, а й за допомогою даної програми навчити захищати свої права. Тому, вважаємо за доцільне Міністерству соціальної політики України, створити схожу програму, але з урахуванням проблем захисту соціально-економічних прав жінок, і розмістити їх в центрах для молодих матерів, лікарнях, стендах і створити сайт куди можна поскаржитись на порушені права.

Слід також, втілити захист, що стосується специфічних потреб жінок, а саме соціальної допомоги по безробіттю, підтримки дітей та соціальних пенсійних програм жінок.

Варто внести зміни до Податкового кодексу України, а саме до ст. 169, ми вважаємо, що варто спростувати процедуру отримання податкових пільг для жінок, які є матерями-одиначками, дана стаття є важливою, адже це незмірно зменшує економічне навантаження на жінок, та через складність процедури отримання більшість жінок змушені відмовитись від свого права на зменшення податків. Тому варто, започаткувати електронне подання документів, що значно збереже час і сили жінок, які матерями-одиначками.

Уряду України, варто інвестувати у політику та системи соціального захисту, щоб створювати сприятливі умови для вступу та процвітання жінок на офіційному ринку праці, наприклад, денний догляд за дитиною, більш гнучкі години роботи та соціальне забезпечення.

Також до законодавства, слід включити положення стосовно інвестування в жіночі організації, адже нині саме жіночі правозахисні організації реагують на стан порушень соціально-економічних прав жінок в нашій державі, і надають допомогу в тому числі і правову жінкам, які потребують захисту.

На державному рівні має бути забезпечений зв'язок з місцевими та національними державними установами та установами на міжнародному рівні з акцентом на правах жінок та роботі зі стану покращення правового захисту працюючих жінок.

Також варто створити спеціальний орган, який систематично здійснював нагляд за дотримання прав жінок, зокрема соціально-економічних і надавав свої звіти урядовцям, задля швидкого реагування на виявленні порушення прав жінок і забезпечення захисту прав жінок.

Також на державному рівні має відбуватись подолання стереотипів стосовно жінок і тому варто заборонити в підручниках шкільної програми, представлення ролі жінки виключно як матері та господині, задля того, щоб дівчатка змалечку не закарбовували таку роль жінки в суспільстві як єдину правильну. Державі слід акцентувати увагу, на створенні державних програм, які б навчали та спрямовували жінок поєднувати материнство та роботу, забезпечувати всебічну професійну підготовку жінок, створювати за рахунок держави курси та майстер класи, адже без відчуття державної підтримки, жінкам досить тяжко розвиватись та досягати успіху, а це беззаперечно є важливою і необхідною складовою економічного зростання держави.

Беззаперечно, варто виділяти належне фінансування заради впровадженню нормативних актів в сфері захисту соціально-економічних прав жінок, оскільки саме не рідко саме через недофінансованість більшість проектів законів так і залишаються на стадії проектів.

Отже, варто відмітити, що загалом законодавство України відповідає міжнародним стандартам в сфері захисту соціально-економічних прав жінок і вітчизняне законодавство є одним із кращим не теренах пострадянських країн.

До головних міжнародних актів, прийнятих Україною де містяться стандарти захисту соціально-економічних прав жінок належать: Загальна декларація прав людини 1948 року, Міжнародний пакт про економічні соціальні і культурні права 1966 р., Конвенція з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р. та інші. Міжнародні стандарти захисту соціально-економічних прав жінок мають визначати та забезпечувати свободу, справедливість та рівність в соціально-економічній сфері, але на практиці як держави так і приватні установи в тому числі і Україна, не дотримуються закріплених міжнародних стандартів стосовно жінок, і не реалізація їх захисту є великою проблемою для всього людства.

Жінки України чи не щоденно стикаються з проявами дискримінації стосовно їх прав і потребують захисту своїх прав, тому необхідно внести певні зміни до законодавства заради поліпшення становища жінок України, що буде мати позитивний відбиток не тільки для жінок, а і для економіки нашої держави, адже без повної участі жінок на ринку праці не можливий розвиток держави в цілому, адже економіка зростає швидше, коли працює більше жінок. Якщо уряди хочуть заробляти на цьому, вони повинні не тільки усунути перепони які зменшують роль жінок, але й стимулювати вступ жінок до робочої сили. Це включає в себе заборону на сексуальні домагання на роботі, оскільки сексуальні домагання можуть підірвати економічні можливості жінки та перспективи кар'єрного росту. Тому забезпечення, захисту соціально-економічних прав жінок в Україні є надзвичайно важливим та необхідним заради майбутнього держави.

Висновки до розділу 3

Підсумовуючи, можна констатувати, що на превеликий жаль, не дивлячись на багаторічну боротьбу жінок за захист своїх прав, зокрема, соціально-економічних, проблеми щодо їх реалізації мають місце й нині. Навіть не дивлячись на доволі розгалужену міжнародну базу в сфері захисту соціально-економічних прав жінок, представниці жіночої статі все ще не мають повного доступу до користування своїми правами в багатьох сферах суспільного життя. Міжнародні стандарти захисту соціально-економічних прав жінок, прийняті в

рамках багатьох міжнародних глобальних та регіональних організацій світу, покликані забезпечувати захист прав жінок та є певним орієнтиром для багатьох країн світу.

Держави, котрі приєднуються до тих чи інших міжнародних документів, покликаних встановлювати міжнародні стандарти соціально-економічних прав жінок, демонструють свої наміри забезпечувати захист соціально-економічних прав жінок, та нерідко таке волевиявлення держав так і залишаються в основному на папері. На практиці, попри значні позитивні здобутки міжнародної спільноти, жінки чи не щоденно стикаються зі значними порушеннями своїх прав, зокрема, жінки страждають від низькооплачуваної роботи, від роботи в неформальному секторі, від проявів дискримінації при прийомі на роботу.

Не дивлячись, що на дворі 21 століття, в деяких державах й досі збережені дискримінаційні закони стосовно жінок і це не зважаючи на існування міжнародних документів покликаних гарантувати захист прав жінок в соціально-економічній сфері. На нашу думку, саме небажання урядів багатьох країн світу сприяти становленню прав жінок, представниці жіночої статі потребують дедалі більшого захисту своїх прав. І на жаль, таке положення речей важко змінити, адже не дивлячись на рушійну силу більшості міжнародних організацій, примусити ті чи інші держави, змінити таку сумну ситуацію, практично неможливо. Та це не означає, що міжнародна спільнота має з цим погоджуватись, світ постійно розвивається і пошук нових шляхів вирішення проблем у сфері захисту соціально-економічних прав жінок має вагоме значення, позаяк без вирішення цього питання подальший розвиток світу є неможливим.

Варто відмітити, що загалом міжнародні документи прийняті зокрема в рамках ООН передбачають гарантію захисту соціально-економічних прав жінок та на практиці на жаль інша картина, яка демонструє не готовність урядів та суспільства багатьох країн відходити від культурних та гендерних стереотипів.

Деякі держави сприймали свої зобов'язання в сфері захисту прав жінок серйозно, адаптуючи та покращуючи свої законодавства відповідно до вимог міжнародних документів, та на практиці це нерідко зовсім не відображається.

Прикладом, є також і Україна, де загалом законодавство відповідає міжнародним стандартам в сфері захисту соціально-економічних прав жінок і вітчизняне законодавство є одним із кращим не теренах пострадянських країн, та на жаль, маємо констатувати, що захист соціально-економічних прав жінок не є повністю забезпеченим в Україні. Жінки України чи не щоденно стикаються з проявами дискримінації стосовно їх прав і потребують захисту своїх прав, тому необхідно внести певні зміни до законодавства заради поліпшення становища жінок України, що буде мати позитивний відбиток не тільки для жінок, а і для економіки нашої держави, адже без повної участі жінок на ринку праці не можливий розвиток держави в цілому.

Та все ж, варто відмітити, що розуміння уряду України важливості захисту соціально-економічних прав жінок, відображається саме у тісній співпраці з міжнародними організаціями. Так, приміром, Міністерство закордонних справ України 2018 року приєдналось до руху HeForShe започаткована організацією ООН-Жінки, метою якого є досягнення гендерної рівності та захисту прав жінок, в ході співпраці МЗС з ООН-Жінки буде проведено гендерний аудит міністерства, що беззаперечно позитивно вплине на стан захисту прав жінок.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного, нами, дослідження було вивчено міжнародні стандарти захисту соціально-економічних прав жінок. Визначення проблематики та задач випускної кваліфікаційної роботи здійснювалось шляхом проведення дослідження існуючих теоретичних та практичних матеріалів. Підсумовуючи, отримані результати дослідження, проведеного нами у випускній кваліфікаційній роботі, можемо констатувати:

1. Становлення інституту захисту соціально-економічних прав жінок, протягом сотні років неодноразово змінювалось і усвідомлення жінками своїх політичних, громадянських, економічних та трудових прав пройшло немало етапів свого історичного розвитку на шляху становлення та захисту своїх прав, важливою передумовою становлення інституту захисту соціально-економічних прав жінок, мали революційні події, зокрема, Велика французька революція 1789 р., що справило неабиякий ефект на тогочасне жіноче населення світу і в результаті чого, жінки все більш згуртовувались в різноманітні жіночі феміністичні рухи, які боролись за становлення своїх прав. Згодом в ході промислових революцій, жінки все більше втягуються в виробництво, і це спонукало жінок ще більш боротись та ставати на захист своїх соціально-економічних прав.

Наступним етапом в становленні інституту захисту соціально-економічних прав жінок, стала діяльність Ліги Націй та МОП, які стали першими міжнародними структурами, першочерговими цілями, яких було саме забезпечення захисту прав працюючих жінок, які готуються стати матерями.

Період після закінчення Другої світової війни, характеризується певним сплеском появи національних правових норм у сфері захисту прав жінок. Адже в період війни, поки чоловіки воювали, жінки працювали на виробництвах, і власне після її закінчення більшість жінок не влаштувало повернення до домашніх справ, це і спонукало уряди держав світу приймати закони, які могли встановлювати та захищати права жінок.

Діяльність розпочату Лігою Націй стосовно захисту соціально-економічних прав жінок, продовжила її правонаступниця, а саме ООН. Саме під егідою ООН розроблені перші міжнародні документи, котрі покликані встановлювати стандарти захисту соціально-економічних прав жінок.

Період активізації міжнародного співтовариства щодо становлення інституту захисту прав жінок та рівності статей починається саме з 1975 р., коли під егідою ООН і за участю міжнародних НУО кожні п'ять років проводилися всесвітні конференції з становища жінок. В ході цих конференцій було прийнято низку міжнародних документів, покликаних забезпечувати захист прав жінок, зокрема соціально-економічних, серед них: План дій; Стратегії з поліпшення становища жінок; Пекінська декларація і Платформа дій, Декларації тисячоліття ООН 2000 р.

2. Більшість міжнародних стандартів захисту соціально-економічних, містяться в міжнародних актах прийнятих під егідою ООН, МОП, Ради Європи та інших, серед них варто виокремити: Загальну декларацію прав людини 1948 р., Міжнародний пакт про економічні соціальні і культурні права 1966 р., Конвенцію з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р., тощо, на регіональному рівні стандарти містяться в Європейській конвенції про захист прав та основоположних свобод людини 1950 р. та Європейській соціальній хартії 1961 та 1996 р, Декларацію прав людини АСЕАН 2012 р., Африканську хартію прав людини і народів 1981р., Протокол з прав жінок у Африці 2003р.

Міжнародні стандарти захисту соціально-економічних прав жінок, мають визначати та забезпечувати свободу, справедливість та рівність в усіх сферах суспільного життя. Та все ж, необхідно відмітити, що для повної реалізації таких документів з їх ідеями, потрібно щоб ті чи інші положення містились в національних законодавствах, задля їх дій в щоденному житті суспільства.

3. Провідну роль в сфері захисту соціально-економічних прав жінок займає Організація Об'єднаних Націй. За роки своєї діяльності, дана глобальна організація зробила вагомий внесок в сферу захисту прав жінок і становлення прав жінок загалом. В рамках ООН, наявні також спеціальні органи, такі як:

Комітет ООН з економічних, соціальних і культурних прав, Комісія зі становища жінок, Комітет з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок та ООН-Жінки.

Комісія зі становища жінок є провідним органом в сфері захисту соціально-економічних прав жінок, завдяки її діяльності зроблено вагомі кроки стосовно забезпечення захисту соціально-економічних прав. Та все ж, варто зауважити, що значним недоліками даного органу є відсутність повноважень, щодо розслідування чи прийняття заходів стосовно держави, де було виявлено порушення прав жінок. Доцільно наділити, даний орган, більшими повноваженнями, а саме надати дозвіл Комісії розглядати прояви порушень прав жінок в державах і також перевіряти надані урядами звіти стосовно становища жінок шляхом розслідування, адже таким чином можливо перевірити достовірність отриманих звітів держав, оскільки не завжди уряди держав демонструють реальні показники стану прав жінок.

ООН-Жінки є вузькопрофільним підрозділом і опікується виключно жіночими питаннями, даний орган тісно співпрацює з урядами та громадянським суспільством для розробки законів, політик, програм та послуг, необхідних для впровадження стандартів захисту соціально-економічних прав жінок. Діяльність ООН-Жінки стосовно прав жінок, зосереджена, більшим чином на декількох пріоритетних сферах, а саме підвищення участі жінок в усіх аспектах життя та покращення економічних можливостей жінок.

Комітет з ліквідації дискримінації щодо жінок є одним із основних міжнародних контролюючих органів, котрий відповідальний за виконання державами своїх конвенційних зобов'язань. Він розглядає початкові та періодичні доповіді держави про «національні заходи, спрямовані на поліпшення становища жінок», комітет може задавати уточнюючі запитання представникам країн і потім надає заключні зауваження, які можуть містити рекомендації щодо заходів, які необхідно вжити для поліпшення становища жінок в тій чи іншій країні. Проте, не рідко надані рекомендації готуються для всіх держав-учасниць, а не конкретним державам і тому вони мають дещо загальний характер, що значно ускладнює контроль за їх виконанням. Певним недоліком даного Комітету, також є те, що

держави мають подавати доповідь кожні 4 роки, що в ситуації того, що соціально-економічні права жінок порушуються, до сих пір в більшості державах світу є занадто великим терміном, необхідно, задля швидкого реагування на проблеми захисту соціально-економічних прав жінок подавати такі звіти, щонайменше кожного року.

Комітет ООН з економічних, соціальних і культурних прав, створений задля контролю за виконанням зобов'язання положень Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. Комітет розглядає звіти держав-учасників та надає загальні зауваження з тематичних питань, пов'язаних з Пактом.

Не дивлячись, на здобутки ООН та її органів, визнається, що не зважаючи на існуючі міжнародні документи, жінки все ж потребують захисту їх прав, зокрема в соціально-економічній сфері. І тому робота ООН та її органів не буде зупинятись на досягнутих здобутках.

4. Загальноприйнятим фактом є те, що сфера міжнародного захисту прав жінок більш розгалужена на універсальному рівні, саме в рамках ООН проте, варто відмітити, що більшість міжнародних організацій, котрими зроблено значний внесок в сферу захисту соціально-економічних прав жінок, представлена саме на регіональному рівні, діяльність організацій на регіональному рівні значно доповнює діяльність ООН, враховуючи особливості своїх регіонів. Така діяльність організацій здійснюється в африканському, європейському та азійському регіоні.

Однією з регіональних міжнародних організацій, котра опікується питаннями захисту прав жінок є ОБСЄ. Чільне місце в структурі ОБСЄ займає Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини. Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини організують семінари, заради донесення державам-учасницям проблем в сфері захисту прав жінок, так приміром було проведено семінар для представників держав, питання якого присвячувались поширенню гендерної рівності та прав жінок, як на національному, так і на міжнародному рівнях, та також захисту прав жінок в найбільш уразливих сферах їх діяльності, зокрема в

соціально-економічній. Варто зауважити, що діяльність ОБСЄ вносить важливі корективи до сфери захисту прав жінок, розглядаючи рівність саме через призму становлення безпеки в державі, що безумовно є важливим.

Захист прав жінок в економічній та соціальній сферах є одним із видів діяльності такої регіональної організації, як Рада Європи, яка загалом покликана сприяти захисту прав людини. Радою Європи було розроблено один із найголовніших документів покликаний забезпечити захист прав жінкам, а саме Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., Європейську соціальну хартію. Органом, який покликаний надавати міжнародний механізм захисту та юрисдикція якого поширюється на всі питання, що стосуються тлумачення і застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод є Європейський суд з прав людини.

Не дивлячись на ці заяви, нерівність жінок в державах-членах Ради Європи, все ще має місце. Конвенція є інструментом міжнародного захисту прав жінок, а Суд діє, як частина міжнародного механізму захисту їхніх прав. Конвенцією, розробили значну частину прецедентного права з питань, що регулюються Конвенцією, які держави зазвичай виконують і поважають.

Ще один вид діяльності Ради Європи, полягає в розробці стратегій, які покликані визначати методи роботи та заходи, необхідні для подальшого поліпшення ситуації в самій організації та в її державах-членах, так приміром, була прийнята нова Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018-2023 роки.

Ще однією організацією, діяльність, яких тим чи іншим чином, спрямована на захист соціально-економічних прав жінок є Європейський союз. Їх робота стосовно захисту прав жінок закріплена в актах первинного та вторинного законодавства ЄС. Діяльність ЄС в сфері захисту соціально-економічних прав жінок має значні досягнення не тільки для держав-учасниць, а і для багатьох інших країн, адже законодавчі акти прийняті в рамках ЄС, не лише, закріплюють принцип рівності між чоловіками та жінками, а і передбачають засоби захисту прав жінок в різних сферах діяльності. Завдяки діяльності ЄС в сфері захисту прав жінок, за останні роки частка жінок на ринку праці збільшується.

Саме Судом ЄС розроблено положення стосовно захисту соціально-економічних прав жінок, приміром на рівну оплату за рівну роботу, рівний доступ до державних пенсій, відпустка по догляду за дітьми та важливі риси антидискримінаційних положень, зокрема щодо вагітності та материнства.

В рамках ЄС було розроблено стратегію «Європа 2020», метою якої є пошук вирішення проблеми безробіття чоловіків та жінок та приєднання до ринку праці жінок різного віку та шляхи подолання гендерних стереотипів. Дана стратегія є пріоритетною в сфері захисту прав жінок, адже забезпечення економічної незалежності та розширення можливостей жінок - це передумова гендерної рівності.

В азійському регіоні проблемами захисту соціально-економічних прав жінок опікується АСЕАН, в 2012 році АСЕАН прийняла Декларацію прав людини, яка є єдиним інструментом у галузі прав людини та звичайно жінок для регіону АСЕАН та все ж, варто відзначити, що даний документ не є обов'язковим. В 2010 році, АСЕАН, створила Комісію з захисту прав жінок та прав дітей. Відповідно до своїх повноважень, його мандат має сприяти імплементації міжнародних документів, інструментів АСЕАН та інших інструментів, що стосуються прав жінок і дітей, та розробляти політику, програми та інноваційні стратегії для заохочення та захисту прав жінок. Комісія зіграла центральну роль, стосовно сфери захисту соціально-економічних прав жінок, однак вона містить певні недоліки. Приміром, відсутність повноважень щодо розробки звітів по ситуації становища жінок в кожній державі-члені і також не можливість отримувати скарги від фізичних осіб.

Окрім, Комісії з захисту прав жінок та прав дітей, в рамках АСЕАН здійснює свою діяльність стосовно захисту соціально-економічних прав жінок, ще один орган, а саме Комітет АСЕАН з питань жінок, який здійснює координацію та моніторинг ключових регіональних пріоритетів та співробітництва в питаннях та проблем жінок. Одним із найголовніших видів діяльності Комітету АСЕАН з питань жінок є розширення прав та можливостей жінок-підприємців, в тому числі молодих жінок, шляхом фінансування освітніх програм, надання кредитів.

В рамках АСЕАН, було підписано угоду про права працівників-мігрантів, що безумовно має вагоме значення, адже завдяки цьому документу права жінок-мігрантів в майбутньому стануть більш захищеними. Дана угода, містить загальні принципи, основні та конкретні права трудящих жінок-мігрантів, а також зобов'язання держав - членів АСЕАН щодо їх захисту. Проте, варто відмітити, що угода не є обов'язковою, і перш за все, реалізація захисту жінок-мігрантів залежить від окремих країн відповідно до їх відповідних законів та правил. Але ця угода робить завдання міністрів праці АСЕАН розробити конкретний План дій, спрямований на захист прав жінок трудових мігрантів.

Ще однією організацією, яка займається захистом прав людей та жінок, яка виступає в африканському регіоні є Африканський Союз. Протоколом Африканської Хартії прав людини та народів, було засновано Африканський суд прав людини і прав народів. Основним документом, покликаним захищати права жінок є Протокол з прав жінок у Африці 2003 р. Протокол про права жінок визначає широке коло економічних та соціальних прав, включаючи права на рівну оплату за рівну роботу та адекватну та оплачувану відпустку по декретній допомозі як у державному, так і в приватному секторах. Він схвалює позитивні дії, спрямовані на забезпечення рівної участі жінок на всіх рівнях прийняття рішень, і закликає до рівної участі жінок в правоохоронних та судових органах. Протокол про права жінок є важливим кроком у захисті та заохоченні прав жінок в Африці. Це перший інструмент міжнародного права, який закликає до припинення всіх форм насильства щодо жінок, включаючи сексуальні домагання на робочому місці; забезпечувати рівну оплату за рівну роботу жінкам; гарантувати захист працюючим матерям; гарантувати освіту дівчатам та до рівної участі жінок в усіх сферах суспільного життя.

Ефективне здійснення Протоколу, на нашу думку, в першу чергу підпадає під відповідальність держав-учасниць та вимагає від кожної держави-члена Африканського Союзу реальних зусиль щодо правової реформи, що включає інновації, що містяться в Протоколі, прийняття національних планів дій щодо викорінення дискримінації за ознакою статі, а також національної гендерної

політики та надання достатніх бюджетних ресурсів для програм, спрямованих на розширення повноважень та розбудови спроможності жінок.

Беззаперечно, діяльність регіональних організацій має важливе значення стосовно захисту соціально-економічних прав жінок. Забезпечення захисту прав жінок є важливим, не лише тому, що це потрібно представницям жіночої статті, а і тому, що через постійні прояви дискримінації проблеми захисту нерідко виходять за рамки жіночих проблем і стосуються передусім послаблення регіональної стабільності. Важливість регіональних організацій полягає в тому, що вони мають більш легкий доступ до більш широкого кола інформації, яка демонструє порушення прав жінок.

5. Немаловажну роль стосовно захисту соціально-економічних прав жінок на внутрішньодержавному та міжнародному рівні, відіграють міжнародні НУО. Адже саме за ініціативою НУО привертається увага міжнародної спільноти до проблем захисту соціально-економічних прав жінок та становища жінок в цілому. НУО звичайно не можуть гарантувати жінкам захисту прав в різних сферах. Проте в ході співробітництва з іншими міжнародними організаціями та постійного моніторингу стану жінок вони можуть вирішити більшість проблем у сфері захисту прав жінок.

Завдяки дослідженням саме НУО, визначається закономірність гніту жінок в різних сферах суспільного життя. Для вирішення проблем захисту прав жінок та розширення можливостей жінок, багато неурядових організацій надають послуги особам, які цього потребують, приміром надають юридичні послуги щодо захисту прав та потреб жінок. Протягом останніх двох десятиліть НУО національні, регіональні та міжнародні, сприяли розвитку різних програм з метою покращення тяжкого становища жінок у світі. Незважаючи на ці сильні зусилля і деякі серйозні успіхи, ситуація все ще залишається проблематичною.

Також, ними проводяться різноманітні акції, мітинги, задля покращення стану жінок та захисту їх прав, для підвищення свідомості громадян. Варто виділити так НУО як: Міжнародний центр досліджень з проблем жінок, мета якого це просування жінок на всі рівні прийняття рішень у соціальній та

економічній сферах, розширення їхніх прав і можливостей; Сестринство - Всесвітній інститут, це міжнародна жіноча мережа з захисту прав людини жінок, діяльність яких спрямована на розширення можливостей жінок за допомогою правової просвіти; Zonta International, яка не лише опікується питаннями захисту соціально-економічних прав жінок, а і всіляко заохочує жінок до навчання та кар'єри в бізнесі, заснувала систему стипендій жінкам задля їх професійного розвитку.

6. Не дивлячись, на багаторічну боротьбу жінок за захист своїх прав, зокрема, соціально-економічних, проблеми щодо їх реалізації мають місце й нині. Держави, котрі приєднуються до тих чи інших міжнародних документів, покликаних встановлювати міжнародні стандарти соціально-економічних прав жінок, демонструють свої наміри забезпечувати захист соціально-економічних прав жінок, та нерідко таке волевиявлення держав так і залишаються в основному на папері. На практиці, попри значні позитивні здобутки міжнародної спільноти, жінки чи не щоденно стикаються зі значними порушеннями своїх прав, зокрема, жінки страждають від низькооплачуваної роботи, від роботи в неформальному секторі, від проявів дискримінації при прийомі на роботу.

Не дивлячись, що на дворі 21 століття, в деяких державах й досі збережені дискримінаційні закони стосовно жінок і це, не зважаючи, на існування міжнародних документів покликаних гарантувати захист прав жінок в соціально-економічній сфері. На нашу думку, саме небажання урядів багатьох країн світу сприяти становленню прав жінок, представниці жіночої статі потребують дедалі більшого захисту своїх прав. І на жаль, таке положення речей важко змінити, адже не дивлячись на рушійну силу більшості міжнародних організацій, примусити ті чи інші держави, змінити таку сумну ситуацію, практично неможливо. Та це не означає, що міжнародна спільнота має з цим погоджуватись, світ постійно розвивається і пошук нових шляхів вирішення проблем у сфері захисту соціально-економічних прав жінок має вагоме значення, позаяк без вирішення цього питання подальший розвиток світу є неможливим.

Жінки, в ході захисту своїх соціально-економічних прав, стикаються з проблемою доказування факту порушених прав, наприклад жінка, яку звільнили з роботи через її вагітність, не рідко не може довести в суді, що звільнення відбулось саме через це чи, наприклад, жінці важко довести, що її не взяли на роботу, лише через те що, надали перевагу чоловіку лише через його стать.

Варто відмітити, що загалом міжнародні документи прийняті зокрема в рамках ООН передбачають гарантію захисту соціально-економічних прав жінок та на практиці, на жаль, інша картина, яка демонструє не готовність урядів та суспільства багатьох країн відходити від культурних та гендерних стереотипів.

7. Законодавство України, загалом відповідає міжнародним стандартам в сфері захисту соціально-економічних прав жінок і вітчизняне законодавство є одним із кращим не теренах пострадянських країн, та на жаль, маємо констатувати, що захист соціально-економічних прав жінок не є повністю забезпеченим в Україні.

Не дивлячись на загальну відповідність, все ж таки, законодавство України потребує як і законодавчої модернізації так і боротьби з історично складеними суспільними стереотипами стосовно прав жінок. Тому, на нашу думку доцільно буде орієнтуватись на досвід європейських країн в сфері захисту соціально-економічних прав жінок.

Ми пропонуємо, започаткувати посаду Міністра з питань гендерної рівності, діяльність і повноваження, якого були б вузькопрофільні, тобто спрямовані виключно на становлення рівності статей та забезпечення захисту жінок в усіх сферах діяльності. Також, варто, створити спеціальний орган, який систематично здійснював би нагляд за дотримання прав жінок, зокрема соціально-економічних і надавав свої звіти урядовцям, задля швидкого реагування на виявленні порушення прав жінок і забезпечення захисту прав жінок.

Також, варто, розробити Закон, який би надавав захист жінкам, які зайняті в неформальному секторі економіки України, адже значна кількість жінок працює переважно в ньому.

Варто, внести зміни до Податкового кодексу України, а саме до ст. 169, ми вважаємо, що варто спростувати процедуру отримання податкових пільг для жінок, які є матерями-одиначками, дана стаття є важливою, адже це незмірно зменшує економічне навантаження на жінок, та через складність процедури отримання більшість жінок змушені відмовитись від свого права на зменшення податків. Тому варто, започаткувати електронне подання документів, що значно збереже час і сили жінок, які матерями-одиначками.

Багато жінок України є домогосподарками або несуть подвійне навантаження, тобто працюють і займаються хатніми справами, і як наслідок, не мають заробітної плати, і це ставить жінок в нерівне становище з чоловіками, оскільки хатні справи це така ж сама робота, яка несе користь родині, тому, на нашу думку, варто створити соціальну політику, яка визнає та фінансує неоплачувану роботу жінок.

Кодексом законів про працю ст.186 передбачено місця на підприємствах для жінок, які годують дітей груддю, проте не зважаючи на це закріплення, на практиці, лише 2% підприємств забезпечують жінкам місця для кормління, але навіть без належних умов. Тому уряду, варто розробити підзаконний акт, де були б зазначені детальні вимоги, які мають забезпечувати роботодавці на робочих місцях для жінок, які годують груддю, рекомендуємо включити до цих вимог відведення місця в жіночих вбиральнях для переодягнення немовляти, та також наявність дитячих боксів, де містилось би все необхідне для матері та дитини. Така політика, могла б допомогти покращити та змінити ставлення суспільства до культури щодо здатності жінки працювати і одночасно виховувати дітей.

Державі, слід акцентувати увагу, на створенні державних програм, які б навчали та спрямовували жінок поєднувати материнство та роботу, забезпечувати всебічну професійну підготовку жінок, створювати за рахунок держави курси та майстер класи, адже без відчуття державної підтримки, жінкам досить тяжко розвиватись та досягати успіху, а це беззаперечно є важливою і необхідною складовою економічного зростання держави.

Беззаперечно, варто виділяти належне фінансування, заради впровадження нормативних актів в сферу захисту соціально-економічних прав жінок, оскільки, саме через недофінансованість та начебто другорядність даної сфери, більшість проектів законів, так і залишаються на стадії проектів.

Жінки, за стереотипною думкою більшості є слабкою статтю, але чи так це є? Протягом тисячі років, жінки, не спиняючись, не втомлюючись виборювали свої права і це вкотре демонструє, що жінки такі ж люди, як і чоловіки, і єдина відмінність полягає лише в фізіологічних ознаках. Та на превеликий жаль, жінки у всьому світі страждають від проявів дискримінації при прийомі на роботу, від сексуальних домагань на робочому місці, від безробіття, від економічної нестабільності через відсутність роботи та від суспільного стереотипного гніту лише через те, що вона є жінкою. Міжнародній спільноті, варто, привертати свою увагу до проблеми захисту прав жінок, не лише 8 березня на Міжнародний жіночий день, коли жінки всього світу влаштовують марші, заради привернення уваги до себе, а постійно, позаяк неможливо говорити про майбутнє людства без повноцінної участі жінок в усіх сферах суспільного життя, а це не можливо без забезпечення захисту жінкам їх прав.

Міжнародне право, має стати на шлях пошуку та створення нової співпраці, яка відповідала б вимогам сьогодення, на міждержавному рівні в сфері захисту прав жінок, основною характеристикою, котрих є найефективніше гарантування всіх норм, котрі були сформовані у сфері захисту соціально-економічних прав жінок. Така задача, може бути розв'язана шляхом удосконалення вже наявних міжнародних механізмів захисту прав жінок та розробленням нових. Міжнародні організації та їх органи, мають посилити нагляд за дотриманням державами всіх міжнародних стандартів захисту соціально-економічних прав жінок. Задля забезпечення захисту соціально-економічних прав жінок, держави повинні взаємодіяти з міжнародними організаціями, мають підтримувати міжнародні, регіональні та національні програми, котрі спрямовані на покращення та додержання прав жінок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Левченко К.Б. Права жінок: зміст, стан та перспективи розвитку: монографія. Харків : НУВС, 2001. 360 с.
2. Буроменський М. В. Міжнародне право: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 336 с.
3. Платон. Сочинения в четырех томах. В 4 т. Т.3 / под ред. А. Ф. Лосева. пер. с древнегреч. В. Ф. Асмуса. Санкт-Петербург: Олега Абышко, 2007. с.752
4. Біблія /пер. с давньогрец. І.Огієнка. Київ: Українське біблійне товариство, 2002. 1165 с.
5. Олимпия де Гуж. Декларация прав женщины и гражданки / пер. с франц. Е. Лучининой: веб-сайт. URL: <http://ravnopravka.ru/2011/03/олимпия-де-гуж-декларация-прав-женщин/> (дата обращения 13.06.2018)
6. Миловидова Э. Женский вопрос и женское движение: хрестоматия. Москва/ под ред. К.Цеткин.: гос. изд-во, 1929. с. 507
7. Мор Т. Утопия / пер. с лат. Ю.М.Каган. Москва:Наука, 1978. 302 с.
8. Веблен Т. Теория праздного класса. Москва: Прогресс. 1984. 367 с.
9. Юваль-Дейвис Н. Гендерный анализ государства и нации. Рига: ELPA, 2001. с. 236
10. Ахмедшина Ф., Шнырова О., Школьников И. История развития женского движения: Учебник. Ташкент. 2007. с. 70.
11. Олійник.Т.О. Феміністична гра: українське суспільство та європейські цінності: веб-сайт.URL: <http://vmv.kymu.edu.ua/v/p06/galushko.pdf> (дата звернення 15.06.2018).
12. Статут Лиги Націй: Міжнародний документ 10.01.1920 г. URL:<http://do.c20vek.ru/node/451> (дата обращения 15.06.2018).
13. Übereinkommen des Europarats zum Schutz von Kindern vor sexueller Ausbeutung und sexuellem Missbrauch. Abgeschlossen in Lanzarote am 25. Oktober 2007. Von der Bundesversammlung genehmigt am 27. September 2013. Schweizerische Ratifikationsurkunde hinterlegt am 18. März 2014. In Kraft

getreten für die Schweiz am

1. Juli 2014 Die Bundesbehörden der Schweizerischen Eidgenossenschaft. Systematische Rechtssammlung. Regime des Eingangs. URL: <http://www.admin.ch/opc/de/officialcompilation/2014/1165.pdf> (дата звернення 19.06.2018)

14. Устав Международной организации труда: Международный документ ред. от 19.06.1997. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/993_154 (дата обращения 19.06.2018).
15. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду: Міжнародний документ ред. від 16.09.2005. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010 (дата звернення 19.06.2018).
16. Загальна декларація прав людини: Міжнародний документ від 10.12.1948 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення 19.06.2018).
17. Конвенция о политических правах женщин: Международный документ от 20.12.1952 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_156 (дата обращения 20.06.2018).
18. Конвенція про рівне ставлення й рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками № 156. Міжнародний документ від 23.06.1981 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/993_010. (дата звернення 20.06.2018).
19. Мельник.Т. Міжнародний гендерно-правовий аспект проблеми прав людини в Україні. *Український журнал про права людини*.2005. № 2. URL: www.prava.kiev.ua/pdf/nomer1.pdf (дата звернення 20.06.2018).
20. Тили.Ч. Демократия. Москва: Институт общественного проектирования, 2007. с. 40
21. Міжнародна організація праці. Конвенції та рекомендації 1919–1964: Т.1. Женева: Міжнародне Бюро Праці, 2001. с. 778.
22. Конвенція про охорону материнства. Міжнародний документ ред. від 15.06.2000. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_122 (дата звернення 22.06.2018).

23. Jane Waldfogel. *Working Mothers Then and Now: A Cross-Cohort Analysis of the Effects of Maternity*. New York: Russell Sage Foundation, 1997.p.132
24. Конвенція про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності № 100. Міжнародний документ від 29.06.1951.URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_002 (дата звернення 26.06.2018).
25. Конвенція про дискримінацію в галузі праці та занять № 111. Міжнародний документ від 25.06.1958. URL:http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_161 (дата звернення 26.06.2018).
26. Конвенція про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р. Міжнародний документ від 18.12.1979. URL:http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207 (дата звернення 26.06.2018).
27. Шакуро Е Становление и развитие международной защиты прав женщин. *Белорусский журнал международного права и международных отношений*. 2000. № 4. с. 19–21.
28. Paul D. McKenzie, *China and the Women's Convention: Prospects for the Implementation of an International Norm*. China. 1991. p.21- 25.
29. Jamie Burnett. *Women's Employment Rights in China*. *Indiana University Maurer School of Law*. 2010 Vol. 17: Iss. 2, Article 8.URL: <https://www.repository.law.indiana.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1424&context=ijgls> (last accessed 30.06.2018).
- 30.Christine M. Bulger. *Fighting Gender Discrimination in the Chinese Workplace*. *Boston College Third World Law Journal*.2000.Vol 20.Iss.2 Article 3. URL:<https://lawdigitalcommons.bc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1174&context=twlj> (last accessed 30.06.2018).
- 31.Корбут Л.В., Поленина С. В. Конвенции и декларации о правах женщин и детей:Сборн. межд. док. Москва: ИЦ-Гаран, 1998.
32. Cheryl E. Empowerment: What Is It?. *Journal of Extension*. 1999.URL: <http://www.joe.org/joe/1999october/comm1.html> (last accessed 30.06.2018).

33. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права 1966р.: Міжнародний документ від 19.10.1973. URL:http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_042 (дата звернення 01.07.2018).
34. Рекомендація МОП № 13 щодо праці жінок у нічний час в сільському господарстві: Міжнародний документ від 25.10.1921 р. URL:http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_027 (дата звернення 01.07.2018).
35. Конвенція МОП № 45 про використання праці жінок на підземних роботах у шахтах будь-якого роду: Міжнародний документ від 30.05.1937. URL:http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_134 (дата звернення 01.07.2018).
36. Пожарова О. В. Міжнародні стандарти захисту трудових прав жінок. *Актуальні проблеми держави і права*: зб. наук. пр. Одеса : Одеська юридична академія, 2010. С 147-151.
37. Рекомендація МОП № 95 щодо охорони материнства 1952 року: Міжнародний документ від 15.06.2000. URL:http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_236 (дата звернення 14.07.2018).
38. Тамм А. Є. Роль Ради Європи у забезпеченні прав людини на сучасному етапі: навч. посіб. Харків : Магістр, 2010. 322 с.
39. Киселев И.Я. Сравнительное и международное трудовое право. Учебник. Москва: Дело, 1999. 728 с.
40. Європейська соціальна хартія (переглянута) 1996 р. Міжнародний документ від 07.09.2016. URL:http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_062 (дата звернення 15.07.2018).
41. ECOSOC Resolution 1996/6: International document. URL:<http://unbisnet.un.org:8080/ipac20/ipac.jsp?session=11797L78X7P3.3318&profile=bib&uri=full=310!430017~!0&ri=19&aspect=power&menu=search&source=~!horizon#focus> (last accessed 15.07.2018).
42. Resolution 2015/6. Future organization and methods of work of the Commission on the Status of Women: International document dated

- 08.05. 2015. URL:http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=E/RES/2015/6 (last accessed 15.07.2018).
43. Комісія ООН зі становища жінок закликала до реалізації Порядку денного 2030 з урахуванням гендерної проблематики: веб-сайт. URL:<https://www.prostir.ua/?focus=komisiya-oon-zi-stanovyscha-zhinok-zaklykaje-do-realizatsiji-poryadku-dennoho-2030-z-urahuvannyam-hendernoji-problematyky-2> (дата звернення 17.07.2018).
44. Commission on the Status of Women-Multi-Year Programme of Work. URL: <http://www.unwomen.org/en/cswmultiyear> (last accessed 18.07.2018).
45. Лищина И.Ю. Международные механизмы защиты прав человека: книга. Харьков: Фолио, 2001. с.110.
46. Resolution adopted by the General Assembly 3010 (XXVII). International Women's Year: International document dated 18.12.1972. URL: <http://www.un-documents.net/a27r3010.htm> (last accessed 20.07.2018).
47. Resolution 3520(XXX). World Conference of the International Women's Year: International document dated 15.12.1975. URL:[http://undocs.org/en/A/RES/3520\(XXX\)](http://undocs.org/en/A/RES/3520(XXX)) (last accessed 20.07.2018).
48. World Conference on Women.5WWC. 1975. URL:http://www.5wwc.org/conference_background/1975_WCW.html (last accessed 20.07.2018).
49. World Conference of the United Nations Decade for Women: Equality, Development and Peace.1980.p.85. URL:<http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/otherconferences/Copenhagen/Copenhagen%20Full%20Optimized.pdf> (last accessed 21.07.2018).
50. World Conference to review and appraise the achievements of the United Nations Decade for Women: Equality, Development and Peace Nairobi.New York, 1985. p.64. URL:<http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/otherconferences/Nairobi/Nairobi%20Full%20Optimized.pdf> (last accessed 21.07.2018).
51. Fourth World Conference on Women. URL:www.un.org/womenwatch/daw/beijing/fwcwn.html (last accessed 21.07.2018).

52. Декларация о ликвидации дискриминации в отношении женщин: Международный документ от 07.11.1967. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_386 (дата обращения 21.07.2018).
53. Maria Nawaz. UN delivers strong rebuke to Australian government on women's rights. *The Conversation*. 2018. URL: <https://newsroom.unsw.edu.au/news/general/un-delivers-strong-rebuke-australian-government-womens-rights> (last accessed 22.07.2018).
54. Факультативний протокол Комітету про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок: Міжнародний документ від 05.06.2003. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/995_794 (дата звернення 22.07.2018).
55. Inkeri von Hase. UN Women: Protecting Women Migrant Workers' Rights. *Women's empowerment*, 2017. URL: <https://europa.eu/capacity4dev/articles/view-un-women-protecting-women-migrant-workers-rights> (last accessed 22.07.2018).
56. Конвенція про працю жінок у нічний час № 4: Міжнародний документ від 29.10.1919. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_080 (дата звернення 22.07.2018).
57. Maternity Protection Convention №. 183: International document dated 15.06.2000. URL: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C183 (last accessed 24.07.2018).
58. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі. Міжнародний документ від 01.08.1975. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_055. (дата звернення 24.07.2018).
59. Gender equality. *OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights*. URL: <https://www.osce.org/odihr/gender-equality> (last accessed 24.07.2018).
60. Workshop on gender equality and women's rights. *OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights*. URL: <https://www.osce.org/odihr/76285> (last accessed 24.07.2018).
61. Council of Europe. URL: <http://www.refworld.org/publisher/COE.html> last accessed 24.07.2018).

62. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Міжнародний документ від 04.11.1950. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення 25.07.2018).
63. Abdulaziz, Cabales and Balkandali v. The United Kingdom : application v 9214/80 Council of Europe, European Court of Human Rights. 24 April 1985. URL: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b6fc18.html>. (last accessed 25.07.2018).
64. Європейська соціальна хартія. Міжнародний документ від 18 .10. 1961 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_300 (дата звернення 26.07.2018).
65. The new Council of Europe Gender Equality Strategy 2018-2023. *Council of Europe Gender Equality Strategy 2018-2023*. p.9. URL: <https://rm.coe.int/strategy-en-2018-2023/16b58eb> (last accessed 27.07.2018).
66. Defrenne v SABENA. C-43/75 Reference to the Court under Article 177 of the EEC Treaty by the Cour du Travail Labour Court Brussels. 1976. URL: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?jsessionid=9ea7d0f130dcbe4ee8754cdb4e7182ecc6a25f219470.e34KaxiLc3eQc40LaxqMbN4Pb3yOe0?text=&docid=88931&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=658577> (last accessed 27.07.2018).
67. Directive 75/117/EEC on the approximation of the laws of the Member States relating to the application of the principle of equal pay for men and women: International document dated 10.02.1975. URL: <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/GA/TXT/?uri=celex:31975L0117> (last accessed 27.07.2018).
68. Council Directive 76/207/EEC on the implementation of the principle of equal treatment for men and women as regards access to employment, vocational training and promotion, and working conditions: International document dated 09.02.1976. URL: <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31976L0207&qid=1418055475418&from=EN> (last accessed 27.07.2018).

69. Directive 92/85/EEC pregnant workers: International document dated 19.10.1992. URL: <http://europa.eu.int/eurlex/lex/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31992L0085:EN:HTML> (last accessed 28.07.2018).
70. Directive 2010/41/EU the principle of equal treatment between men and women engaged in an activity in a self-employed capacity and repealing: International document dated 07.07.2010. URL: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:180:0001:0006:en:PDF> (last accessed 28.07.2018).
71. Anna Cafolla. Iceland's women leave work at 2.38PM to protest pay gap. *Dazed*. 2017. URL: <http://www.dazeddigital.com/article/33476/1/icelands-women-leave-work-at-238pm-to-protest-pay-gap> (last accessed 28.07.2018).
72. Europe 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Brussels. URL: <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%2000-%20Europe.pdf>. (last accessed 28.07.2018).
73. African Charter on Human and Peoples' Rights: International document dated 18.06.1981. URL: <http://www.achpr.org/instruments/achpr/> (last accessed 01.08.2018).
74. Овуор Морис Аджуанг. Африканская хартия прав человека и народов 1981 г. и ее имплементационные механизмы: авторефер. дис. на здобуття наук. ступеня кандидат юридических наук : 12.00.10. Москва. 2000. с. 202
75. Otiocha E. E. International human rights: the protection of the rights of women and female children in Africa: theory and practice. *Golden Gate University school of law*. San Francisco: 2009. 368 p.
76. Ambrose B. P. Democratization and protection of human rights in Africa: problems and prospects. *Westport Praeger publishers*, London. 1995. 217 p.
77. Солнцев А. М. Вклад межрегиональных и субрегиональных международных организаций в защиту прав женщин в Африке. *Евразийский юридический журнал*. №5. 2013. с. 48-51.

78. Fagbongbe M. *Reconstructing women's rights in Africa using the African regional human rights regime: problems and possibilities*. Vancouver: The University of British Columbia, 2010. 279 p.
79. Захаров Є. Про деякі нові риси правозахисного руху в Україні. *Спеціальні випуски інформаційно-аналітичного бюлетеня права людини*. 2007. URL: <http://www.khpg.org/index.php?id=1196251282> (дата звернення 01.08.2018).
80. Декларація про право і обов'язок окремих осіб, груп і органів суспільства заохочувати і захищати загальновизнані права людини та основні свободи: Міжнародний документ від 9.12.1998. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_349 (дата звернення 08.08.2018).
81. David Lewis, Nazneen Kanji. *Non-Governmental Organizations and Development*. URL: <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0899764010362392> (last accessed 08.08.2018).
82. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. наук.збір. / за ред. В.Г. Виткалова. Рівне: 2016, с.201
83. Hendrik Van Der Heijden. The reconciliation of NGO autonomy, program integrity and operational effectiveness with accountability to donors. *World Development*. Vol.15.1987.p.103-112. URL: [https://doi.org/10.1016/0305-750X\(87\)90148-3](https://doi.org/10.1016/0305-750X(87)90148-3) (last accessed 10.08.2018).
84. Women's rights are Human Rights: United Nations. Geneva: *United Nations publication*, №. 14-E.2014. 117 p.
85. NGOs and Women's Human Rights Activists at the UN. URL: <https://www.ngocsw.org/wp-content/uploads/2015/02/NGO-Guide-LAYOUT-Main.pdf> (last accessed 10.08.2018).
86. Women's International Democratic Federation WIDF. URL: <https://encylopedia2.womeninternational.org/> (last accessed 11.08.2018).
87. Leading Equality BPW International. URL: <https://www.bpwinternational.org/leading-equality> (last accessed 11.08.2018).
88. Zonta International. URL: <https://www.zonta.org/womensempowermentprinciples> (last accessed 11.08.2018).

89. Melanie G. Long. 2008 financial crisis still seems like only yesterday for single women. *The Conversation*. 2018. URL: <https://theconversation.com/2008-financial-crisis-still-seems-like-only-yesterday-for-single-women-93900> (last accessed 12.08.2018).
90. Diane Whitmore Schanzenbach. The 51% Driving Growth through Women's Economic Participation. *The Hamilton Project*. 2017. URL: https://www.brookings.edu/wpcontent/uploads/2017/10/es_101_the51percent_full_book.pdf (last accessed 14.08.2018).
91. Megan Clement. '88% of Countries Restrict Women's Economic Opportunity': World Bank. *Women's advancement economic news*. 2018. URL: <https://www.newsdeeply.com/womensadvancement/articles/2018/03/30/88-of-countries-restrict-womens-economic-opportunity-world-bank> (last accessed 14.08.2018)
92. Sarah Iqbal. What would our world look like, if women and men had the same opportunities? URL: <http://blogs.worldbank.org/ru/team/sarah-iqbal> (last accessed 14.08.2018).
93. Report of the Committee of Experts. Female labour, night work and global industrialization. URL: <https://www.ilo.org/public/english/standards/relm/ilc/ilc89/pdf/rep-iii-1b-c1.pdf> (last accessed 14.08.2018).
94. 5 Challenges to Women's Human, Economic, and Labor Rights in the Global Health Workforce. *Vital News & commentary about the global health workforce*. URL: <https://www.intrahealth.org/vital/5challenges-women's-human-economic-and-labor-rights-global-health-workforce> (last accessed 15.08.2018).
95. Empowering women workers. *Gender equality in global supply chains*. URL: <https://www.ethicaltrade.org/issues/empowering-women-workers> (last accessed 16.08.2018).
96. Yasmeen G. Workers in the urban "informal" food sector: innovative organizing strategies. 2016. p. 33. URL: <ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/004/y1931m/y1931m04.pdf> (last accessed 17.08.2018).
97. The World's Women 2000: Trends and Statistics, New York, United Nations. *Quoted in Grinding realities*, 2000., p. 12.

98. Immigration as a Problem of Feminism. *National Organization for Women*. URL: <https://now.org/resource/immigration-as-a-feminist-issue/> (last accessed 19.08.2018).
99. Семейное дело. Скандал вокруг разлучения мигрантов с детьми разделил США. URL: <https://nv.ua/world/countries/semeynoe-delo-v-ssha-nabiraet-oboroty-skandal-vokruh-razluchenija-mihrantov-s-detmi-2477207.html> (дата обращения 19.08.2018).
100. It's a Men's Club. Discrimination Against Women in Iran's Job Market. URL: <https://www.hrw.org/report/2017/05/25/its-mens-club/discrimination-against-women-irans-job-market> (last accessed 19.08.2018).
101. Харьковская. Л. Есть ли место в современном мире женской дискриминации. веб-сайт. URL: <https://vistanews.ru/redaktor/142259> (дата обращения 19.08.2018).
102. Конституція України: станом на 1 верес.2016 р./ Верховна Рада України. Харків: Право, 2016.
103. Грицяк Н.В. Правове регулювання рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні: стан та шляхи вдосконалення: веб-сайт. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej2/txts/polprav/05gnvssv.pdf>. (дата звернення 21.08.2018).
104. Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків: Закон України від 8.09.2005 р. № 2866-IV. Відомості Верховної Ради. 2005. № 52. Ст. 561.
105. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні від 6.09.2012 р. № 5207VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/520> (дата звернення 24.08.2018).
106. Про затвердження Державної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2016 року. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.09.2013 р. № 717. веб-сайт. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/717-2013-п> (дата звернення 25.08.2018).

107. Кодекс законів про працю України від 10.груд.1971 р. (зі змінами) веб-сайт.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення 25.08.2018).
108. Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства охорони здоров'я України від 29 грудня 1993 року № 256. веб-сайт.
URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show15817> (дата звернення 25.08.2018).
109. В Австралії політик вперше погодувала дитину грудьми в парламенті. веб-сайт. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-39867475> (дата звернення 26.08.2018).
110. Вікстром М.Ф. Життя європейців: гендерна рівність у Швеції. веб-сайт.
URL: <http://life.pravda.com.ua/society/2014/07/8/174551/> (дата звернення 26.08.2018).